LÄS OM: morgnar med ejder/fika för barnen/ångbåtarnas varv/ vilda western/träden hjälper/mästare på vykort

magasin SKÄRGÅRD.

sinne/smak/sevärdheter

20 ÅRS JUBILEUM

»Tjugo år! Otroligt. Fantastiskt. Ja, åren har bara rullat på och magasinet har fått allt fler läsare.«

Varsågod!
Magasinet är gratis.

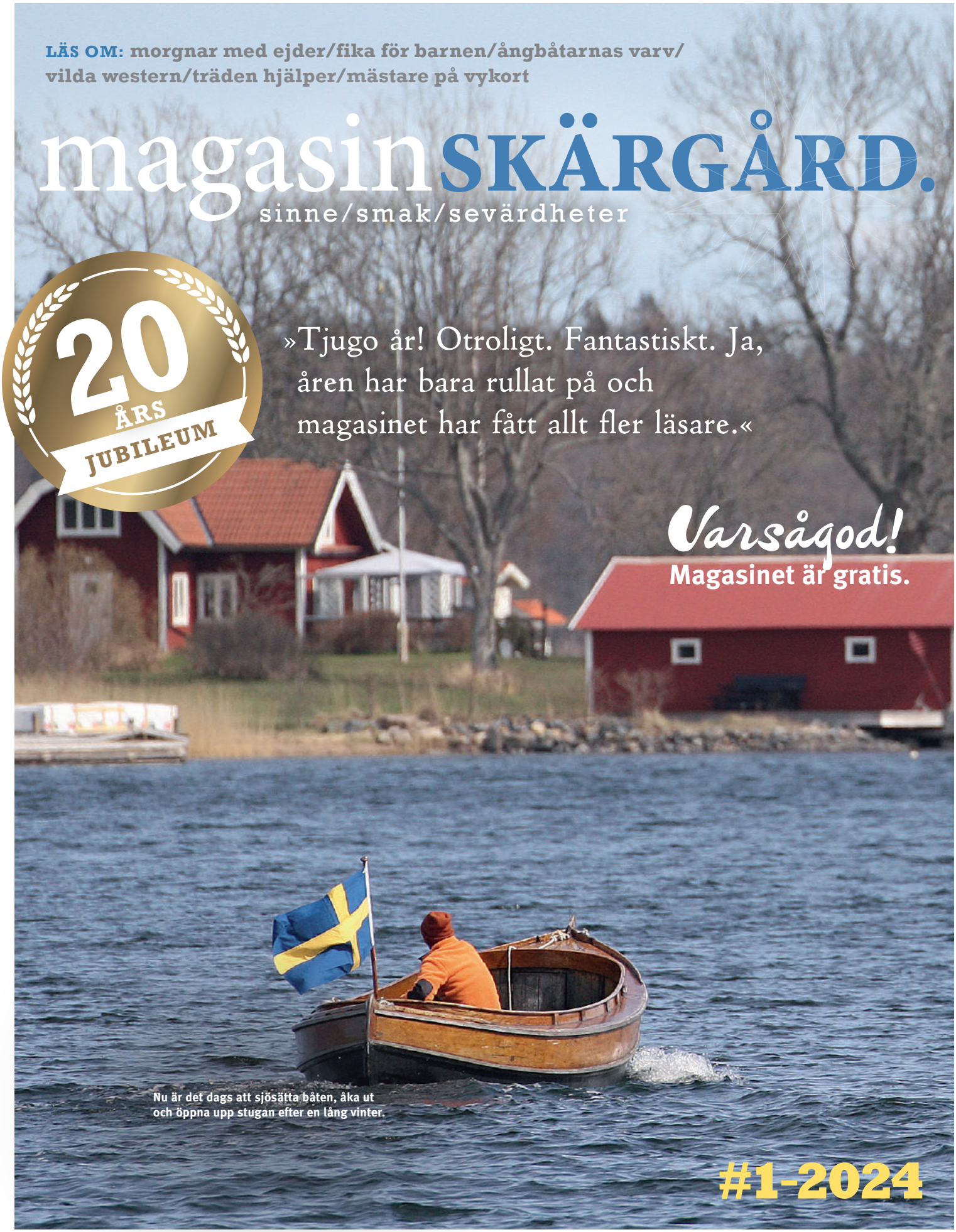

Nu är det dags att sjösätta båten, åka ut och öppna upp stugan efter en lång vinter.

#1-2024

MAGASIN SKÄRGÅRD. VÅR 2024: MORGNAR MED EJDER/FIKA FÖR BARNEN/ÅNGBÅTARNAS VARV/VILDA WESTERN/TRÄDEN HJÄLPER/MÄSTARE PÅ VYKORT

Upplevelser till sjöss!
blidösundsbolaget
en del av Transdev
Läs mer & boka nu:
www.blidosundsbolaget.se
Ångbåtar
Livemusik
Mat & dryck
Dagsutflykter
Reguljärtrafik
Evenemang
Hyr egen båt
Mail: kontoret@blidosundsbolaget.se
Tel: 08–24 30 90
Följ oss på Instagram: blidosundsbolaget_ & blidosundlive

Krönika

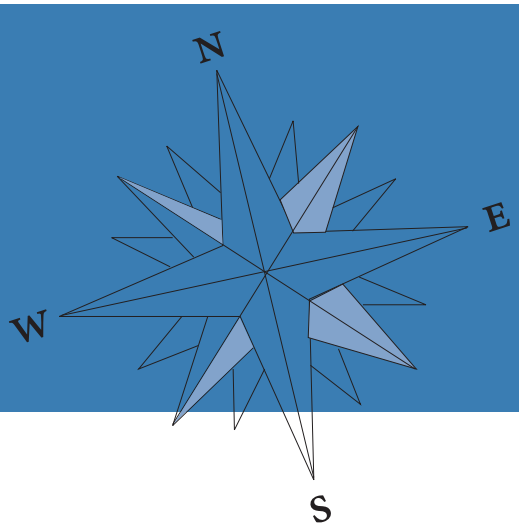

Hipp hipp hurra!

Det är inte bara supervalår och skottår i år. Det är också Drakens år vilket betyder att kraftfulla energier är i omlopp. 2024 har vi många jubilarer och anledningar att fira. I skrivande stund hålls det hundrade Vasaloppet, Veterantraktorklubben Norrtelje firar 40 år, Postrodden fyller 50 år, den bortgångne naturskildraren Gunnar Brusewitz föddes för 100 år sedan, vilket uppmärksammas med bildvisning och föreläsning. Fotograf Elliord Mattsons första vykort gavs ut redan för 101 år sedan, men vi kan ju alltid fira det i efterskott. Vår annonsör Pappersstugan i Älmsta fyller 30 år och MagasinSkärgård själv 20 årsjubilerar, nästa sommar har vi gett ut 60 nummer sedan starten. Då tar vi fram tårtan igen. Grattis till oss alla, hurra, hurra, hurra!

En till anledning att fira blir det snart i vår när ångbåten s/s Norrtelje återvänder hem, efter välbehövlig renovering på Beckholmen. En stor välkomstfest på kajen planeras. Nästa år kan vi fira hennes 125 årsdag. Det finns alltid någon eller något att gratulera och uppskatta, oavsett vad som händer runtom i världen. En gammal bortglömd tradition att väcka liv i kan vara att starta en »lövsprickningsfest« med dans runt ett vårdträd. Med lite saft, bulle och kaffe till. Som man gjorde förr. När löven spricker kommer livet tillbaka. Humlorna surrar och fåglarna kvittrar. Det är vår. Pånyttfödandets tid. Vi borstar av oss vinterdammet, vänder ryggen till influensor och börjar vistas utomhus mer. Båten ska sjösättas och fröna sås. Det brukar vara bråda tider, men glöm inte stanna upp ibland för att andas och förslagsvis varva ner med att läsa ett trevligt och njutbart magasin.

Här utanför redaktionsfönstret växer en imponerande stor sälg. Den växer där ensam och utan konkurrens, det första trädet som knoppar. Mums för alla efter vintern hungriga pollinatörer. Förr ansågs träd ha olika magiska och välgörande egenskaper. Linden till exempel med sina hjärtformade blad skulle främja kärleken. Det kan vi aldrig få för mycket av. Att bry sig om andra värmer gott i hjärtat. Dubbel (eller trippel) delad glädje blir det för det kaffefikande folket i Furusund som möts i ur och skur. Glada för umgänget vid fikabordet ute i friska luften och glada för bidraget som skänks till Världens Barn. Och även barnen blir glada får man förmoda.

Det här och mer därtill kan du läsa om i detta innehållsrika nummer. Glad Vår! / REDAKTÖREN

»2024 har vi många jubilarer och anledningar att fira.«

Club Car®

Skärgårdens populäraste elbil

Club Cars elbilar syns och märks alltmer i den svenska arkipelagen.

Inte så konstigt! De är praktiska, bekväma och pålitliga. De bjuder såväl skärgårdsmiljön som ö-befolkningen på både glädje och nytta.

Epton Trading är generalagent för Club Car i Sverige.

| 08-10 82 83 | info@epton.se | www.epton.se

Epton Trading AB

DELKA

Ditt stängsel- och staketproffs

Försäljning • Projektering
Montering • Konsultation

Stängselbutiken öppen efter överenskommelse. Ring innan.

DELKA.SE - 0173-230 77

Redaktionen

REDAKTÖR
Josefin Ekberg, Gräddö

FOTOGRAF
Roine Karlsson, Gräddö

FORMGIVARE
Eva Englund

SÄLJARE
Gabriella Fischer, Norrtälje

FRILANSREPORTER
Misse Ljungström,
Saltsjöbaden/Svartsö

ILLUSTRATÖR
Lars Holm, Björkö-Arholma

ANSVARIG UTGIVARE O. REDAKTÖR Josefin Ekberg
JE Mediaproduktion
Gräddö varvsväg 12, 760 15 Gräddö
0709–701 901
josefin@magasinskargard.se
www.magasinskargard.se
ANNONSSÄLJARE Josefin Ekberg 0709–701 901
Gabriella Fischer 070–296 14 99
OMSLAGSFOTO Roine Karlsson
FRILANSREPORTRAR Christer Bergström / Misse Ljungström
Roine Karlsson / Hélène Lundgren
KRÖNIKÖR Misse Ljungström
FORMGIVARE Eva Englund
ILLUSTRATÖR Lars Holm / Erik Kulan Wennberg / Misse Ljungström
TRYCKERI Printall, Estland
DISTRIBUTION vår, sommar och vinter
MagasinSkärgård är en fristående produkt.
För ej beställt material ansvaras ej.

Gilla oss på Facebook!

Innehåll

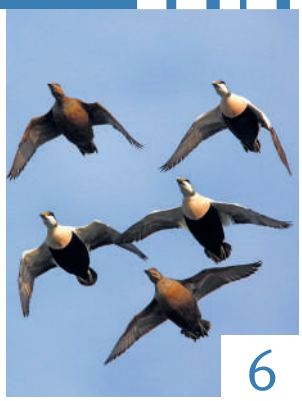

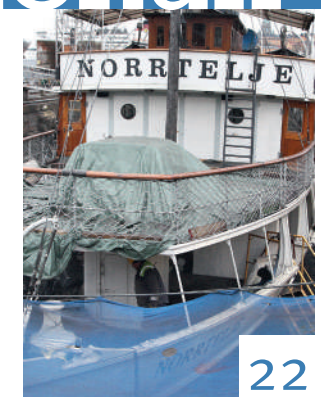

Ejderlivet i ottan s 6
I tio år har Roine Karlsson placerat ut sina ejderhus på det lilla skäret Morogngåvan utanför Östernär på Rådmansö. Varje morgon från klockan fyra bevakar han aktiviteten runt hans hemmasnickrade boningar. Och upplever drama bland ejdrar, måsar och örnar.

Kaffestund i Furusund s 16
Vid pandemins inträde började allt fler jobba hemifrån. I Furusund träffades folk i hamnen ibland för spontanfika. Det ena ledde till det andra och Carin Tehler började koka kaffe och baka till organiserade fikaträffar, där kaffeslantarna skänks till Världens Barn.

S/s Norrtelje pysslas om s 22
I snart tre månader har ångbåten s/s Norrtelje legat i docka på Beckholmen för renovering av skrovet. Vi blev insläppta innanför grindarna för att se hur arbetet fortgår och upptäcka den unika marinkulturhistoriskt intressanta miljön med anor från 1600-talet.

Bland fjäder och läder s 30
I norra Uppland vid bron till Dalälven bor familjen Nyström på sin hästgård och tillverkar rekvisita och produkter på tema indianer och vilda western. Från handgjorda fjäderskrudar och ullkappor till salooner och tipis på olika nöjesparker. Kunderna finns över hela världen.

Var rädd om trädet s 34
Visste du om att människans bästa vän är trädet? Förr ansågs träden ha magiska egenskaper. Vårdträdet vårdades ömt – därav namnet. Nya rön visar hur smarta träden är när de kommunicerar med varandra. Och de hjälper oss mot klimathoten. På många sätt.

Vykortskungen från Spillan s 40
Elliord Mattsson från Spillersboda i Roslagen blev känd som »landets meste vykortsfotograf«. Själv kallade han sig konstnär. Motiven dokumenterar vårt land på väg mot nya tider. Vykorten känns igen på den blå himmeln. Och en diskret Citröen i fotot. Fotografens bil.

Med ejderlivet i ottan

Ejdern är en efterlängtad och utsatt sjöfågel som kommer om våren. Men hoten om äggen och ungarna gör livet tufft. Ett sätt att hjälpa är att bygga hus åt dem. Det har fotograf Roine Karlsson gjort. Och dokumenterat, sedan tio år. TEXT O. FOTO: Roine Karlsson

Tidigt en vårmorgon råder lugn på Morgongåvan. Plötsligt händer något.

Truten försöker jaga bort havsörnen.

Äggen är åtråvärda av både måsfåglar och kråkor.

När jag nu sätter mig ner för att berätta den här historian ligger isen fortfarande tjock på Lidöfjärden här utanför. Våren och islossningen är bara några veckor borta. Och jag kan börja se fram emot tidiga morgnar vid Morgongåvan, där jag har mina ejderhus sedan tio år. Morgongåvan är ett litet fågelskär vid Österns här på Rådmansö. Hemifrån Gräddö är det bara någon mil söderut. I slutet av mars brukar de första ejdrarna dyka upp ute vid farleden. Där någonstans börjar vårens äventyr för mig.

På bryggan sittande i ett gömsle eller i bilen kan jag följa fågellivet på nära håll. Från ejdrarnas första parning tills ungarna lämnar boet omkring Norges nationaldag den 17 maj. Det brukar bli runt 40 morgnar på bryggan varje år. Så genom åren har det blivit flera hundra besök. Om jag ska få uppleva någonting spännande måste jag vara där när solen går upp. I mitten på maj lämnar jag Gräddö vid fyratiden för att vara med om fågelshowen. Och åter-vänder hemåt strax före klockan sju då alla hantverkare kommer till bryggan för att hämtas med båt.

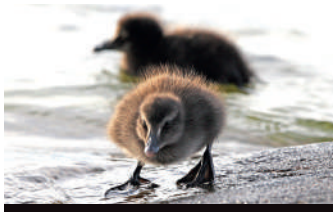
De små ejderungarna lever farligt.

Mitt intresse för ejderhus började år 2014 då Josefin Ekberg och jag åkte till Vegaöarna i Nordnorge, ett av UNESCO:s världsarv och hälsade på fågelvaktarna på ön Lånan. Där samlar man in och tar vara på ejderns dun sedan urminnes tider. Av det fjäderlätta och värmande dunet blir det bland annat exklusiva täcken. Kunskapen om hur man byggt kojor av allsköns bråte och bäddat med torr tång tog jag med mig hem, och började snickra ihop några egna ejderhus, som nu finns på skäret Morgongåvan. Första året gick inte så bra. Ejdrarna ratade mina hus. Jag hade alldeles för små ingångar och ingen nödutgång. Efter att ha öppnat upp entréhålet och tagit upp ett reservhål där bak flyttade honorna in. Sedan dess har jag alltid haft häckningar i åtminstone några av mina fyra hus varje år.

> »Det har ju hänt en hel del under åren som jag lyckats fånga på bild. Där äggtjuvar och hungriga havsörnar tar för sig på fågelskäret. Största hotet är nog gråtruten som tar både fiskmåsarnas och ejdrarnas ägg.«

Många faror lurar

Jag har kunnat se med egna ögon hur kojorna fungerar som skydd för ådan mot trutar och örnar. Fåglar som häckar fritt ute på skäret har det mycket tuffare där många faror lurar. Det har ju hänt en hel del under åren som jag lyckats fånga på bild. Där äggtjuvar och hungriga havsörnar tar för sig på fågelskäret. Största hotet är nog gråtruten som tar både fiskmåsarnas och ejdrarnas ägg. Har gråtrutarna tagit ett ägg kan den större havstruten komma och sno det. Vid bara ett tillfälle under alla år har jag sett att en trut tagit en ejderunge. Det var i maj förra året.

Jag har dokumenterat hur korpar kan samarbeta för att få en ejderhona att lämna redet och komma åt äggen. Måsar varnar upprört så fort en havsörn dyker upp. De avslöjar att nu kommer örnen! Då kan det bli dramatik och jag är beredd med kameran. Havsörnen går omkring på skäret, när den lyckats skrämma bort en äggtung åda, flyger den efter henne tills hon störtlandar på vatt-

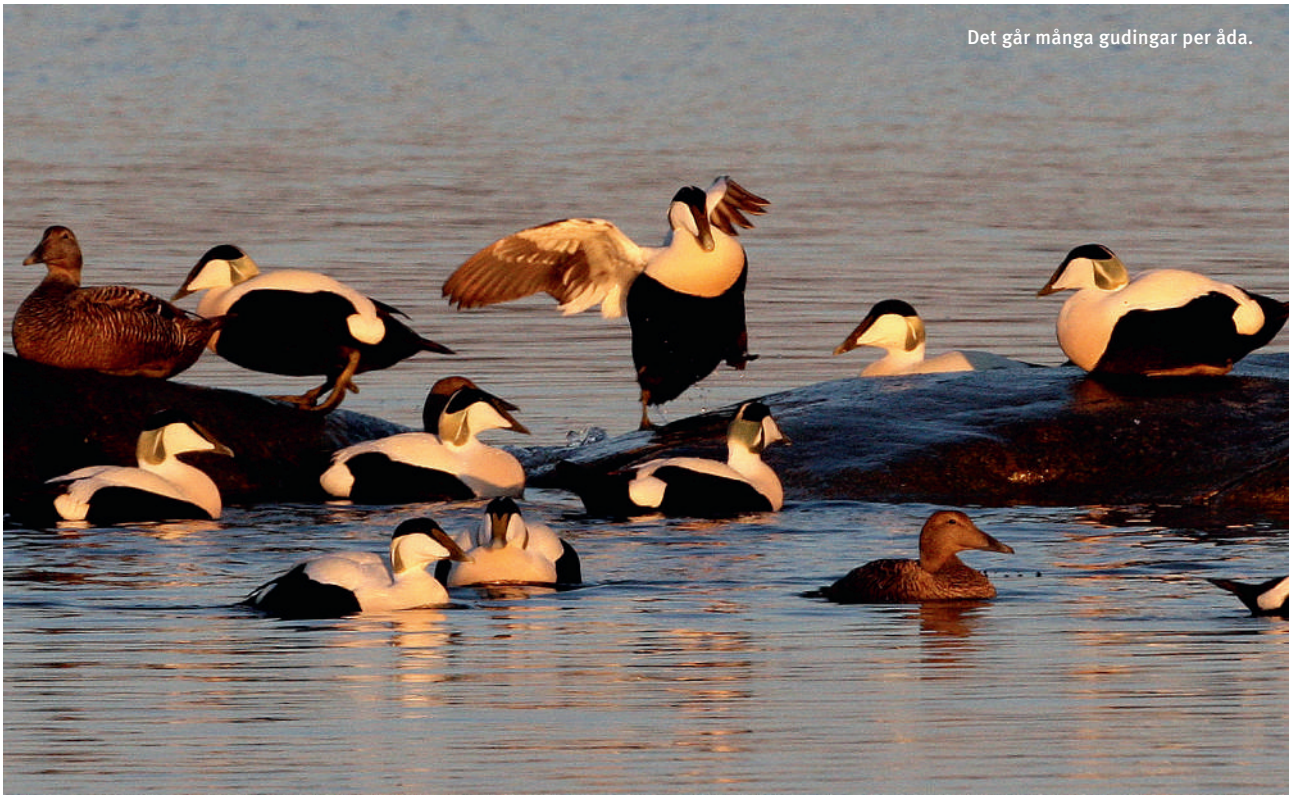

Det går många gudingar per åda.

»Med kikarens hjälp ser jag att det kan vara över 200 gudingar en bra dag på vattnen utanför Morgongåvan.«

net. Hon dyker för att undvika örnens klor tills hon inte orkar längre. Jag har vid flera tillfällen sett hur örnen simmar fjärilsim med bytet i klorna in till land, där måltiden börjar.

Det här kanske låter som en makaber historia, men sådan är naturens gång. Jag har fått uppleva den och vill berätta med mina bilder att så här kan det se ut på ett fågelskär, en tidig vårmorgon.

För statistik

När jag ändå satt där och iakttog fågellivet, började jag för fem år sedan att räkna ejdrarna. Hur ser könsfördelningen ut? Och hur många är de? Det visade sig att antalet varierar från dag till dag. Cirka tio ådor hör till ön. Rekordet var över 40 stycken. Gudingarna är alltid fler än honorna och som mest har jag räknat in cirka sextio. Med kikarens hjälp ser jag att det kan vara över 200 gudingar en bra dag på vattnen utanför Morgongåvan. Att ådorna är färre beror nog på att de är mer utsatta under häckningen och vid omhändertagandet av ungarna. Medan gudingarna klarar sig bättre, då de efter parningen drar iväg och ruggar i stora flockar i ytterskärgården. Flest antal ejderungar 50 stycken, räknade jag till på Sveriges nationaldag 2020. Förra våren såg jag bara tio ungar.

Jag har haft perioder med sjukdom och kämpat med hälsan emellanåt. Då jag har varit tvungen att genomgå olika obehagliga behandlingar, har jag fått sinnesro genom att tänka tillbaka på mina morgnar med ejdrarna. Morgongåvan och fåglarna där har varit min terapi när det har varit svårt. Ett sätt att se fram mot vårens fågelupplevelser. Det är lika spännande varje morgon när ger mig iväg. Då ingen ingen dag är lik den andra. Jag sitter på bryggan vid Östernäs med kameran och väntar på att någonting ska hända.

Vad kommer jag att få uppleva denna vår? Kanske bävern eller uttern kommer att simma förbi bryggan igen.

FOTO: JOSEFIN EKBERG

Roine samlar in tång att bädda med.

FAKTA:

Fotograf Roine Karlsson ville inspirera till att börja bygga ejderhus och startade Ejderhus-gruppen på Facebook. Idag har gruppen växt till 583 medlemmar, från olika delar av landets kustområden och även andra nordiska länders. Där lägger folk upp bilder, filmer och berättar om sina ejderhusbyggen och hur det gått. Gå in på www.facebook.com/ejderhusgruppen. Information om ön Lånans ejdervaktare och dunsamlare hittar du på websidan lanan.no.

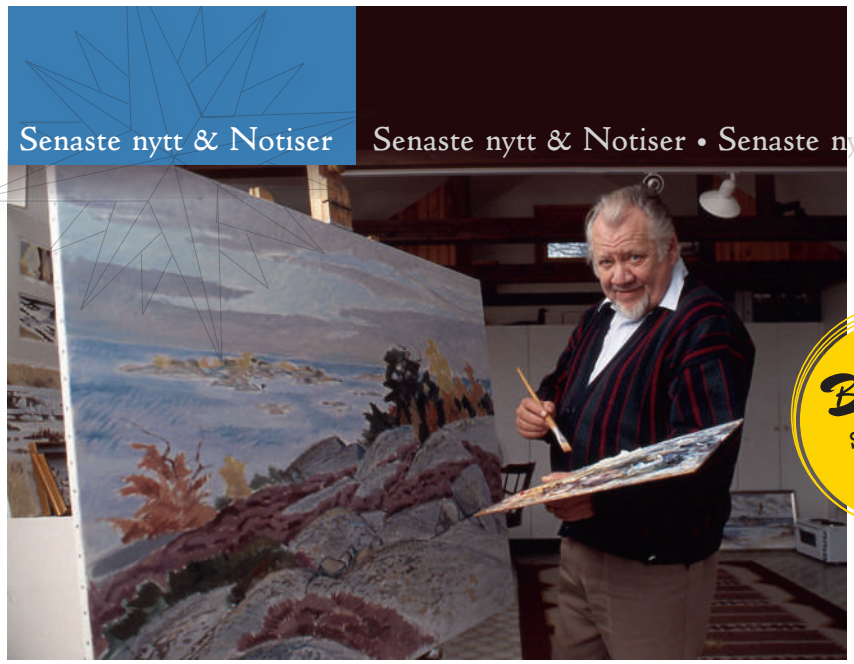

FOTO: ROINE KARLSSON

Gunnar Brusewitz 100 år

Den bortgångne konstnären och naturskildraren Gunnar Brusewitz skulle ha fyllt 100 år i år. Det uppmärksammas bland annat tisdagen 14 maj klockan 18.30 på Norrtälje stadsbibliotek för en afton om Brusewitz och förhållandet mellan människa och natur. Biolog Fredrik Sjöberg (författare till prisbelönta boken Flugfällan) håller i föreläsningen. Föranmälan krävs.

Och onsdag den 29 maj kommer fotograf Roine Karlsson och Christer Stighäll till konsthallen i Norrtälje för att visa bilder och berätta om en spännande resa till Lettland som de gjorde tillsammans med Gunnar Brusewitz i Stighälls husbil 1992, då landet nyss blivit självständigt.

Boktips
Sjöfart och rospiggar

84:de årsboken Rospiggen

Sedan 1940 har Roslagens Sjöfartsminnesförening gett ut årsboken Rospiggen. Böckerna innehåller en unik samling texter som dokumenterar Roslagen och dess sjöfartshistoria. Årets bok berättar bland annat om barken Plus förlisning, branden i Öregrund hamn, rederierna i Rörvik, Postrodden, kustjägare och radarmatroser, samt ett porträtt på Roine Karlsson som berättar om sitt liv som skärgårdsfotograf. Boken delas ut till medlemmar och säljs i Sjöfartsmuséets shop i Älmsta och hos Väddö ICA Supermarket.

TITEL: Rospiggen 2024
FÖRLAG: Roslagens Sjöfartsminnesförening
ANTAL SIDOR: 132
BESTÄLL: info@sjofartsmuseet.se

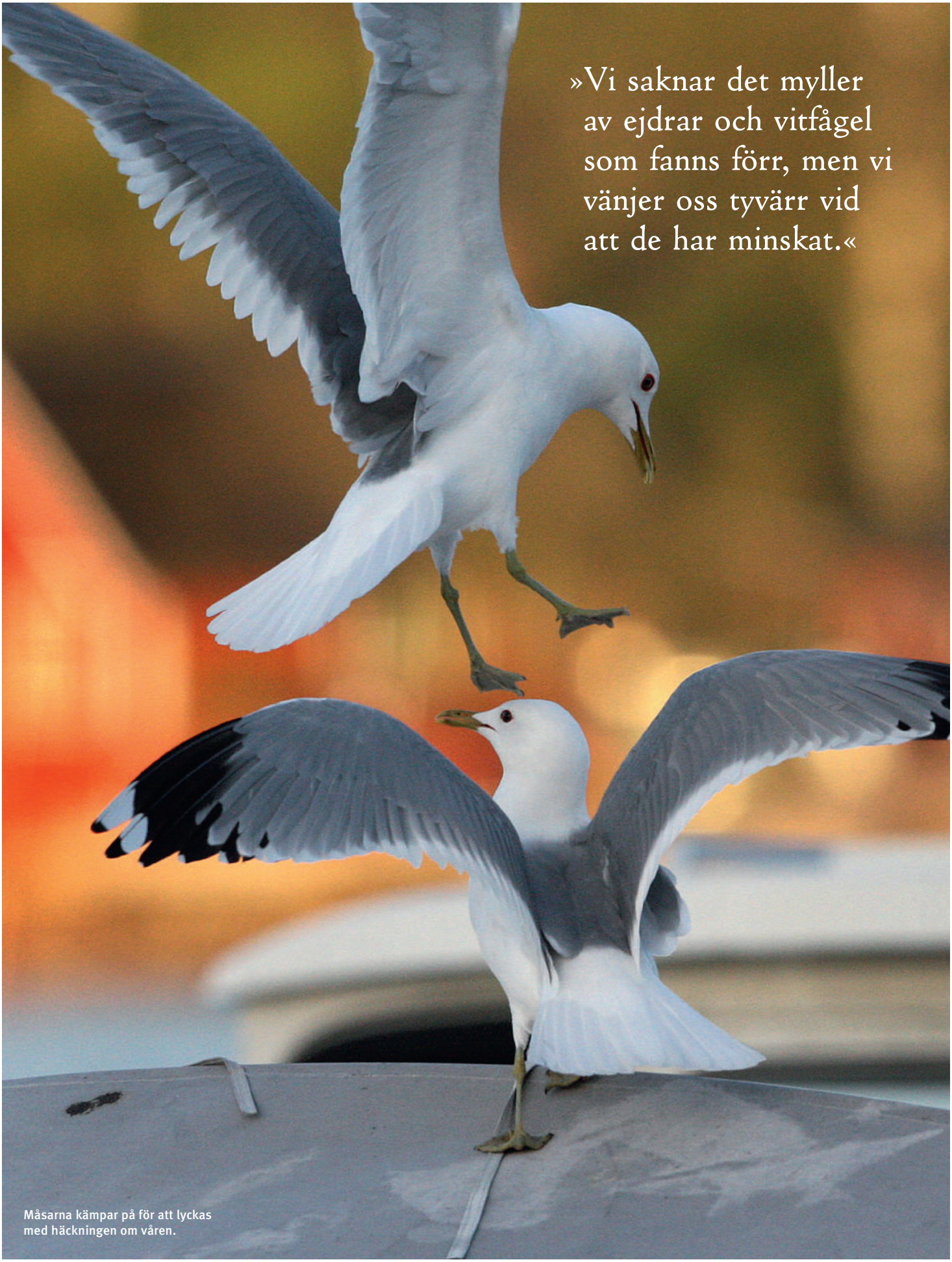

»Vi saknar det myller av ejdrar och vitfågel som fanns förr, men vi vänjer oss tyvärr vid att de har minskat.«

Måsarna kämpar på för att lyckas med häckningen om våren.

Vi vänjer oss vid en förändrad värld

Vi har nöjet att presentera en ny krönikör i magasinet. Vår skribent sedan 20 år Misse Ljungström som funderar över klimatförändringarna, vädret och hur viktigt vårt vatten är på jorden. En begränsad tillgång som vi inte ska slösa på.

TEXT: Misse Ljungström FOTO: Roine Karlsson

Vårt vatten är en ändlig naturtillgång att vara rädd om.

Vi människor har en förmåga att anpassa oss till väldigt mycket. På gott och ont. Vi kan sucka över att det inte finns några lysmaskar eller små salamandrar här, som det alltid fanns förr, men vi vänjer oss vid att de inte finns. Likaså vänjer vi oss vid de väderrekord världen drabbas av. Förr var det riktigt varmt i den svenska sommaren om det var 25 grader, nu har toleransen sakta men säkert höjts till över 30. Och de kallaste vintrar vi hade haft före vårt århundrade var krigsvintrarna på 1940-talet med temperaturer på minus 45 grader. I januari i år uppmättes nästan 54 minusgrader i Norrland, den kallaste temperatur som någonsin uppmätts i Sverige. Nu går vi mot en sommar, då gissningsvis nya värmerekord på över 44 plusgrader uppmäts någonstans i landet. Vi lever i en allt spretigare värld, men klarar vi att anpassa oss till den?

Men våren kommer, trots att världen ser ut som den gör, med tussilago, blåsippor, sädesärlor, bofinkar, och vårtrötthet. Björkar börjar skifta i lila och koltrastar sjunger om kvällarna. Isen försvinner och sjöfåglar börjar synas på de glittrande fjärdarna. Förr kom ejdrar i mängder och gudingarnas lockande hoanden spreds över fjärdarna, men senaste åren har sången klingat av och nu uppvaktas några enstaka ådor av stora parningssugna grabbgäng. Vi saknar det myller av ejdrar och vitfågel som fanns förr, men vi vänjer oss tyvärr vid att de har minskat.

Den smältande snön har förhoppningsvis fyllt på grundvattenbrunnar, men med våren längtar naturtörstande människor ut till öarna och alla behöver vatten. Vi glömmer nog ibland att vi faktiskt är vattendjur från början och själva består av vatten till stor del. Nyfödda barn innehåller ungefär 80 procent vatten och fullvuxna runt 60 procent. Vi kan helt enkelt inte vara utan vatten och det gäller att uppskatta och värna om det så mycket som möjligt. Det gäller givetvis överallt, men är extra viktigt i skärgården, där det redan är begränsat med färskvatten. I Sverige har vi varit bortskämda med en i närmast obegränsad tillgång till dricksvatten, men i klimatförändringarnas spår kommer det inte att vara så längre. Skärgården är underbar på sommaren och en oas för storstadsmänniskorna. Alla besökare är förstås mycket välkomna ut till öarna, men det är bra att påminna sig om att snåla ordentligt med vårt oersättliga dricksvatten. Det är nog inte så svårt! Man vänjer sig. / MISSE LJUNGSTRÖM

MISSE LJUNGSTRÖM: Frilansjournalist som bor i Saltsjöbaden och på Svartsö om somrarna. Hon har lång erfarenhet av skärgården och skrivande efter många år som redaktör för Skärgårdsstiftelsens tidning Stångmärket. Är även medarbetare till Magasin Skärgård sedan starten. Sedan några år skriver hon om olika sorters träd och gör illustrationer till artiklarna. Misse är med på olika utställningar med sina akvareller.

FOTO: WIKIPEDIA

Gäddorna leker i ny kanal

För något år sedan startades fiskeprojektet Möja Gäddfarm vid Norrviken på Löka ö öster om Möja. En igenvuxen kanal har grävts upp för att hjälpa gäddor och annan fisk till trivsamma förhållanden som gynnar lek och reproduktion. Projektet leds av föreningen Ramsmora By Fiskevårdsområde med stöd av Leader och fiskeexpertis. Efter bara två år visade det sig att satsningen varit lyckad med cirka 300 lekande gäddor i kanalen. För att skydda fisken under lekperioden ansöks om fiskeförbud under tiden 1 april–15 juni.

Rättelse: I vinternumret stavade vi av misstag fel på konstnär Ulrica Hydman Valliens namn. Vi ber om ursäkt för det.

FOTO: DESTINATION VAXHOLM

Påsktuppar i Vaxholm

På påskafton klockan 13 går den årliga påsktuppsparaden från hamnen till Rådhustorget i Vaxholm. Alla utklädda barn får godis. Klä dig som påskkärring och följ med påsktuppen på parad.

Öregrunds musikfestival

Nu har biljettförsäljningen till sommarens festival med klassisk musik i Öregrund öppnat. Temat för i år är »Viva La Diva«. I Roslagens Famn-Öregrunds musikfestival pågår i dagarna tre, 18–20 juli. En av stjärnorna är Ann-Sofie von Otter. Det blir även medeltidsfest och familjeföreställningen Sjörövar-Fanny. Se mer info på oregrundsmusikfestival.se.

WWW.CSWEDEN.SE

Viner från Toscanska vingårdar

Från hjärtat av Toscana ett vin som berättar historien.

CHIANTI CLASSICO D.O.C.G.
CASALINO 75 cl 13 % vol.
Nr 74302. Pris 189:-

Alla våra viner finns till leverans hos Systembolagets butiker i Stockholms län.

GustaVino AB
www.gustavino.se

Livräddningsbrädan - för din säkerhet på öppet vatten och då isen varken bär eller brister

Upplagsvägen 1, 117 43 Stockholm
Tel: 0278-123 50 Mobil: 0703-144 100
E-post: info@mayday-hansa-board.com
www.mayday-hansa-board.com

MAYDAY
SCANDINAVIAN INTERNATIONAL AB

Var kissar man på båten?

Båtägare som kissar i havet bidrar till en övergödning av giftiga alger i vår skärgård. Köp Guldkannan och vattna allt du vill ska växa när du kommit iland.

Vad är guldvatten?

Odla med guldvatten i din trädgård för att ge jord och växter all den näring de behöver. Guldkannan är en miljö- och designprisad produkt för ekologiskt kretslopp i vardagen. Svensk idé, form och produktion.

guldkannan.se

JANSSONS MARKISER
Allt i solskydd
Markiser Rullgardiner Persienner
Kontakta oss gärna för gratis måttagning!
Esplanaden 14, 761 45 Norrtälje
0176-177 95 info@janssonsmarkiser.com
www.janssonsmarkiser.com

INDOOR STYLING & DESIGN
Pia Alm
Certifierad Inredare
0708-11 86 56
pia@indoorstylingdesign.se

Norrtälje »Roslagens huvudstad«

Namnet Norrtälje skrevs 1298 in Telgium samt 1409 Norra Tælgha. Detta har i doktrinen ansetts stå för ett med tälja besläktat namn på inbyggare: »deras som bor vid inskärningen«, med vilket avses »vid den långa viken«. Mitt igenom staden flyter Norrtäljeån. I hamnen ligger ångbåten S/S Norrtelje sedan 28 juli 1968. Båten levererades år 1900 och har trafikerat ett flertal sträckor bland annat till Åland. Idag är ångbåten en restaurang.

Visste du att Pensionat Granparken, Hotell Roslagen och Lilla Torget har varit inspelningsplatser för filmen »Ha ett underbart liv«?

VETERANTRAKTORNS DAG
Lör 10 aug 2024 kl 11-16
Stort 40-årsjubileum
Färsna gård 2 km norr om Norrtälje stad. Kör Knutby torg-Baldersgatan-Färsna.
Hemsida: veterantraktorklubben.nu
40ÅR 1984 2024
VETERANTRAKTORKLUBBEN NORRTELJE

Vill du med ligga här?
Och synas i skärgårdens vackraste magasin.
magasinSKÄRGÅRD.
sinne/smak/sevärdheter
Nästa nummer kommer 11 juni 2024.
Intresserad? Kontakta Josefin Ekberg på
0709-701 901 eller josefin@magasinskargard.se

Låter du vem som helst installera din nya eldstad?
Det gör inte vi.
CERTIFIERAD ELDSTADSINSTALLATÖR
Eldabutiken Norrtälje Storstensvägen 6 (bredvid Byggmax) | tel 0176-142 00 | norrtalje@eldabutiken.se
Öppettider: Mån-Tors 10-18, Fre 10-17 samt Lör 11-14
www.eldabutiken.se
elda

Den här dagen serveras nybakade mini-semlor och små chokladbitar till kaffet.

Fikastund i Furusund

I ur och skur samlas folk i Furusund ute för att fika ihop. Värden Carin Tehler kokar kaffe och bakar fikabröd så det ska räcka till alla. Gästerna betalar 20 kronor var (eller mer) som oavkortat går till välgörenhet. TEXT: Josefin Ekberg FOTO: Roine Karlsson

Furusund förknippas kanske mest med författarna August Strindberg, Astrid Lindgren, och Sten Rinaldo som bodde här. Eller kanske du tänker på Evert Taubes visor om Furusund och den sköna Roslagens Ros. Ett romantiskt skimmer vilar över forna tiders glansdagar på ön. Men vad händer nuförtiden? Vilka sätter Furusund på kartan idag? Kanske en av dem är en nyligen pensionerad förpackningsutvecklare, och tillika auktoriserad furusundsguide?

Vi blev nyfikna på fikaprojektet »Ur & Skur« och åkte den snirkliga vägen ut till ön med broförbindelse mot fastlandet och färjetrafik utåt öarna Yxlan och Blidö. En sömnig grå dag i februari. Till den första träffen sedan uppehållet över jul och nyår. Varje tisdag denna månad och i november ses man klockan 13 nere vid gästhamnen, mellan två gula paviljonger från badortstiden. I Furusundsleden passerar stora passagerarfärjor till och från Åland och Stockholm. På en utemöbel står termosar och nybakade små semlor uppdukade. Det är lite rått och mulet men humöret på oss besökare desto soligare.

– Vi ses samma tid i alla väder. Men vi brukar nästan alltid ha sol, berättar initiativtagaren Carin Tehler och ler.

Träffarna sker alltid tisdagar och på årets två tråkigaste månader då det inte händer så mycket annat. Ett lyckat koncept har det visat sig. På loven kommer även barnfamiljerna. Alla generationer från små bebisar till pensionärer och hundar träffas och umgås. Knyter kontakter och pratar om allt möjligt mellan himmel och jord.

Hur kom du på den här idén?

– Det var när jag började jobba hemifrån och satt här nere i gästhamnen, då kom det ofta folk och pratade med mig över en fika. Så då tänkte jag att det lika gärna kan bli en tradition att bjuda in till, svarar hon.

Uppmärksammades i tv

Som mest har det kommit omkring 50 gäster, det var i början när pandemin bröt ut. Idag kan det komma mellan fem och 20 besökare i snitt. Inte bara furusundsbor, ibland även hitresta från grannöarna Yxlan och Blidö, till och med.

– Det här har bidragit till att folk har lärt känna varandra och att man hittat nya vänner, berättar hon.

Carin handlar in kaffe och te med tillbehör, samt ingredienser till det hembakade. Ofta brukar hon baka solskenskaka.

– Det är mitt bidrag, säger hon.

Hela behållningen går till Radiohjälpens insamling för Världens Barn. På dess hemsida kan man följa hur mycket pengar som samlats in av »Furusunds Ur & Skur fika« sedan starten, efter i dagsläget 82 träffar. I skrivande stund är man uppe i 51 389 riksdaler. Inte illa. Dagens fikastund bidrog med 340 kronor. »Tack för goda minisemlor, hälsar Eva som gav 150 kronor«, står det i gruppens sida på bossan. varldensbarn.se. En del skänker pengar även när de inte kan närvara. Furusunds fikastunder har också fått publicitet i tv-programmet Landet Runt.

– Det vore kul om andra inspireras och att det här sprider sig runtom i landet, med egna »Ur & Skur«-träffar, säger Carin.

Konceptet kan utvecklas beroende på vilka besökare som kommer och tar egna initiativ. Det har förekommit spontan underhållning som dragspelsmusik. En annan tipsade om att bygga en fågelholk och bjöd in till en snickarkurs. Ja, mycket kan hända på fikaträffarna tack vare gästerna själva.

Till dagens fikastund har ett tiotal själar kommit. Eva Sartorius har tagit med sitt lilla barnbarn på tio månader, Puck som storögt tittar på de vuxna. Klart yngst i gänget, och hon ser ut att trivas. Furusundsprofilerna Magdalena Rinaldo och Sten Söderlund har med sig hunden Tutzije som glatt busar med Tomas Mälsons labradodel Jussi. Folk står och surrar med varandra med varsin kaffekopp i handen. Ägnar en timme ute i det fria åt att umgås, en vanlig vardag på en av årets tristaste månader. Även kallad »vabruari« som ligger direkt efter de kämpiga »oxveckorna«. Och vi känner glädjen över att pengarna som skänks går till något gott och gör nytta. Både kaffet, umgänget och bidraget värmer fint i själ och hjärta.

Carin Tehler kramar om fikavännen Margareta Kilander.

»Både kaffet, umgänget och bidraget värmer fint i själ och hjärta.«

Nöjda med utflykten och den välgörande fikastunden, nynnar vi på hemvägen gärna till raderna »Jag minns en gång – i Furusund« ur Taubes välkända visa.

FOTO: UDO SCHRÖTER

Hammerska Ladan.

Fakta Furusund:

Kring sekelskiftet i slutet av 1800-talet frotterade sig dåtidens societetsmänniskor, kändisar, författare och konstnärer i Furusund som då var en populär bad- och semesterort. Spår av den vackra epoken finns kvar med tjusiga villor med namn som Romanov, Bellevue, Villa Egeria, Christiansborg, Villa Dagmar med flera.

Här finns också ett gammalt tullhus, idag hotell, en väderkvarn med en avskyvärd historia om döskallar, en ristning av en kompassros, forna teaterlokalen Hammerska Ladan, nyrenoverade Duvkällan samt en rejäl stol av sten som kallas »kungsstolen« efter att kung Oscar II satte sig i den. Furusund är även känd för sin optiska telegraf.

Läs mer om Furusund och dess föreningar samt turistinformation på www.furusund.se.

På fikastunderna träffas man i ur och skur, välgörenheten och vänskapen värmer gott i hjärtat.

FOTO: ESBJÖRN HILLBERG

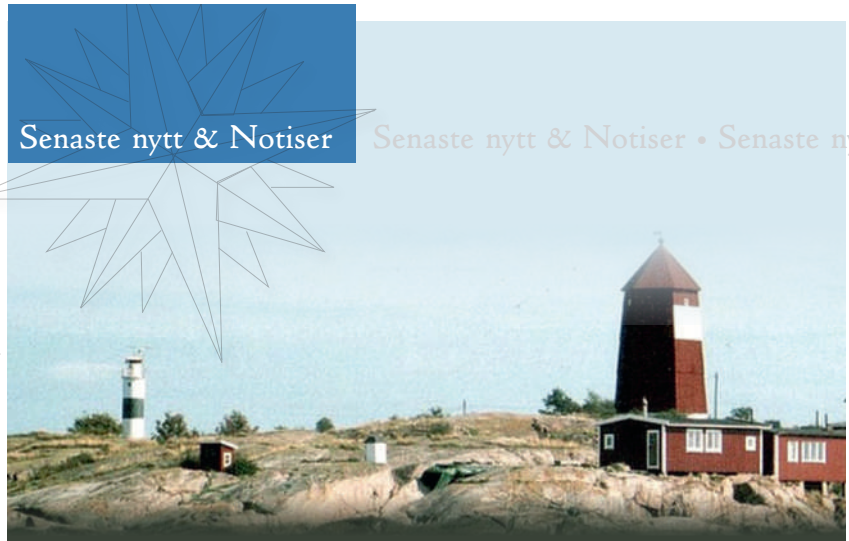

Utflykt till Hävringe fyr

Den 1 juni arrangerar Svenska Fyrsällskapet en dagsutflykt för sina medlemmar ut till Hävringe fyrplats. Båten går från gästhamnen i Oxelösund klockan 09.00 och tar en halvtimme till ön. Under dagen kommer båken, lotshuset och fyrhuset att besökas under ledning av guiden Bosse Holmström. Egen matsäck medtages. Klockan 16 sker återresan tillbaka till Oxelösund.

Vila i frid Michael Blum

FOTO: ROINE KARLSSON

En stor sorg drabbade många när roslagskännaren, skärgårdsguiden, Albert Engströmtolkaren och kulturpersonligheten Michael Blum som led av obotlig cancer, lämnade oss den 16 februari. En vecka innan bjöds alla som ville hedra och ta farväl av honom in till en mässa i Norrtälje kyrka. Det blev snabbt fullsatt och de som inte fick plats kunde följa mässan i direktsändning på Facebook. Magasin Skärgård hade förmånen att samarbeta med Michael som skärgårdsprofilen Gubben Mattsson när han slog igenom i tv-programmet Allsång på Skansen, då han underhöll i vår monter på båtmässan. Saknaden är stor – vila i frid. / JOSEFIN EKBERG

FOTO: ROINE KARLSSON

Traktorklubben firar 40 år

I år är det 40 år sedan Veterantraktorklubben Norrtelje bildades. Det firas stort på Veteran-traktorns dag lördag 10 augusti klockan 11–16. På Färsna gård någon kilometer norr om Norrtälje stad. Här finns något kul för hela familjen. Förutom veterantraktorer och gårdens djur blir det levande musik, marknadsstånd, fiskdamm och olika aktiviteter för alla åldrar. Utförligare program kommer senare. Se även www.veterantraktorklubben.nu

Byggvaror av rätta virket
Vi levererar till Er med bil eller egen båt i mellanskärgården
C24 EN DEL AV XL BYGG.
Bergshamra 0176-26 02 10 / Spillersboda 010-222 90 60 / www.c24bygg.se

Vi kör i vått och torrt!
- Lastbåt med kran för frakt av gods
- Leverans av grus och jord i storsäck
- Utläggning av bojar och flytbryggor
- Bärgning och bogsering
- Hämtning av bygg- och grovsopor
- Mark- och schaktarbete

SKÄRGÅRDS TJÄNSTER YXLAN AB
070-537 90 19 www.skargardstjanst.eu

MATTSSON & THOLÉN BYGGER AB

Totalentreprenör på fastland & öprojekt
All slags om-, ny- & tillbyggnader
Utför öjobb med egen båt & transporter

0176-282 590
info@mtbygger.se
www.mtbygger.se
Följ oss på Facebook & Instagram

Välkommen till Rådmansö

Till halvön Rådmansö som ligger öster om Norrtälje går E18 hela vägen till Kapellskärs hamn, där färjor dagligen kör rutter till Åland, Finland och Estland. Till Rådmansö hör en stor del skärgård med kända fyrplatser som Söderarm, Tjärven och Svenska Högarna. Före 1951 var Rådmansö landets största skärgårdskommun. Taxibåtar går från fiskebyn Refsnäs samt Österns på södra sidan. Sommartid trafikeras Gräddö brygga. Bland annat av den anrika ångbåten Blidösund på fredagar samt Nord/sydlinjen och Norra Båtlinjen som utgår från Norrtälje. Runtom i skärgården finns ryssugnar, hällristningar och labyrinter. I Riddersholm står en vacker väderkvarn. Likaså på ön Lidö, ett stenkast från Rådmansö. Den ovanliga mnemosynefjärilen kan skådas. I Kapellskär står ett minneskors över färjekatastrofen med Estonia. På platsen finns även en hällristning från 1752, då kung Adolf Fredrik och hans manskap väntade på bättre sjöväder. Här växer också »ryssgräset«, en kvarleva från rysshärjningarna.

FRÖTUNA TAXI & BUSS AB
Vi kör dig lungt och säkert
ABONNERING AV BUSSAR
Telefon 0176-26 90 65
www.frotunataxiobuss.se

Bröllop och fest!
Hyr bygdegården vid Gräddö brygga
www.radmansobygdegard.se

ZUMBA!
RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD
move
CATARINA HAGSTRAND
ZUMBA fitness
www.movecatarina.se

DIN BYGGHANDEL!
BOLIST
RÅDMANSÖ
0176-402 65 info@bolistradmanso.se
www.bolistradmanso.se

GRÄDDÖ BYGG
& SNICKERI AB
TOTALENTREPRENÖR
Mattias 070–723 41 20
Anders 070–723 41 21
www.graddobygg.se

SÖDERARMS FYRPLATS ÅRET OM!
www.soderarm.com
Ring 0176-432 12

Välkommen
GRÄDDÖ SALONGEN AB
Ingela Wickman
Boka tid (i mån av tid drop in)
0176-401 41
ingela.wickman@hotmail.com
Mitt emot ICA i Gräddö

GRÄDDÖ MARINA
www.graddomarina.se
0176-409 00
MERCURY VOLVO PENTA SUZUKI

Båt & Byggnadsvård i Roslagen
Butik, kurser, fönsterrenovering
Gamla Väsbyv. 5, 76197 Norrtälje
www.bbviroslagen.se

ICA nära Gräddö Skärgårdshandel
QSTAR
Välsorterad ICA-butik
ATG
SYSTEM BOLAGET
ATG, Svenska Spel
Ombud för Posten och Systembolaget

Trevis
Måleri AB
070-403 31 03
www.trevismaleri.se

GRÄDDÖ
ELINSTALLATIONER AB
0709-556 636
www.graddoel.se

Välkommen till Rådmansö

Till halvön Rådmansö som ligger öster om Norrtälje går E18 hela vägen till Kapellskärs hamn, där färjor dagligen kör rutter till Åland, Finland och Estland. Till Rådmansö hör en stor del skärgård med kända fyrplatser som Söderarm, Tjärven och Svenska Högarna. Före 1951 var Rådmansö landets största skärgårdskommun. Taxibåtar går från fiskebyn Refsnäs samt Österns på södra sidan. Sommartid trafikeras Gräddö brygga. Bland annat av den anrika ångbåten Blidösund på fredagar samt Nord/sydlinjen och Norra Båtlinjen som utgår från Norrtälje. Runtom i skärgården finns ryssugnar, hällristningar och labyrinter. I Riddersholm står en vacker väderkvarn. Likaså på ön Lidö, ett stenkast från Rådmansö. Den ovanliga mnemosynefjärilen kan skådas. I Kapellskär står ett minneskors över färjekatastrofen med Estonia. På platsen finns även en hällristning från 1752, då kung Adolf Fredrik och hans manskap väntade på bättre sjöväder. Här växer också »ryssgräset«, en kvarleva från rysshärjningarna.

FRÖTUNA TAXI & BUSS AB
Vi kör dig lungt och säkert
ABONNERING AV BUSSAR
Telefon 0176-26 90 65
www.frotunataxiobuss.se

Bröllop och fest!
Hyr bygdegården vid Gräddö brygga
www.radmansobygdegard.se

ZUMBA!
RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD
move
CATARINA HAGSTRAND
ZUMBA fitness
www.movecatarina.se

DIN BYGGHANDEL!
BOLIST
RÅDMANSÖ
0176-402 65 info@bolistradmanso.se
www.bolistradmanso.se

GRÄDDÖ BLOMLÅDOR
Egen tillverkning
Alltid impregnerat
Måttbeställning
Ring för offert
0700-534 867

SÖDERARMS FYRPLATS ÅRET OM!
www.soderarm.com
Ring 0176-432 12

Välkommen
GRÄDDÖ SALONGEN AB
Ingela Wickman
Boka tid (i mån av tid drop in)
0176-401 41
ingela.wickman@hotmail.com
Mitt emot ICA i Gräddö

GRÄDDÖ MARINA
www.graddomarina.se
0176-409 00
MERCURY VOLVO PENTA SUZUKI

Båt & Byggnadsvård i Roslagen
Butik, kurser, fönsterrenovering
Gamla Väsbyv. 5, 76197 Norrtälje
www.bbviroslagen.se

ICA nära Gräddö Skärgårdshandel
QSTAR
Välsorterad ICA-butik
ATG
SYSTEM BOLAGET
ATG, Svenska Spel
Ombud för Posten och Systembolaget

Trevis
Måleri AB
070-403 31 03
www.trevismaleri.se

GRÄDDÖ
ELINSTALLATIONER AB
0709-556 636
www.graddoel.se

I Östra dockan har många ångbåtar blivit upprustade. För tillfället ligger 124-åriga s/s Norrtelje här och blir ompysslad.

Kär ångbåt får omsorg

Den 30 november bogserades s/s Norrtelje till Beckholmen, mitt i vår huvudstad för renovering. Hon ligger i Östra dockan och är snart klar. Vi blev nyfikna på varvet och ön, och åkte dit en gråmulen februaridag.

TEXT: Josefin Ekberg FOTO: Roine Karlsson

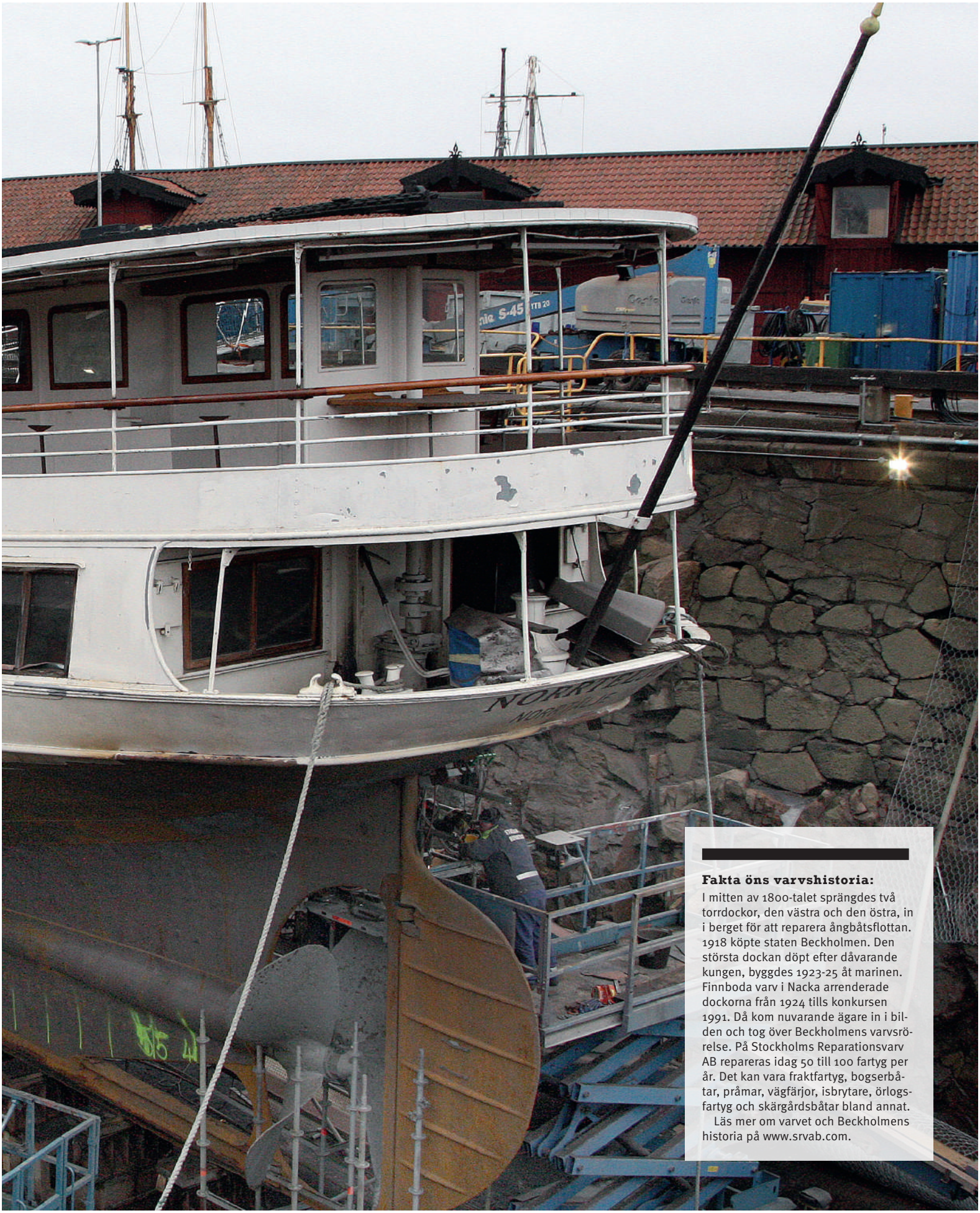

Fakta öns varvshistoria:

I mitten av 1800-talet sprängdes två torrdockor, den västra och den östra, in i berget för att reparera ångbåtsflottan. 1918 köpte staten Beckholmen. Den största dockan döpt efter dåvarande kungen, byggdes 1923-25 åt marinen. Finnboda varv i Nacka arrenderade dockorna från 1924 tills konkursen 1991. Då kom nuvarande ägare in i bilden och tog över Beckholmens varvsrörelse. På Stockholms Reparationsvarv AB repareras idag 50 till 100 fartyg per år. Det kan vara fraktfartyg, bogserbåtar, pråmar, vägfärjor, isbrytare, örlogsfartyg och skärgårdsbåtar bland annat.

Läs mer om varvet och Beckholmens historia på www.srvab.com.

FOTO: WIKIPEDIA

Världens sista Washingtonkran målad som giraff.

Varvsön ligger idylliskt och centralt i Stockholm. Förbunden med en liten träbro till Djurgården. Nära tivoli, karuseller, muséer, Skansen, krogar, kungligheter och myllrande turistliv. På holmen har marin industriverksamhet pågått i snart 400 år. 1961 sattes Beckholmen verkligen på kartan, då det kungliga skeppet Vasa hade bärgats och låg här i torrdocka, bevakat under stort internationellt mediauppbåd.

Nu ska vi hälsa på »skärgårdens drottning« s/s Norrtelje. Norrtälje stads eget kuttersmycke och stolthet. Vi har fått tillstånd att komma innanför de låsta grindarna på området till Stockholms Reparationsvarv. Vi tas emot av Stefan Hafelt från s/s Norrteljes stiftelse, som inspekterar hur arbetet med det 124 år gamla ångfartyget fortskrider. Han hälsar glatt och börjar med att förvarna oss.

– Ni får bara fotografera dockan där s/s Norrtelje ligger, inget annat, säger han.

Fotoförbudet beror på att området är säkerhetsklassat med sjöfartskyddet ISPS. Det första vi ser är ett stort militärt fartyg i en docka. Intill sticker Beckholmens landmärke upp, en giraffkran målad av konstnären och svartsöbon Tor Svae. Det var länge sedan den var i bruk. Det är den sista »Washingtonkranen« i världen, som användes för att bygga Libertyfartyg i USA under andra världskriget. Förut stod här två giraffkranar men den ena har skrotats.

> »Intill sticker Beckholmens landmärke upp, en giraffkran.«

På andra sidan Saltsjön syns Viking Lines terminal med sina finlandsfärjor. Är nog lite för stora att repareras här dock. På Beckholmen finns tre dockor. Varav två tillhör varvet, den största kallas Gustav V-dockan efter dåtidens kung och den andra Östra dockan som vi promenerar bort till. Den Västra dockan ansvarar Segelfartygsföreningen för. Där ser vi två skutor under presenningar. På dockväggen har diverse båtnamn målats likt skutornas egna tags. Som ett minne »vi var här«.

Östra dockan

Parallellt med skutornas docka, hittar vi vår kära ångbåt från Norrtälje. En kampanj pågår sedan i höstas för att samla in pengar till den kostsamma renoveringen. 12 miljoner kronor krävs för notan och i skrivande stund har man lyckats samla in sju. Insamlingen pågår fortfarande för fullt. Det finns olika sponsorpaket och diverse produkter att köpa för privatpersoner och företag som vill vara med och rädda fartyget. En del av spillet, rostiga plåtar som tagits bort, har s/s Norrteljes vänförening låtit tillverka ett antal konstverk med illustration av ångfartyget på, som ingår i det stora sponsorpaketet. Något att stolt visa upp och ha som prydnad, på kontoret eller i hemmet.

Ett gäng varvsarbetare håller på för fullt med att svetsa fast nya stålplåtar, åtta millimeter tjocka, som ska hålla i 80 år med rätt underhåll. Skrovet ser ut som ett lapptäcke med äldre rostbruna plåtbitar varvat med nya blanka. Mer än hälften har bytts ut. Fler än man först hade räknat med.

Ska bli välkomstfest

Stefan Hafelt är här en gång i veckan för att följa arbetet.

Hur mycket återstår?

– Inte mycket alls. De sista plåtarna ska på, sedan blir det rostskydds- och bottenmålning, säger Stefan.

Vi går runt i dockan och följer männens arbete. Trots att båten snart ska vara klar märks ingen stress. Allt tycks vara under kontroll. Skrovet är indelat i sektioner och märkt med siffror. På några ställen ser vi röd färg i svetsfogarna.

– Det är penetrant. Med det kollar man att fogarna håller tätt, förklarar Stefan.

Vi befinner oss ute med himlen som tak, det är lite råkallt.

Har vädret spelat någon roll? Kan snö och regn ställa till det?

– Nej, men kylan kan vara ett problem. Är det för kallt kan man inte svetsa. Det har det varit några gånger, säger han.

Om allt går vägen och isen börjat smälta så kan s/s Norrtelje bogseras hem kanske i slutet av mars. Planer finns att arrangera en stor välkomstfest för henne på hemmakajen i Norrtälje hamn. Öppet för alla som gillar ångbåten och vill fira hennes återkomst.

Två andra fartyg står på tur att komma in i Östra dockan, s/s Storskär och s/s Norrskär. Vilken tur att varvet på Beckholmen finns kvar, särskilt för ångbåtarnas skull, som inte är klassade att gå över havet till andra sidan Östersjön. En period fanns faktiskt planer på att bygga exklusiva bostäder här. Tack och lov räddades denna unika marina industrimiljö, med anor ända från drottning Kristinas tid, och en historia som började med att det kokades tjära i tvåhundra år. I mitten av 1800-talet startades reparationsvarv för att ta hand om den växande ångbåtsflottan. En ny industriera med marint syfte var född. Och lever vidare än.

FOTNOT: »Torrdocka« är en grävd eller sprängd och stensatt avlång bassäng, dit fartygen slussas och torrläggs när slussportarna stängs och vattnet pumpas ut. Båten stabiliseras med stöttor från sidorna och underifrån innan reparationsarbetet kan börja.

Vissa plåtar behöver inte bytas ut utan lagas med inläggningssvetsning.

ILLUSTRATION: LARS HOLM

FOTO: JOSEFIN EKBERG

Lars Holm ställer ut

I sommar ställer skärgårdskonstnären Lars Holm ut sina skisser, målningar och akvareller 13–28 juli i sitt hem. Han håller öppet hus varje dag klockan 11–17 på Utanåvägen 41, Väddö. Kaffe serveras. Lars Holm deltar också i Konstrundan. Se mer www.larsholm.eu.

Vila i frid Hans Brandt

FOTO: ROINE KARLSSON

Magasin Skärgårds mångåriga medarbetare Hans Brandt i Saltsjöbaden och med sommarställe på Ornö har lämnat oss. I höstas gick han tragiskt bort i sitt hem. Hans har varit otroligt hjälpsam med att både komma med uppslag, skriva texter, fotografera och distribuera magasin i sitt närområde. Han var väldigt noggrann med distributionen och hade listor på exakt hur många magasin alla skulle få.

Hans har tipsat och skrivit om flytande öar, tvätterimuseum, bävrar, sjöräddningen, vrakdykning, och om Sven-Harry med sitt konstmuseum och träffat nu bortgångne tonsättaren Ralph Lundsten och fått en rundvandring i hans otroligt kreativt inredda rosa sagovilla. Ibland tipsade Hans oss om annonsörer i hans område också.

Tack för alla år och ett givande samarbete. Vi saknar dig mycket och det har varit roligt att få lära känna dig. Nu är det tyvärr försent att komma och hälsa på spöket på Ornö som du bjöd in oss till. Vila i frid./ JOSEFIN EKBERG

Forsmarks Wärdshus

I detta vackra 1700-talsbruk ligger Wärdshuset med stor uteservering mot Bruksdammen.

Wärdshuset är öppet för mat, fika och catering. En underbar miljö för bröllop och fest med övernattning i brukets herrgårdsflyglar intill bruksdammen.

Tel 0173-501 00

www.forsmarkswardshus.se

Perfekt present till skärgårdsvännen

Musmatta med bild av fotograf Roine Karlsson.
Fyra motiv. Havsörn, guding, Röder, Landsort eller fiskedrag.
Format 23 x 19,5 cm. Skicka in din beställning med adress till
info@magasinskargard.se.

Pris 150 kr + porto

magasinSKÄRGÅRD.
sinne/smak/sevärdheter

Lindblommor används som örtte mot förkylningar. Förr hamlades lindar som kreatursföda.

»Spelar min lind, sjunger min näktergal«

Linden har länge varit populär som vårdträd på gårdarna. Med sina hjärtformade blad symboliserar det kärlek och är sedan gammalt en fin bröllopsgåva till nygifta par. För att kärleken ska bestå och inga bråk uppstå. Trädet ansågs vara heligt och ha älvor.

TEXT O ILLUSTRATION: Misse Ljungström

Många känner säkert igen rubriken, som kommer ur Astrid Lindgrens sagosamling Sunnanäng, där föräldralösa lilla Malin drömmer om något vackert som skulle göra livet i fattigstugan lättare och sätter en ärta som växer upp till lind. Få träd är så ombesjungna i folkvisor och sagor som linden. Många nynnar gärna med i Harriet Löwenhjelms Beatrice Aurore: »Vi gingo i en lindallé på gula våta blad, och tårar sköljde på min kind men jag var ändå glad.« Bo Zetterlind hör till de diktare som besjungit linden i en dikt som börjar: »Vid brunnnen framför porten, där står en lind så grön, jag drömde i dess skugga en dröm så himmelskt skön.« Och om lind som vårdträd skrev Mats Paulson så här: »Ett träd till mänskans glädje, för fågeln att sjunga i. Ett träd för mat och värme, för barn att gunga i. Din krona ger ro och styrka åt jord och mognande säd. Ja, så ska mänskan åter plantera sitt eget träd.«

I många folkvisor förekommer en sömnig jungfru; en oskuld som somnar under en »lind så grön« och de mest skiftande saker händer; alltifrån att hon förtrollas och »vaknade upp i en kungaborg skön« till att hon har blivit ett träd. I antiken förvandlades en vattennymf till en lind och i Rom var linden nära kopplad till gudinnan Afrodite, som i Norden motsvarades av Freja, fruktbarhetens gudinna. Linden har nog alltid förknippats med jungfrulig förälskelse, skönhet och ungdom. Klart är i vilket fall som helst att linden av tradition var ett heligt trolldomsträd som härbärgerade både älvor och nymfer och ve den som sågade ner en stor lind på en kyrkogård. Rester av lindar i offerlundar från förkristen tid har hittats och vittnar om att linden tidigt betraktades som mycket speciell och senare ofta blev både vårdträd och källa för medicinsk hjälp, som lindblomste mot förkylningar, oro och olika kroppsskador.

Här i Norden har vi Skogslind, Tilia cordata, Bohuslind samt Parklind, som är en korsning av de båda andra. Linden är ett ädellövträd som har funnits i Sverige i minst 5 500 år. Det är också ett av de träd som kan bli allra äldst. Under gynnsamma förhållanden kan den bli upp till 2 000 år, även om den äldsta linden i vårt klimat är drygt 500 år och finns i närheten av landets äldsta ek; Kvilleeken. Lind hör till familjen malvaväxter, som inte har med blomman malva att göra utan med grekiska ordet malva, som betyder göra mjuk. Linden är ett mjukt och lätt trävirke, som passar bra till skulpturer och snidderier eftersom det inte spricker när det torkar. Under medeltiden snidades kyrkornas helgonbilder ur lind, som då kallades lignum sacrum. Även barken har använts, framförallt till rep, korgar, mattor och säckar.

Linden får sina löv i maj och de gulgröna blommorna kommer inte förrän i slutet av juli, sist av våra träartade växter, bortsett från ljungväxter och murgröna. Den är också märklig bland skogsträd genom att den pollineras av insekter och inte sprider sitt pollen med vinden som de flesta andra. Under en lind en morgon under högsommaren kan man lyssna till en sjungande kör av surr från hundratals humlor och bin. Just då är det lätt att förstå att linden alltid haft en särskild plats i folksjälen.

KURIOSA: Enligt folklig tradition gäller att vattnet blivit tillräckligt varmt för friluftsbad när linden blommar.

»Klart är i vilket fall som helst att linden av tradition var ett heligt trolldomsträd som härbärgerade både älvor och nymfer och ve den som sågade ner en stor lind på en kyrkogård.«

Kent Nyström har tillverkat ett hundratal olika fjäderskrudar. Allt ska vara autentiskt och gjort på rätt sätt, det går inte att massproducera.

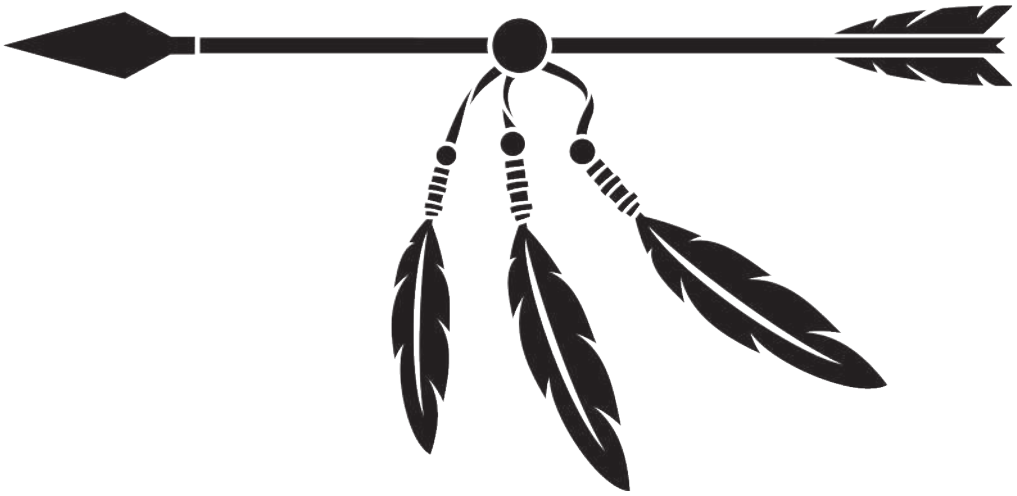

Hantverk på fjäder och läder

Vi är många som lekt »indianer och cowboys« och sett westernfilmer. Med mer kunskap bör vi väl ta urfolkets parti och förstå dem mer. Det gör »western«-hantverkare Kent Nyström med familj. Och intresset växer. TEXT O. FOTO: Christer Bergström

Jag kör norrut mot Gävle. Siktet är inställt på att prata om indianer, western och hantverk med Kent Nyström, som har sin stora ranch i Tegelbruket mellan Älvkarleby och Skutskär. Det våras för att skapa miljöer som har med prärien och ursprungsbefolkningen att göra. Många vill idag leva ett historiskt vildmarksliv. Kent har vigt sitt liv åt nordamerikanska urfolkets kultur och är flitigt anlitad att bygga upp westernmiljöer.

När jag är några hundra meter på den södra sidan av brofästet till Dalälvsbron, svänger jag in på familjens Nyströms gård. Här öppnar sig en helt annan värld. Med hästar som betar i hagarna och gör landskapet mer levande, flera små gamla hus och ett stort indiantält, som också kallas tipi, förflyttas tanken till en ranch på den nordamerikanska prärien. Jag är framme vid »huset på prärien« och tre glada hundar tar emot innan jag hunnit kliva ur bilen.

– Du ska väl träffa Kent? Han sitter nog i kontoret, säger Magdalena Nyström, dottern i huset, som kommer ut ur en byggnad på gården och pekar mot huvudbyggnaden.

Där hälsar först Anna-Karin välkommen, Kents hustru, och visar var jag hittar Kent. Han sitter i andra änden av huset, i det splitter nya kontoret, djupt försjunken vid symaskinen och syr upp en capote, en lång ullkappa i omlottstil med huva. För Kent är det viktigt att varje hantverk är gjort för hand, med äkta material, anda, passion och genuint intresse.

– Jag syr den till Anna-Karin, nästa vecka ska vi vara med på en westernträff på Håtö gård i Roslagens skärgård, då behövs varma plagg, säger Kent och berättar att Håtö gård är en westerninspirerad gård där familjen Nyström har ställt upp tipis och olika hantverk som dekor till saloonen och kläder.

Hoppsan ... här på golvet vilar en bison ...

Rekvisita till filmer

Håtö gård är långt ifrån den enda gården familjen Nyströms företag Indianart & Artifact's varit med och byggt upp. De har levererat allt möjligt hantverk och all möjlig rekvisita på många platser i Sverige, i Europa och Australien, och varit med och byggt upp indianbyar och små westernstäder. De har också inrett westernmiljöer i butiker, krogar och i vitt skilda sammanhang som till artister, museer och inom filmbranschen.

Något man kanske särskilt förknippar företaget med är att de sedan år 1997 hjälpt till att utveckla nöjesparken High Chaparall med byns tipis, stora museimontrar och saloonerna, gjort dekorationer och levererat varor till butikerna, rekvisita till personalen, med mera. Fortfarande går hela lastbilslass för att förnya nöjesparken och fylla dess butiker med varor som kläder och smycken tillverkade här i Tegelbruket.

Roger Pontares fjäderprydda rekvisita är också Kent Nyström upphovsman till, det händer att artisten fortfarande hör av sig om nya beställningar. Och för ett par år sedan skapade familjen Nyström en tipiby, kanot, kläder och vapen som rekvisita till dramafilmen Utvandrarna.

– Intresset för att skapa western-

I familjens Nyström privata museum står indianer i naturlig storlek på rad och gör ett mäktigt intryck på betraktaren.

miljöer växer verkligen, vår nisch blir större, vi har alltid nya beställningar på gång, säger Kent och lägger arbetet med den hemmasydda capoten åt sidan för en stund. Och fortsätter:

– Vi har tillverkat tiotusentals olika slags hantverk, allt från pyttesmå smycken till stora indianbyar, bara fjäderskrudar är säkert ett hundratal olika modeller. Det har funnits lika många olika fjäderskrudar som indianer … Allt måste vara autentiskt och gjort på rätt sätt, det går inte att massproducera.

Tidigt barndomsintresse

Hela familjen Nyström, Kent och Anna-Karin med dottern Magdalena, sönerna Christoffer och Alexander är inblandade i verksamheten, även barnbarnen. Kent imponerades redan som barn av nordamerikanska urfolkets kultur, främst av prärieindianerna, ett stolt och självständigt folk som följde de vilda bisonoxarna över prärien.

– Indianernas historia och kamp för överlevnad har alltid fascinerat mig. Jag har aldrig gillat vilda cowboyfilmer med John Wayne och bröderna Cartwright. I sådana westernfilmer kommer inte sanningen om indianerna fram. Verkligheten är mycket mer intressant än det som kommer fram i påhittade filmer. När jag som sjuåring gick till biblioteket sökte jag alltid efter faktaböcker om indiankulturen. Om jag var med klassen försökte läraren övertala mig att välja vanliga barnböcker som de andra eleverna, men jag bläddrade bara i böcker och lånade hem litteratur om indianer. På födelsedagar och jular stod alltid sådana böcker högst upp på önskelistan. Jag imponeras av att Nordamerikas prärieindianer och bison som varit på utrotningens brant men som lyckades återvända …, berättar han.

Ett besök på familjens gård är som att komma till en ranch på prärien.

»Indianernas historia och kamp för överlevnad har alltid fascinerat mig. Jag har aldrig gillat vilda cowboyfilmer … I sådana westernfilmer kommer inte sanningen om indianerna fram.«

Vi är fortfarande på den nedre våningen. Bord, golv och väggar är prydda med läder och fjäder, smycken, yxor, knivar, pilar, sköldar, lansar, pärlbroderier, målningar med detaljerade motiv. En trappa upp finns familjens privata museum, en hyllning till den amerikanska ursprungsbefolkningens kultur. Här finns massor av föremål som familjen har tillverkat: skinnkläder, spjut, tomahawks, gevär, stridsklubbor, huvudbonader, sköldar av råhud och tavlor som Kent har målat. Samt smycken designade av Magdalena.

- Vårt stora intresse, kunskap och långa arbete med historien om indianer gör det möjligt för oss att göra äkta hantverk. Den rekvisita vi gör, där också kläder av hjortskinn ingår, är ju tänkta att användas för att smycka många olika miljöer. Inspirationen kommer från muséer, privata samlingar, böcker och tidskrifter, filmer eller personliga möten med indianer, förklarar Kent Nyström när vi under samtalet försiktigt går i museet som är knökfullt av tusentals hantverksmässiga föremål och vi gör allt vi kan för att undvika att trampa på eller stöta omkull något, skinn, pälsar, vapen, verktyg, fjäderskrudar eller någon docka i naturlig storlek.

Så lämnar jag Nyströms ranch och eldsjälen Kent för den här gången, uppfylld av alla intryck och med nya kunskaper och insikter om Nordamerikas ursprungsbefolkning. Tänker att den här kulturen handlar om något djupare än vad serietidningar, böcker, Hollywoodfilmer förmedlar eller att leka »cowboys och indianer«, utan framförallt att lära sig leva i harmoni och samklang med naturen.

Kent Nyström har vigt sitt liv åt nordamerikansk indiankultur. Han har varit med och byggt upp High Chaparall och är upphovsman till Roger Pontares indianinspirerande rekvisita.

Var rädd om ditt träd

Alla har vi väl en relation till träd. Träd väcker känslor. Vem minns inte tv-eken och almstriden? Träd hjälper vår planet och dess liv. På flera sätt. Och de har en egen sorts intelligens där de kommunicerar med varandra.

TEXT: Josefin Ekberg FOTO: Roine Karlsson

Tickor är en slags svamp som parasiterar på träd.

FOTO: HOLGER ELLGAARD

TV- eken eller Radioeken (kärt barn har många namn) är idag ett minne blott.

För ett antal år sedan träffade jag en dykare som bodde på en ö i norra Roslagen, Jörgen, för en intervju på hans barndoms ställe. Han visade mig en gammal tall och berättade att han lekte i den som barn, blickade ut mot havet och filosoferade. Tallen hade lärt honom mer är vad alla år i skolan gjort sa han. Jörgen beskrev tallen som en kär vän. Vid den ville både hans pappa och han själv bli begravda.

Själv ser jag ofta träd som får mig att bli varm i hjärtat. Som till exempel tv-eken vid Gärdet i Stockholm. Varje gång jag svängde av Valhalllavägen och såg det ståtliga trädet mitt i trafiken, stabilt stående kvar sedan hundratals år, blev jag glad. Tills den togs ner. Jag var en av alla de som skrev på en protestlista men det hjälpte inte. Idag växer en liten mini-ek på platsen.

Ibland ser jag träd som formar sig fantasieggande, naturens egna skulpterade konstverk som kan likna allt möjligt. Från skriet till ekivoka ben. En del träd växer där man tror att inget kan växa. På en klippa. Eller en sten. Vissa träd växer ihop med varandra. Tätt omslingrade likt kärlekspar. Träden verkar besitta en stark överlevnadskraft. Till och med som stubbe finns liv kvar.

Ett tecken på att träd tycks ha någon slags själ eller klokskap, fick jag bevista när stormen Alfrida härjade hemma på Rådmansö. Då noterade jag att de träd som föll gav vika på ett sådant sätt att de inte la sig över boningshusen. Flera ramlade nära men precis bredvid som för att skydda sina husbönder. Kanske var det bara slumpen, eller så hade träden faktiskt en egen vilja. Jag vill tro det sistnämnda.

»Själv ser jag ofta träd som får mig att bli varm i hjärtat. Som till exempel tv-eken vid Gärdet i Stockholm. Varje gång jag svängde av Valhalllavägen och såg det ståtliga trädet mitt i trafiken, stabilt stående kvar sedan hundratals år, blev jag glad. Tills det togs ner.«

Vårdträd

Förr i tiden ansågs träd vara magiska och att de hyste vättar och andra väsen. På gårdsplaner planterades »vårdträd«, ofta en lind, ask, alm eller lönn som skulle skydda släkten från olycka och sjukdomar i generationer. Men även ek, rönn, björk, kastanj, valnöt och oxel förekom. Vissa ansåg att de avlidnas själar bodde i trädet. Man fick varken bryta grenar eller ta ett enda löv, det kunde bringa olycka. Man skyddade och vårdade trädet, därav namnet. Torsdagskvällar hälldes mjölk eller öl över rötterna. På julafton bjöds på smakbitar av julmaten. På våren firades lövsprickningen med att dansa runt trädet. Då blev det fest.

Vissa slags träd ansågs ha helande egenskaper och lindra sjukdomar. Som tandvärk, reumatism och bölder. Ryggont kurerades genom att böja björkgrenar mot marken och krypa genom portalen tre gånger och spotta efter sig. Då flyttades värken över till björken ansågs det. Och tror man på något kan det fungera. Placeboeffekten. Barn med engelska sjukan drogs genom en uppkilad öppning i ett träd. Så skulle barnet födas på nytt med ny livskraft.

Idag har många glömt detta och fnyser kanske åt det som vidskepelse. Men, nu uppmuntras den stressade nutidsmänniskan att krama ett träd

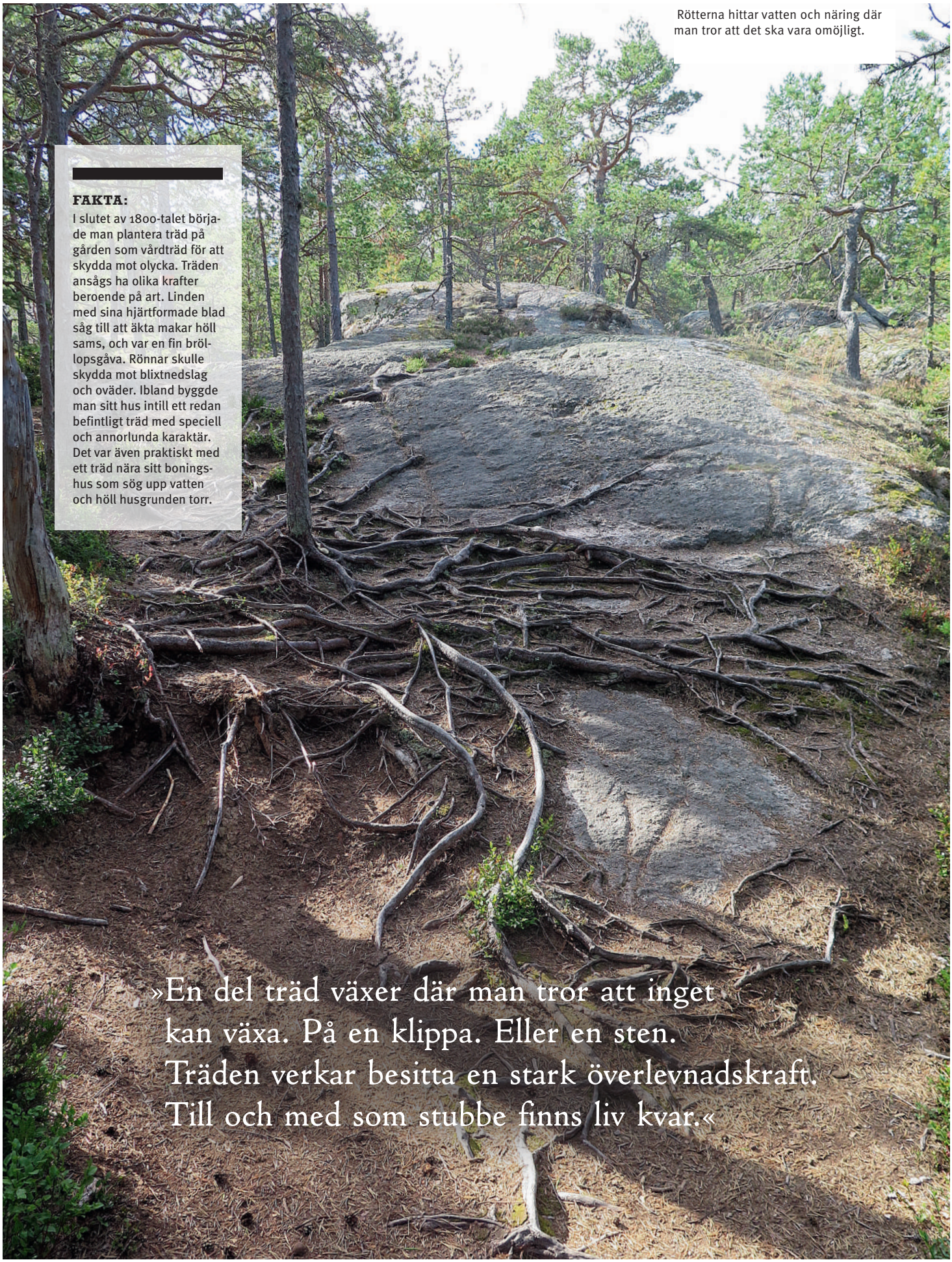

Rötterna hittar vatten och näring där man tror att det ska vara omöjligt.

FAKTA:

I slutet av 1800-talet började man plantera träd på gården som vårdträd för att skydda mot olycka. Träden ansågs ha olika krafter beroende på art. Linden med sina hjärtformade blad såg till att äkta makar höll sams, och var en fin bröllopsgåva. Rönnar skulle skydda mot blixtnedslag och oväder. Ibland byggde man sitt hus intill ett redan befintligt träd med speciell och annorlunda karaktär. Det var även praktiskt med ett träd nära sitt bonings-hus som sög upp vatten och höll husgrunden torr.

»En del träd växer där man tror att inget kan växa. På en klippa. Eller en sten. Träden verkar besitta en stark överlevnadskraft. Till och med som stubbe finns liv kvar.«

På Finnhamn finns detta ekivoka träd.

»Ibland ser jag träd som formar sig fantasieggande ... «

samt utföra »skogsbad« genom att vistas ute bland träd. Som hälsokur. Fungerar säkert bäst i en frisk skog. Med olika trädarter, gamla och unga träd som mår bra av varandras sällskap. Helst en unik gammelskog om det finns att tillgå. Runt träden hörs också fåglars kvitter, vilket väcker glädjen till liv.

Träd växer långsamt och lever jättelänge om de får stå kvar. Världens äldsta träd granen Old Tjikko i Dalarna har sluppit att bli ved eller virke, det är hela 9 550 år gammal och rotsystemet lever än trots vindpinad tillvaro där en gren gick av ifjol.

Nätverk med svamptrådar

Vi behöver träden. Nu mer än någonsin. De hjälper oss mot klimathoten genom att rena jorden vi odlar och luften vi andas. Träden motverkar erosion, kraftiga vindar, översvämningar och sänker temperaturen i heta städer. De producerar syre åt oss. Vilka hjältar. Träden är även viktiga för insekter, fåglar, vilda djur och inte minst svampar.

Långa svamptrådar, så kallad »mykorrhiza« lever i symbios med träden. De hjälper rötterna med vatten och näringsämnen, som tack får de sockerlösning i retur. Mykorrhiza klarar sig inte utan träd, på kalhyggen dör de. Svamptrådarna fungerar som ett nätverk, även kallat »wood wide web« där träden kommunicerar med varandra. Varnar för hot som virus och insekter eller tipsar om bra förutsättningar för ett gott liv.

Forskning visar att svampen är den »växt« som delar mest arvsmassa med djuren och därmed oss själva. Fast egentligen räknas inte svamp till växtriket längre, utan ett mellanting mellan djur och växt. En organism. Som kan dela nära 70 procent gener med oss. Fascinerande att tänka på.

Med urbaniseringen och flytt till städer, tappade folk den naturliga kontakten med sitt gamla träd. Och därmed respekten. Ibland ser man att någon huggit ner en gata av träd som skymmer lite sjöglimt. Andra tycker det är jobbigt att kratta löv och offrar trädet. Någon är rädd att grenar ska blåsa ner. Vissa vill helt enkelt bara ha in mer sol. Men stopp och belägg, tänk ett varv till innan motorsågen tas fram. Träden gör enorm nytta. Till exempel sälgen som knoppar tidigt om våren. Den är livsviktig för insekter som är hungriga efter en lång vinter.

Varför inte ta upp en gammal tradition. Plantera ett vårdträd om du inte har ett redan. Dyrka det. Varm tacksam över skuggan en varm sommardag. Hitta lä i blåsten. Fira vårens lövsprickning med dans runt trädet. Krama stammen och känn magin, med det kloka trädet. Människans, pollinatörernas, fåglarnas och hela naturens bästa vän.

KURIOSA: Världens största organism är en fjällig honungsskivling vars svamptrådar brer ut sig på 600 hektar, väger 100-tals ton och är 2 400 år.

Välkommen till grannstäderna Östhammar och Öregrund

Östhammar bildades redan 1368. På grund av landhöjningen flyttades staden 1491 till Öregrund. Och 1539 fick Östhammar tillbaka sina stadsprivlegier. Båda städerna har varit blomstrande bad- och kurorter. I Östhammar finns Societetshuset Källör som idag används som bygdegård och för olika evenemang. I närheten ligger det nya fina Sjötorget med lekpark, utegym, skateramp, träskulpturer, beachvolleyplan samt butiker och krogar i röda nybyggda »sjöbodar«. Lars Molins film Badjävlar spelades in i Öregrund och Östhammar och trakterna omkring. Du kan promenera i filmens spår och bli guidad via en app på inspelningsplatserna. Östhammar är känt för sina årliga veteranbilsträffar »Kul på hjul« samt Festival Östhammar.

Öregrund ligger två mil nordost om Östhammar. Öregrund är en av landets bäst bevarade trästäder med mycket atmosfär och snickarglädje. Öregrund är den enda staden på ostkusten där man kan se solen gå ner i havets horisont. Den lilla staden var förr en viktig sjöfartskonkurrent till Stockholm. Här skeppades järnet från vallonbruken ut och kallades för »Oregrund Iron«. I slutet av 1800-talet blomstrade dess badortsepok, det firas varje år med Badortdagarna. Då blir det hattparad, tidstypisk klädsel, badortsdopp, mässingsorkester och annat roligt. Andra festligheter är Båtveckan med Roslagsloppet, Öregrundsmåndagarna och Tennisveckan. Vid infarten till Öregrund ligger Tallparken med tennisbanor, promenadstigar, utsiktsbänkar, sandstrand och klippbad.

ÖRSKÄRS FYR
Vi har ledigt boende!
boka@orskarsfyr.se
www.orskarsfyr.se

Epokgården
LÄGENHETSHOTELL - KONFERENS - VANDRARHEM
0173-302 00
www.epokgarden.se

Sundsvedens
mitt i skärgården
Turistanläggning
Stugor med sjöutsikt * båtuthyrning
båttaxi * konferenser * 0173-702 40
www.sundsvedenturist.se

Eds Trädgård
Handelsträdgård i Östhammar
En kilometer norr om Östhammarsrondell
Frukträd - Bärbuskar - Rosor - Perenner
Klätterväxter - Buskar - Träd - Tillbehör

myBLISS
Ekologiska barnkläder i egen design
www.mybliss.se

Adas
kafé & bageri
Norra Tullportsgat. 6 Östhammar
0173-129 99 www.adaskafe.se

MW
FORMLYCKA
INREDNING • PRESENT
Långgatan 37, Öregrund
073-352 13 33, formlycka.se

Sjökrogen Östhammar
0173-730 770
www.sjokrogenosthammar.com

ROSLAGENS GOLV
Nordsjö Idé&Design
Roslagens Golv
Fabriksvägen 13, Östhammar
Tel: 0173-212 35
www.nordsjoidedesign.se

Sveriges meste vykortskung

Spillersbodasonen Elliord Mattsson ägnade sitt liv åt att arbeta som vykortsfotograf. Bilderna dokumenterar ett land i förändring, med positiv framtidstro. Alltid med blå himmel och vita moln som kuliss.

TEXT: Josefin Ekberg **FOTO:** Roine Karlsson, Elliord Mattsson

ELLIORD MATTSSON FÖDDES 1905 I SPILLERSBODA, en liten by vid havet mitt i Roslagen. Under en era då folk skickade som flest vykort till varandra. Långt innan sociala medier tog över. Under ett år kunde det i vårt land skickas nära 50 miljoner(!) vykort. Elliords far var skeppare och sonen kunde ha följt hans spår, men blev tidigt mer intresserad av fotots ädla konst.

Det hela började när han som ung grabb arbetade på Spillersboda såg, och träffade en arbetskamrat med en 9x12-kamera som visade honom hur man fotograferar och framkallar. Sin allra första kamera byggde Elliord själv efter en annons för cigarrlådekameror i tidningen Allers. För brädgårdslönen på 125 kronor tog han en kurs hos fotograf Beda Strömberg i Norrtälje. Hans professionella fotokarriär började med att plåta skolklasser och konfirmander.

Elliords första vykort är från 1923 och visar Furusunds restaurang. Kortet är märkt med nummer 1, serie 1. I slutet av 1920-talet startar Elliord företaget Spillersboda Fotografiska Affär och börjar flitigt att fotografera, framkalla, skicka bilder till tryck och ta emot en massa lådor av vykort i sitt hem. Han blir kort och gott känd som »fotografen«. Elliord har ett öga för motiven i sitt närområde och avbildade bland annat ångbåtar, bryggor, skärgårdsvyer och sista segelskutan.

I början var vykorten i svart-vitt och trycktes i små upplagor som snabbt sålde slut. Fotot till hans mest sålda vykort fick han till en åskfylld natt då han lyckades fotografera blixten med största bländaren och 15-dels sekund. Hans egen favoritbild var»månsken över segelleden«. När fotograf Roine Karlsson träffade Elliord 1980 för att porträtteras, avslöjade han hur han gjorde sina populära fullmånar och solar. Han tog det runda spillet från en pappershålslagare och lade det i sin förstoringsapparat och överexponerade bilden.

Ödsligt och folktomt

I slutet av 1950-talet sålde Elliord sin firma till Hartmans vykortsförlag i Uppsala, som han började arbeta för och fick betalt per bild. Han åkte ut på resor runtom i landet med ny proffsig utrustning. Bland motiven hittar vi ofta järvägsstationer, gator och torg, köpcentrum, bensinstationer, landsvägar och kiosker. Miljonprogrammet och folkhemmet. Rött tegel och fyrkantiga former. Han skildrar ett Sverige som andas framtidstro. Optimismen förstärks av handkolorerad himmel med cumulusmoln. Eftersom verkligheten inte alltid ser ut så, vädret skiftar som bekant, monterades samma bakgrund in i bilderna. Lite fusk kan tyckas. Men kreativt och lönsamt, en vacker sommarhimmel sålde bra.

Fotona fick ett lyft med färger som kolorerades för hand i Tyskland. Förutom de karakteristiska blå himlarna, var ett signum att Elliord lät sin tjusiga Citröen synas lite diskret i något hörn, på en parke-

» ... då folk skickade som flest vykort till varandra. Långt innan sociala medier tog över. Under ett år kunde det i vårt land skickas nära 50 miljoner(!) vykort.«

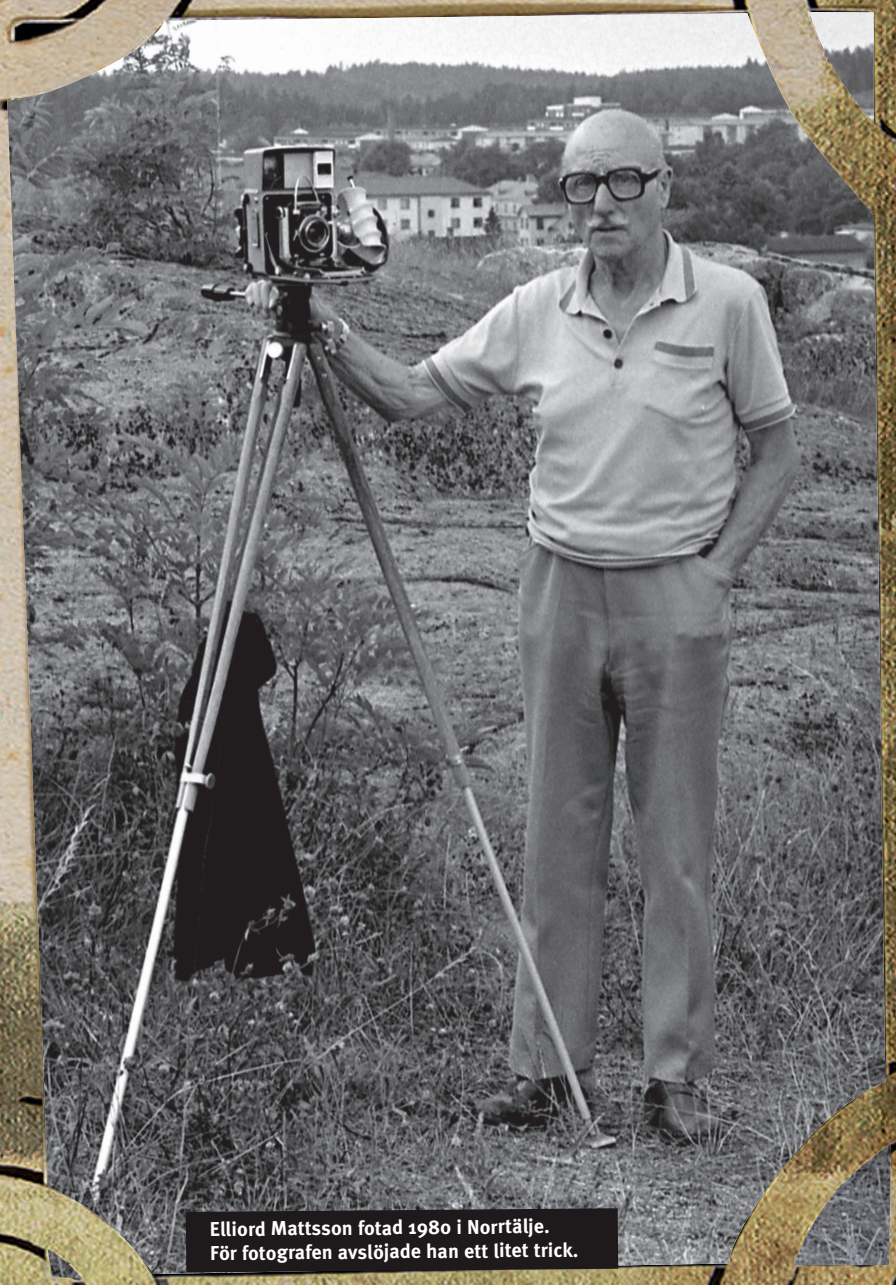

Elliord Mattsson fotad 1980 i Norrtälje.
För fotografen avslöjade han ett litet trick.

ring eller längs vägen någonstans. Bilen färglades med olika kulör. Ibland var den röd en annan gång gul. En busig personlig stämpel i stil med regissören och skräckmästaren Hitchcock som ofta smög in sin välkända profil i filmerna.

Att ha människor i bilden gillade inte Elliord, han tyckte att det störde kompositionen. Därför kännetecknas bilderna ofta av ett ödsligt uttryck. Som en rofylld tidig morgon innan folket har vaknat.

– Jag tycker om stillhet. Det är för lite av det nuförtiden, förklarade han i ett tv-program på 1970-talet.

Elliord Mattsson och fru lät bygga»Terrassen« i Spillersboda där de drev pensionat och café. Många minns nog än de populära danserna där. Huset revs häromåret.

Förlaget Max Ström har gett ut boken »Elliords himlar« av Petter Eklund. Rikt illustrerad med många av hans vykort och berättar om Elliord Mattssons liv.

Vykort med samlarvärde

Elliords bilder dokumenterade vad vi idag kanske tycker är tråkiga miljöer som asfalterade vägar, reklamskyltar, parkeringar och kantig arkitektur. Ett modernt Sverige som växte fram. Fotografens alla vykort är en ovärderlig dokumentation av vårt land, när hjulen snurrade allt fortare och folk fick det successivt bättre ställt.

Idag finns samlare på Elliord Mattssons vykort. Vykorten stämplades alltid med fotografens namn. Bilderna känns melankoliska, humoristiska och gåtfulla. När Eva Brandt recenserar boken Elliords himlar jämför hon hans bilder med den världsberömda fotografen Lars Tunbjörks alster (kanske han lät sig inspireras av vår vykortsfotograf). Och även som samtida skildrare med författaren och konstnären Stig »Slas« Claessons verk. De tre har lyckats återge den svenska folksjälen och våra drömmar om en ljusnande framtid med tydlig skärpa.

Elliord var också en hängiven lokalpatriot som spelade in dokumentära kortfilmer från bygden som visades på olika hembygdsgårdar. Det började han med redan tidigt 50-tal och han var noga med att det skulle vara hög klass och använde dyr färgfilm.

Vykorten fortsatte han med in i det sista, trots nedåtvikande trend. På ålderns höst under 1980-talet, blev hans syn blev alltför dålig för att ställa in skärpan rätt och blev tvungen att lägga kameran på hyllan för gott. I en tv-intervju sa han med typisk rospiggs dialekt:

– Jag fick det jobb jag ville ha. Det började gro inom mig som pojke och nåt annat kunde jag inte tänka mig.

Eller jo, kröp det fram sen »kanske sjöman«. Hösten 1991 somnade Elliord Mattsson in efter ett långt liv som landets flitigaste vykortsfotograf, i folkmun kallad »fotografen«. Han hade höga tankar om sitt yrke.

– Jag är konstnär, ingen vykortsfotograf, sa Elliord Mattsson själv.

FOTNOT: Elliords son Gillis delade faderns förkärlek för cittror, då han drev en Citröen-firma i Norrtälje. Den franska bilen kallades även för »paddan«.

»En busig personlig stämpel i stil med regissören och skräckmästaren Hitchcock som ofta smög in sin välkända profil i filmerna.«

Välkommen till Väddö!

ICA VÄDDÖ Supermarket 0176-77880

percys CATERING

0176-525 12
info@sirpercys.se
www.sirpercys.se

Spännande & traditionell mat med skärgårdskänsla

Olika bufféer • Bröllopsmenyer • Företagsfester
Glas & porslin • Bord & stolar

Ni ordnar festen – vi ordnar resten

Väddö »Här trivs man«

Väddö (Wäddö) är den norra delen av en ö i norra Roslagen (i Norrtälje kommun) och ligger cirka 10 mil norr om Stockholm.Väddö räknas tillsammans med den södra delen av ön, som går under namnet Björkö, som Sveriges till storleken sjunde största ö. I söder övergår Väddö till Barnens Ö och Björkö och i norr finns broförbindelse till Fogdö och Singö. Från Grisslehamn går färjor till och från Åland. Ön har cirka 3 000 permanentbostäder och drygt 8 000 fritidshus. Näringslivet på ön är beroende av sommarturismen. Många hantverkare arbetar som egna företagare.

Vi har över 30 års erfarenhet av belysning och el - vi hjälper dig gärna!

Välkommen till trivsamma
PAPPERSSTUGAN
med Elbelysning
Norrtäljevägen 3, Älmsta
0176-523 69
Vi är även ombud för systembolaget. Tel: 0176-500 57

Väddö Båtcenter – Din båtpartner!
Fullserviceverkstad och vinterförvaring
Säljer, köper och byter.
Nya och begagnade båtar & motorer.
@vaddobatcenter
Väddö Båtcenter
Välkommen in i våran butik!
kontakt@vaddobatcenter.se | 0176-503 44 | vaddobatcenter.se

Vill du med ligga här?
Och synas i skärgårdens vackraste magasin.
magasinSKÄRGÅRD.
sinne/smak/sevärdheter
Nästa nummer kommer 11 juni 2024.
Intresserad? Kontakta Josefin Ekberg på
0709-701 901 eller josefin@magasinskargard.se

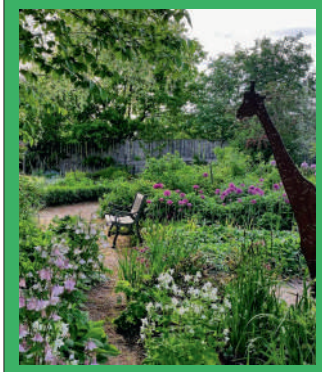

Trädgård och växter
Välkommen till en fullsorterad handelsträdgård
Krönus Trädgård
0176-510 41
www.kronstradgard.se

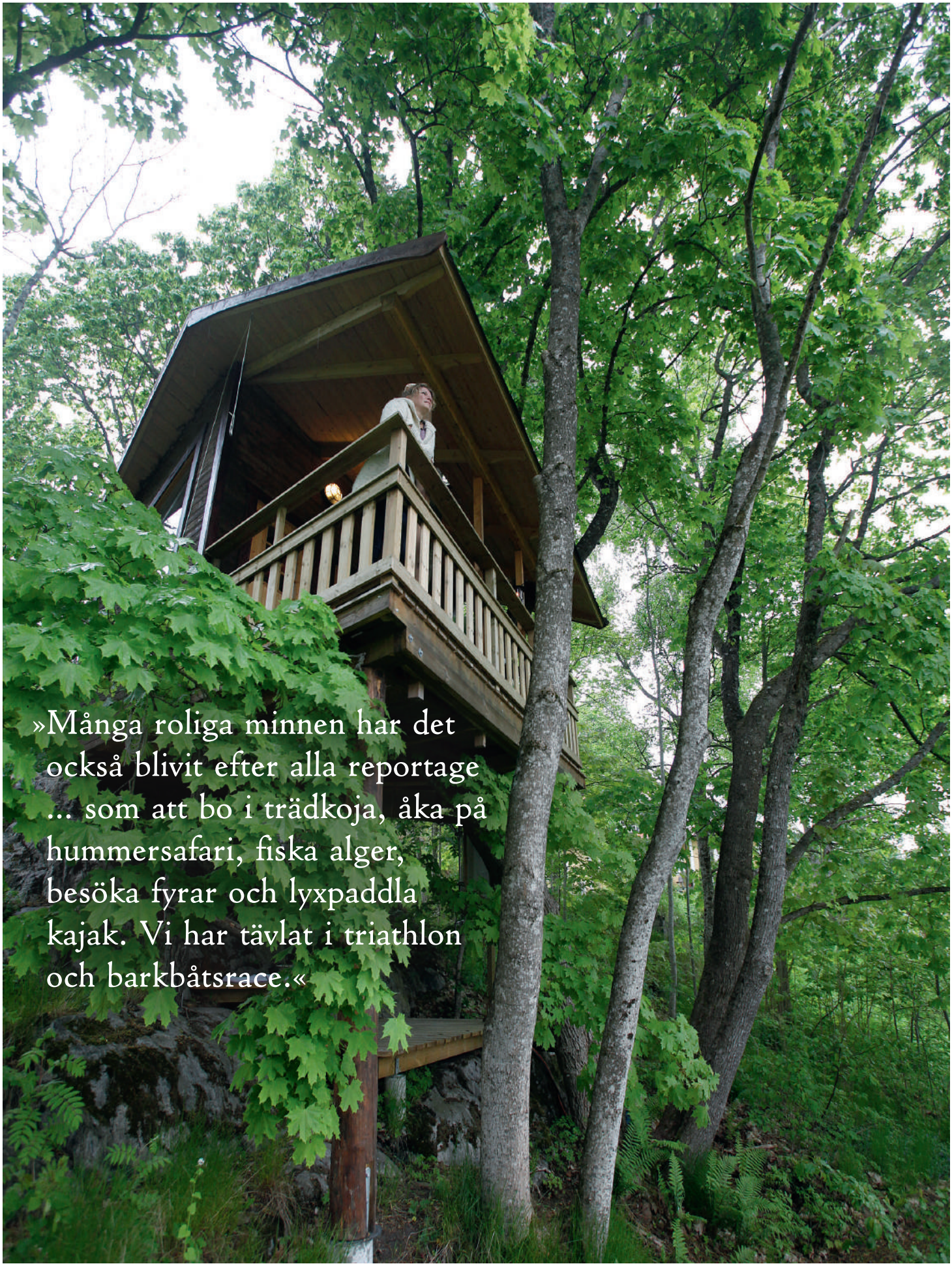

»Många roliga minnen har det också blivit efter alla reportage ... som att bo i trädkoja, åka på hummersafari, fiska alger, besöka fyrar och lyxpaddla kajak. Vi har tävlat i triathlon och barkbåtsrace.«

Ett magasin blir till

Tjugo år! Otroligt. Fantastiskt. Ja, åren har bara rullat på och magasinet har fått alltfler läsare. Som troget väntar på nästa nummer. Jag sitter och tittar på en bildskatt från alla år. Nu vill jag dela med mig av Magasin Skärgårds tillblivelse och första 20 år.

TEXT: Josefin Ekberg FOTO: Roine Karlsson

FOTO: JOHANNA ALEX

Sören Norrby blir intervjuad ombord på sandkilen Helmi. År 2012.

Allt började 2004 med att fyra arbetskamrater, Ann-Charlotte Eriksson, Jenny Huzell, Eva Englund och jag fick idén att göra ett gratismagasin, när vår arbetsgivare Skärgårdsnytt gick omkull. Vi startade alla egna firmor och satte igång planerna med lust och energi. Efter de första två numren hoppade Ann-Charlotte och Jenny av, på grund av andra uppdrag. Då landade »vår baby« i mitt knä och jag har sedan dess varit magasinets mamma, med formgivare Eva som bonusmamma. Hon ligger bakom utseendet, som hon trollar fram med framförallt fotograf Roine Karlssons bilder. Jag och ett antal frilansskribenter står för innehållet.

Då hade jag ingen erfarenhet alls av att driva företag. Bara lite bokföringskunskaper från ekonomisk linje på gymnasiet. Jag började utan investeringar. Det räckte med hemmakontor, dator, telefon och bil för att komma igång. Vilket jag redan hade. Ansvaret över annonsförsäljningen kändes lite läskig. Jag hade ju ingen säljvana. För att känna mig lite tryggare tog jag taxikort. Idag har jag andra extraknäck som bygdegårdsvärd och sommartid naturvårdare.

20 år! Det känns lite overkligt. Så mycket som har hänt genom åren. Både roligt och sorgligt. Alla bilder väcker minnena till liv. Vill ni veta hur man får ett gratismagasin att överleva? I med- och motgång. Nummer ett – man får vänja sig att leva på små medel. Annonsförsäljning är en tuff bransch. Men fördelarna överväger. Så mycket beröm som vi får av läsare och annonsörer. Det värmer i hjärtat. Tack. Tänker speciellt på damen från Vaxholm som ringer regelbundet för att ösa lovord, tacksamhet och kärlek över magasinet. Jag blir lika generad varje gång. Men glad så klart. Tack.

Ligger med annonsörer

Enda inkomstkällan är som sagt från annonser eftersom magasinet är gratis. Efter alla år som »piskad« säljare har jag blivit varm i kläderna. Minns en gång då en annonsör vänligt men bestämt hade tackat nej, men fortsätter att småprata med mig. Plötsligt utan att jag hade sagt ett ord utropar han »Nej, nu har du övertalat mig att vara med i alla fall«. Av det lärde jag mig att det kan löna sig att vara tyst.

I många år hade jag ovärderlig hjälp av min säljare Gittan Ahlm. Men hon dog tragiskt i en bilolycka för elva år sedan. Gittan hade världens gulligaste telefonröst. En rolig incident hon berättade var när hon ringde upp en kund och sa »Vill du ligga med oss? Vi har en håla här« och kunden svarade glatt »JAAA, jag vill gärna ligga med er« och bokade annons. Idag har jag säljhjälp av min före detta klasskompis och vän Gabriella Fischer.

Till Waxholmsbolagets vänthallar har vi levererat många magasin.

En fördel med att äga en tidning och jobba hemifrån är att du är din egen chef och fri att styra din tid själv. Jag bestämmer över min almanacka. Vilket brukar leda till arbete både helger och kvällar. Och i bästa fall tre veckors semester fördelat på tre tillfällen per år, innan vi sätter igång med ett nytt nummer. Det är också skönt att loda runt i mjukisbyxor osminkad, för ingen ser mig ändå. Nackdelen är att jag inte har kollegor på kontoret att ta trefika och skvallra med.

Jag gör det mesta själv. Från att sälja, fakturera och bokföra till att boka intervjuer, skriva texter och köra ut magasinen kors och tvärs. Från Hållnäs i norr ända till Oxelösund i söder. Det brukar bli en utflykt på 25–30 mil per dag ibland mer. Då har jag en matsäck med och trevligt sällskap. Ofta min oäkta hälft Roine, andra gånger någon vän eller kollega. En son och dotterdotter har också hjälpt till. Ideellt arbete förstås. Tack. Förmånen är att få umgås med mig och uppleva till exempel Nynäshamn, Öregrund eller Ljusterö. Picknicken brukar vi inmundiga på någon naturskön plats, helst med sjöutsikt. Det hittar vi alltid.

Det är tacksamt att köra ut Magasin Skärgård. När vi kommer till ett ställe får vi ofta höra »Åh, så bra att ni kommer. Det har varit folk här redan och frågat efter magasinet«. Man känner sig som jul-

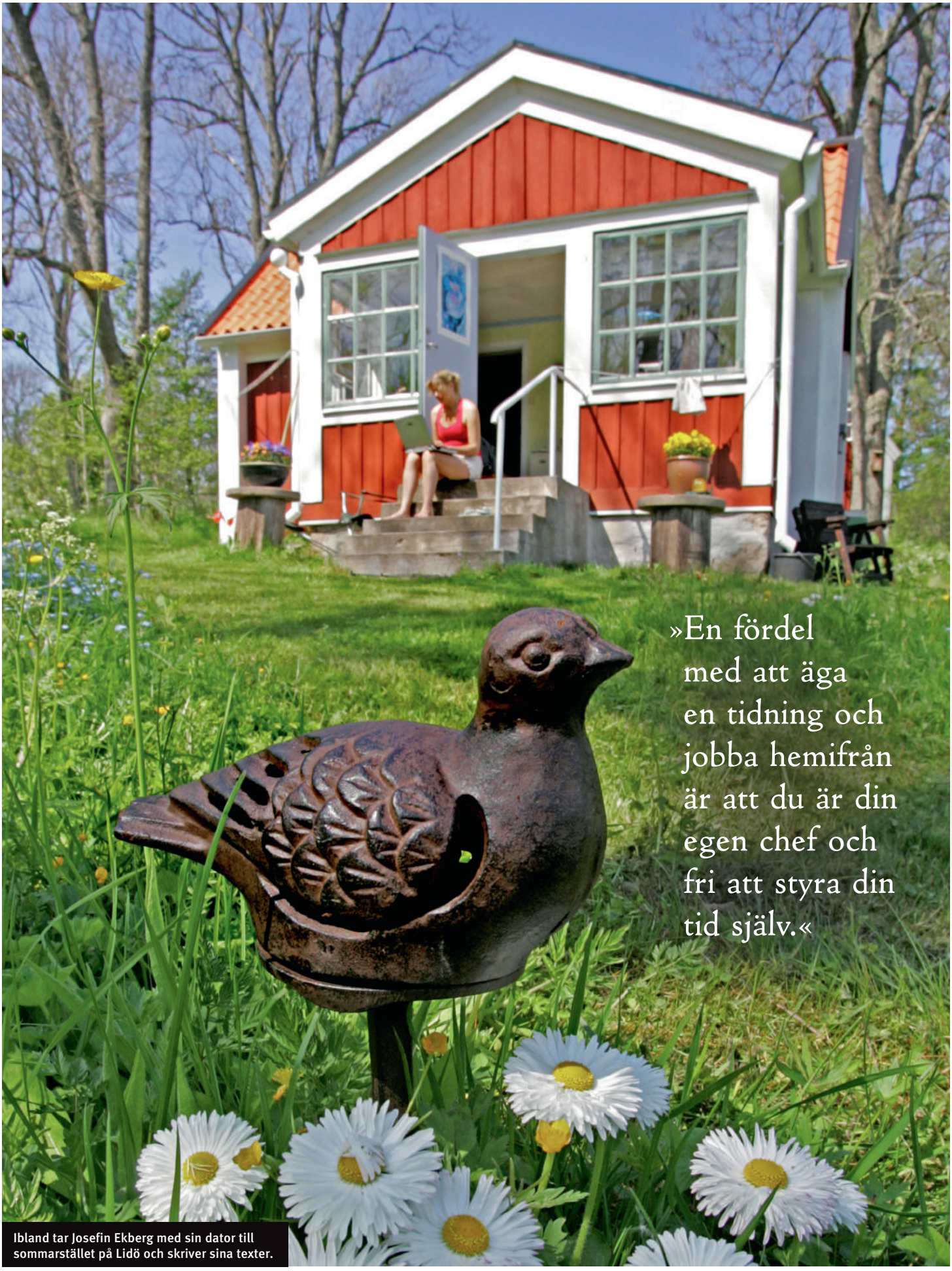

»En fördel med att äga en tidning och jobba hemifrån är att du är din egen chef och fri att styra din tid själv.«

Ibland tar Josefin Ekberg med sin dator till sommarstället på Lidö och skriver sina texter.

Gräddö brygga är vår utsikt från redaktionsfönstret.

tomten som delar ut paket. Någon trodde att jag kom med tårta. Undra hur många ton det blivit genom åren som man burit och fått valkar av. Nuförtiden kör vi med en praktisk skåpbil, men i begynnelsen användes min personbil som jag lånade ett släp till. Mycket enklare idag.

En annan sak som blivit bättre är att magasinen numer alltid är buntade med plastband runt. I början hade vi ett tryckeri som ett tag skickade magasinen lösa. Vilket ställde till det då en hel pall kalvade en gång. Det var också meckigt att stuva om magasinen i papperskassar. Sedan länge anlitar jag nu ett tryckeri i Estland som jag är supernöjd med. Det gör det där lilla extra och säger till om vi missat någon liten detalj. Tack.

Många vänliga själar har erbjudit sig att hjälpa till med distributionen i sina hemtrakter. Titti Jönsson i Hallstavik, konstnärsparet Agneta och Kulan Wennberg på Blidö samt min pappa Ola i Trosa. Utdelningen till Ornö, Dalarö och Saltsjöbaden skötte länge Hans Brandt om, tills han tragiskt omkom i höstas. Andra gånger har vi råkat träffa på någon random person som erbjudit sig att ta med tidningar dit den är på väg. Ingen nämnd ingen glömd. Tack.

Delar ut påsar

Magasin Skärgård brukar ibland deltaga på olika mässor. Då är konstnärsparet Agneta och Kulan till ovärderlig hjälp. När jag själv är lite morgontrött kan jag lita på att de är punktliga när mässan öppnar och bemannar montern. Även min pappa, och andra nära och kära brukar hjälpa till. Tack. För att locka besökare till montern har vi haft tävlingar, godis, sålt böcker och anlitat rospiggen »gubben Mattsson«, känd från Allsång på Skansen som dragplåster. Hans riktiga namn var Michael Blum, en populär kulturpersonlighet i Roslagen som till mångas sorg gick bort i februari.

På mässor har Agneta och jag lärt oss ett knep för att snabbare bli av med tidningar, då vi packar »goodiebags« med tre olika nummer i och ropar »gratis påse« till förbipasserande. Det vill många ha. Något att bära allt de får i. Vår monter skiljer sig i mängden. Vi inreder med gamla trasmattor, fiskenät, skeppargrejer, fisklådor och annat som andas skärgård. I bakgrunden spelas vågskvalp och måsskrin på en cd-spelare. Inredningen har fått oanade konsekvenser då flera erbjudit sig att köpa delar av den. Vad kostar trasmattan? kan någon fråga. Vi har även levererat en massa tidningar till olika sportevenemang som har gjort egna goodiebags. Ibland har vi fått tillstånd att ställa upp fisklådorna med magasin hos ICA-handlaren här i Gräddö eller varuhuset Flygfyren i Norrtälje.

»Läsarna har också blivit inbjudna till olika resor ... Vi har arrangerat seglatser med briggen Tre Kronor från Gräddö brygga, här där redaktionen ligger.«

Många roliga minnen har det också blivit efter alla reportage, »grädden på moset«, som att bo i trädkoja, åka på hummersafari, fiska alger, besöka fyrar och lyxpaddla kajak. Vi har tävlat i triathlon och barkbåtsrace. Jag brukar delta i skärgårdskvinnoseminariumen som sker på andra sidan Östersjön och här hemma.

Josefin Ekberg med sin monterpersonal Erik med fru Agneta Wennberg och Michael »Gubben Mattsson« Blum. År 2008.

Läsarna har också blivit inbjudna till olika resor. Vi har åkt på kryssning till Tallinn och St Petersburg (ett samarbete med annonsören Freys Resebyrå). Och vinterseglat med Out till julbordet på Finnhamn, besökt Forsmarks biotestsjö, samt arrangerat seglatser med briggen Tre Kronor från Gräddö brygga, här där redaktionen ligger.

Magasinen sprids kors och tvärs lite överallt, inte bara i vårt skärgårdsområde, då vi ofta har med något ex dit vi åker och andra också tydligen. Tack. Bli inte förvånad om du råkar hitta Magasin Skärgård i Egypten eller på Filippinerna. Smiley. Blink, blink.

FAKTA:
Josefin Ekberg gav ut sina första tidningar Malstanytt, Trollet och Seriemagasinet redan som barn 1974. Sedan blev det skrivande till olika skoltidningar. Och i början av 2000-talet anställdes hon först på tidningen Skärgården och sedan Skärgårdsnytt. Slutligen blev hon ägare till Magasin Skärgård. År 2020 tilldelades Josefin Ekberg med kvinnliga företagarföreningen Freijas utmärkelse »Årets Freija« med motiveringen »Med vetgirighet och stort kunnande som grund letar Josefin ständigt upp nya, intressanta personer och platser runt om i hela Roslagen till sitt MagasinSkärgård. Tillsammans med sina medarbetare väcker hon i ord och bild nyfikenhet hos såväl turister som rospiggar. Den känsla Josefin förmedlar av Roslagen är den känsla många gäster tar med sig hem.«

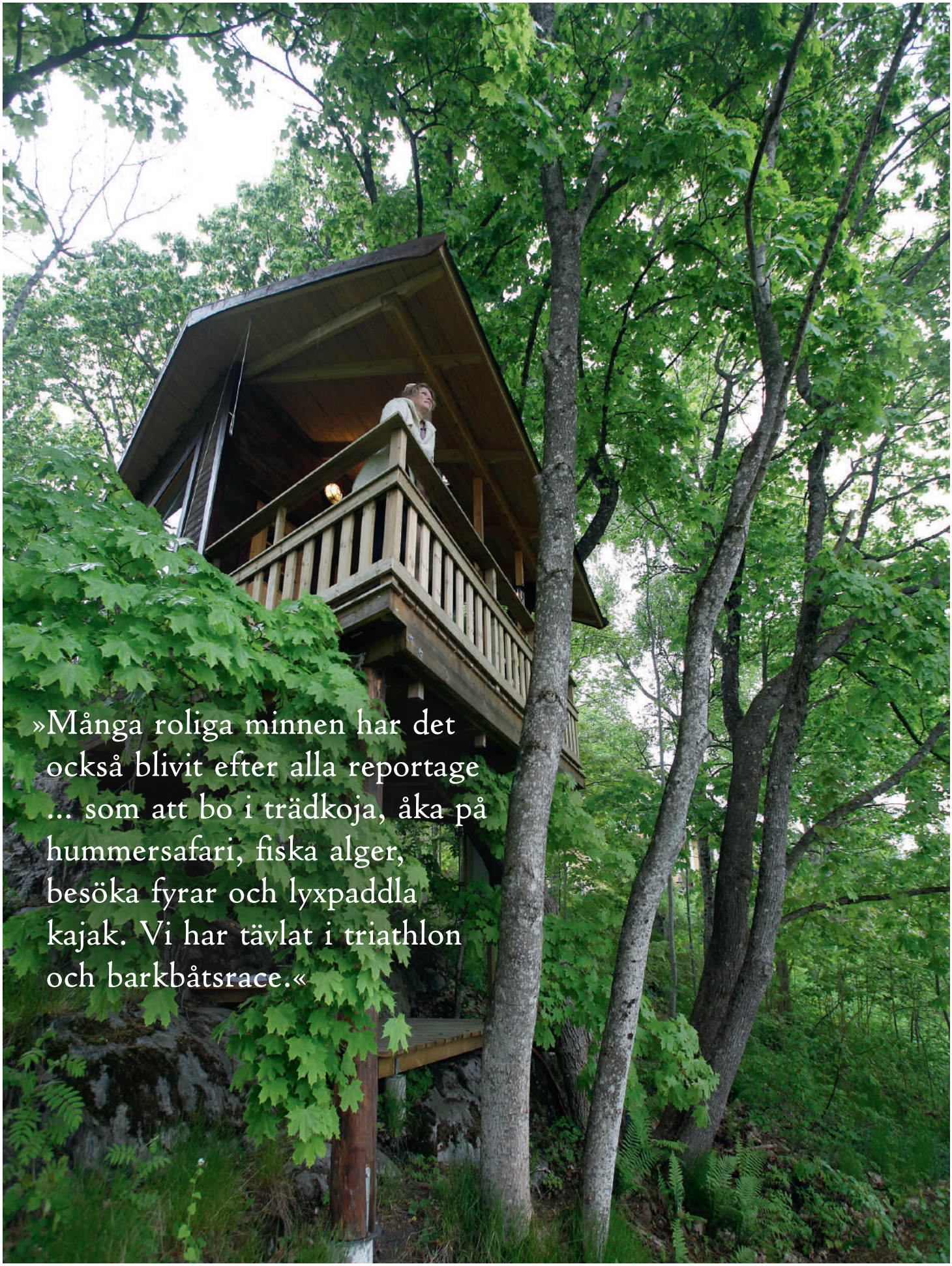

»Många roliga minnen har det också blivit efter alla reportage ... som att bo i trädkoja, åka på hummersafari, fiska alger, besöka fyrar och lyxpaddla kajak. Vi har tävlat i triathlon och barkbåtsrace.«

Ett magasin blir till

Tjugo år! Otroligt. Fantastiskt. Ja, åren har bara rullat på och magasinet har fått alltfler läsare. Som troget väntar på nästa nummer. Jag sitter och tittar på en bildskatt från alla år. Nu vill jag dela med mig av Magasin Skärgårds tillblivelse och första 20 år.

TEXT: Josefin Ekberg FOTO: Roine Karlsson

FOTO: JOHANNA ALEX

Sören Norrby blir intervjuad ombord på sandkilen Helmi. År 2012.

Allt började 2004 med att fyra arbetskamrater, Ann-Charlotte Eriksson, Jenny Huzell, Eva Englund och jag fick idén att göra ett gratismagasin, när vår arbetsgivare Skärgårdsnytt gick omkull. Vi startade alla egna firmor och satte igång planerna med lust och energi. Efter de första två numren hoppade Ann-Charlotte och Jenny av, på grund av andra uppdrag. Då landade »vår baby« i mitt knä och jag har sedan dess varit magasinets mamma, med formgivare Eva som bonusmamma. Hon ligger bakom utseendet, som hon trollar fram med framförallt fotograf Roine Karlssons bilder. Jag och ett antal frilansskribenter står för innehållet.

Då hade jag ingen erfarenhet alls av att driva företag. Bara lite bokföringskunskaper från ekonomisk linje på gymnasiet. Jag började utan investeringar. Det räckte med hemmakontor, dator, telefon och bil för att komma igång. Vilket jag redan hade. Ansvaret över annonsförsäljningen kändes lite läskig. Jag hade ju ingen säljvana. För att känna mig lite tryggare tog jag taxikort. Idag har jag andra extraknäck som bygdegårdsvärd och sommartid naturvårdare.

20 år! Det känns lite overkligt. Så mycket som har hänt genom åren. Både roligt och sorgligt. Alla bilder väcker minnena till liv. Vill ni veta hur man får ett gratismagasin att överleva? I med- och motgång. Nummer ett – man får vänja sig att leva på små medel. Annonsförsäljning är en tuff bransch. Men fördelarna överväger. Så mycket beröm som vi får av läsare och annonsörer. Det värmer i hjärtat. Tack. Tänker speciellt på damen från Vaxholm som ringer regelbundet för att ösa lovord, tacksamhet och kärlek över magasinet. Jag blir lika generad varje gång. Men glad så klart. Tack.

Ligger med annonsörer

Enda inkomstkällan är som sagt från annonser eftersom magasinet är gratis. Efter alla år som »piskad« säljare har jag blivit varm i kläderna. Minns en gång då en annonsör vänligt men bestämt hade tackat nej, men fortsätter att småprata med mig. Plötsligt utan att jag hade sagt ett ord utropar han »Nej, nu har du övertalat mig att vara med i alla fall«. Av det lärde jag mig att det kan löna sig att vara tyst.

I många år hade jag ovärderlig hjälp av min säljare Gittan Ahlm. Men hon dog tragiskt i en bilolycka för elva år sedan. Gittan hade världens gulligaste telefonröst. En rolig incident hon berättade var när hon ringde upp en kund och sa »Vill du ligga med oss? Vi har en håla här« och kunden svarade glatt »JAAA, jag vill gärna ligga med er« och bokade annons. Idag har jag säljhjälp av min före detta klasskompis och vän Gabriella Fischer.

Till Waxholmsbolagets vänthallar har vi levererat många magasin.

En fördel med att äga en tidning och jobba hemifrån är att du är din egen chef och fri att styra din tid själv. Jag bestämmer över min almanacka. Vilket brukar leda till arbete både helger och kvällar. Och i bästa fall tre veckors semester fördelat på tre tillfällen per år, innan vi sätter igång med ett nytt nummer. Det är också skönt att loda runt i mjukisbyxor osminkad, för ingen ser mig ändå. Nackdelen är att jag inte har kollegor på kontoret att ta trefika och skvallra med.

Jag gör det mesta själv. Från att sälja, fakturera och bokföra till att boka intervjuer, skriva texter och köra ut magasinen kors och tvärs. Från Hållnäs i norr ända till Oxelösund i söder. Det brukar bli en utflykt på 25–30 mil per dag ibland mer. Då har jag en matsäck med och trevligt sällskap. Ofta min oäkta hälft Roine, andra gånger någon vän eller kollega. En son och dotterdotter har också hjälpt till. Ideellt arbete förstås. Tack. Förmånen är att få umgås med mig och uppleva till exempel Nynäshamn, Öregrund eller Ljusterö. Picknicken brukar vi inmundiga på någon naturskön plats, helst med sjöutsikt. Det hittar vi alltid.

Det är tacksamt att köra ut Magasin Skärgård. När vi kommer till ett ställe får vi ofta höra »Åh, så bra att ni kommer. Det har varit folk här redan och frågat efter magasinet«. Man känner sig som jul-

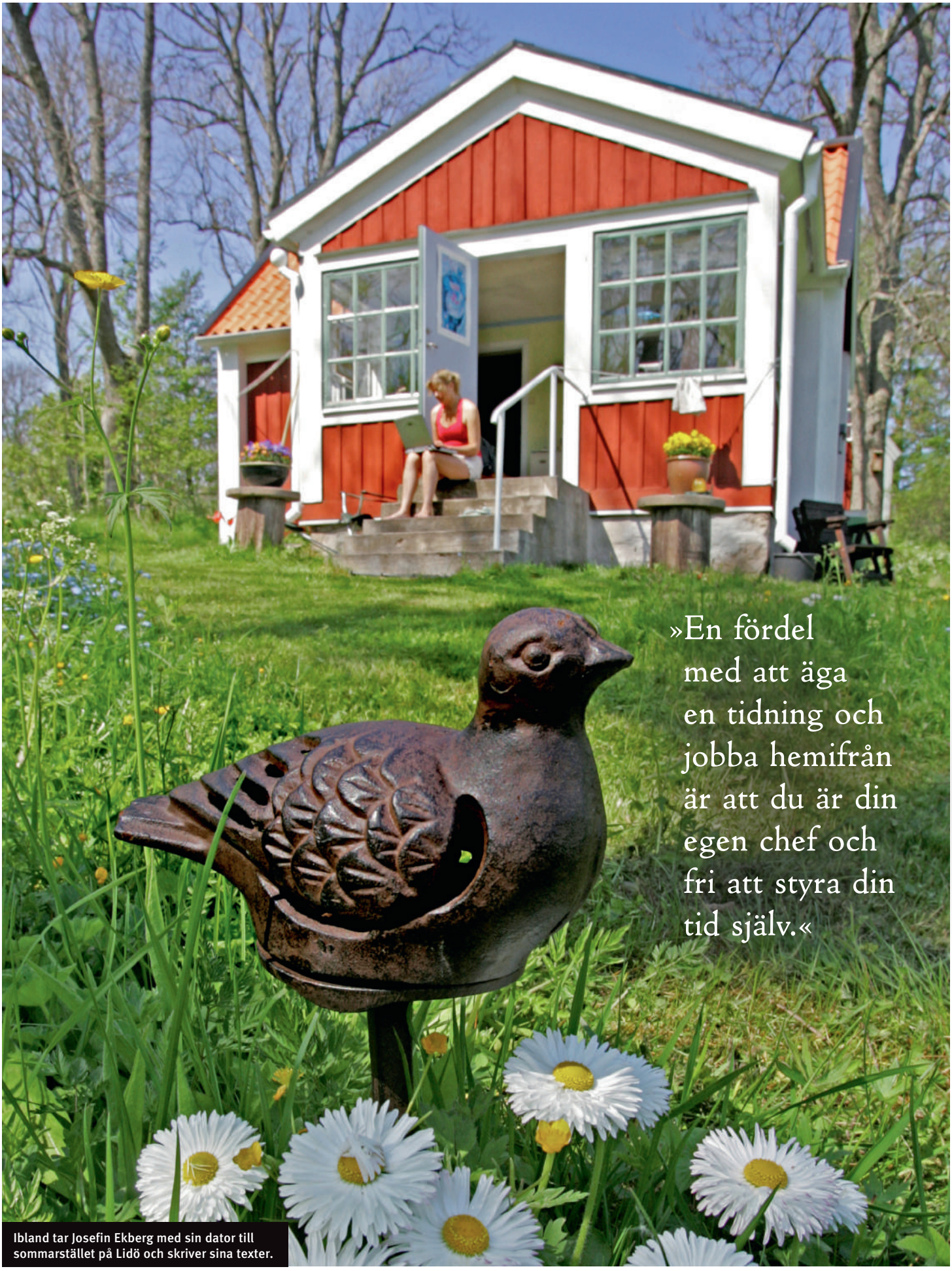

»En fördel med att äga en tidning och jobba hemifrån är att du är din egen chef och fri att styra din tid själv.«

Ibland tar Josefin Ekberg med sin dator till sommarstället på Lidö och skriver sina texter.

Gräddö brygga är vår utsikt från redaktionsfönstret.

tomten som delar ut paket. Någon trodde att jag kom med tårta. Undra hur många ton det blivit genom åren som man burit och fått valkar av. Nuförtiden kör vi med en praktisk skåpbil, men i begynnelsen användes min personbil som jag lånade ett släp till. Mycket enklare idag.

En annan sak som blivit bättre är att magasinen numer alltid är buntade med plastband runt. I början hade vi ett tryckeri som ett tag skickade magasinen lösa. Vilket ställde till det då en hel pall kalvade en gång. Det var också meckigt att stuva om magasinen i papperskassar. Sedan länge anlitar jag nu ett tryckeri i Estland som jag är supernöjd med. Det gör det där lilla extra och säger till om vi missat någon liten detalj. Tack.

Många vänliga själar har erbjudit sig att hjälpa till med distributionen i sina hemtrakter. Titti Jönsson i Hallstavik, konstnärsparet Agneta och Kulan Wennberg på Blidö samt min pappa Ola i Trosa. Utdelningen till Ornö, Dalarö och Saltsjöbaden skötte länge Hans Brandt om, tills han tragiskt omkom i höstas. Andra gånger har vi råkat träffa på någon random person som erbjudit sig att ta med tidningar dit den är på väg. Ingen nämnd ingen glömd. Tack.

Delar ut påsar

Magasin Skärgård brukar ibland deltaga på olika mässor. Då är konstnärsparet Agneta och Kulan till ovärderlig hjälp. När jag själv är lite morgontrött kan jag lita på att de är punktliga när mässan öppnar och bemannar montern. Även min pappa, och andra nära och kära brukar hjälpa till. Tack. För att locka besökare till montern har vi haft tävlingar, godis, sålt böcker och anlitat rospiggen »gubben Mattsson«, känd från Allsång på Skansen som dragplåster. Hans riktiga namn var Michael Blum, en populär kulturpersonlighet i Roslagen som till mångas sorg gick bort i februari.

På mässor har Agneta och jag lärt oss ett knep för att snabbare bli av med tidningar, då vi packar »goodiebags« med tre olika nummer i och ropar »gratis påse« till förbipasserande. Det vill många ha. Något att bära allt de får i. Vår monter skiljer sig i mängden. Vi inreder med gamla trasmattor, fiskenät, skeppargrejer, fisklådor och annat som andas skärgård. I bakgrunden spelas vågskvalp och måsskrin på en cd-spelare. Inredningen har fått oanade konsekvenser då flera erbjudit sig att köpa delar av den. Vad kostar trasmattan? kan någon fråga. Vi har även levererat en massa tidningar till olika sportevenemang som har gjort egna goodiebags. Ibland har vi fått tillstånd att ställa upp fisklådorna med magasin hos ICA-handlaren här i Gräddö eller varuhuset Flygfyren i Norrtälje.

»Läsarna har också blivit inbjudna till olika resor ... Vi har arrangerat seglatser med briggen Tre Kronor från Gräddö brygga, här där redaktionen ligger.«

Många roliga minnen har det också blivit efter alla reportage, »grädden på moset«, som att bo i trädkoja, åka på hummersafari, fiska alger, besöka fyrar och lyxpaddla kajak. Vi har tävlat i triathlon och barkbåtsrace. Jag brukar delta i skärgårdskvinnoseminariumen som sker på andra sidan Östersjön och här hemma.

Josefin Ekberg med sin monterpersonal Erik med fru Agneta Wennberg och Michael »Gubben Mattsson« Blum. År 2008.

Läsarna har också blivit inbjudna till olika resor. Vi har åkt på kryssning till Tallinn och St Petersburg (ett samarbete med annonsören Freys Resebyrå). Och vinterseglat med Out till julbordet på Finnhamn, besökt Forsmarks biotestsjö, samt arrangerat seglatser med briggen Tre Kronor från Gräddö brygga, här där redaktionen ligger.

Magasinen sprids kors och tvärs lite överallt, inte bara i vårt skärgårdsområde, då vi ofta har med något ex dit vi åker och andra också tydligen. Tack. Bli inte förvånad om du råkar hitta Magasin Skärgård i Egypten eller på Filippinerna. Smiley. Blink, blink.

FAKTA:
Josefin Ekberg gav ut sina första tidningar Malstanytt, Trollet och Seriemagasinet redan som barn 1974. Sedan blev det skrivande till olika skoltidningar. Och i början av 2000-talet anställdes hon först på tidningen Skärgården och sedan Skärgårdsnytt. Slutligen blev hon ägare till Magasin Skärgård. År 2020 tilldelades Josefin Ekberg med kvinnliga företagarföreningen Freijas utmärkelse »Årets Freija« med motiveringen »Med vetgirighet och stort kunnande som grund letar Josefin ständigt upp nya, intressanta personer och platser runt om i hela Roslagen till sitt MagasinSkärgård. Tillsammans med sina medarbetare väcker hon i ord och bild nyfikenhet hos såväl turister som rospiggar. Den känsla Josefin förmedlar av Roslagen är den känsla många gäster tar med sig hem.«

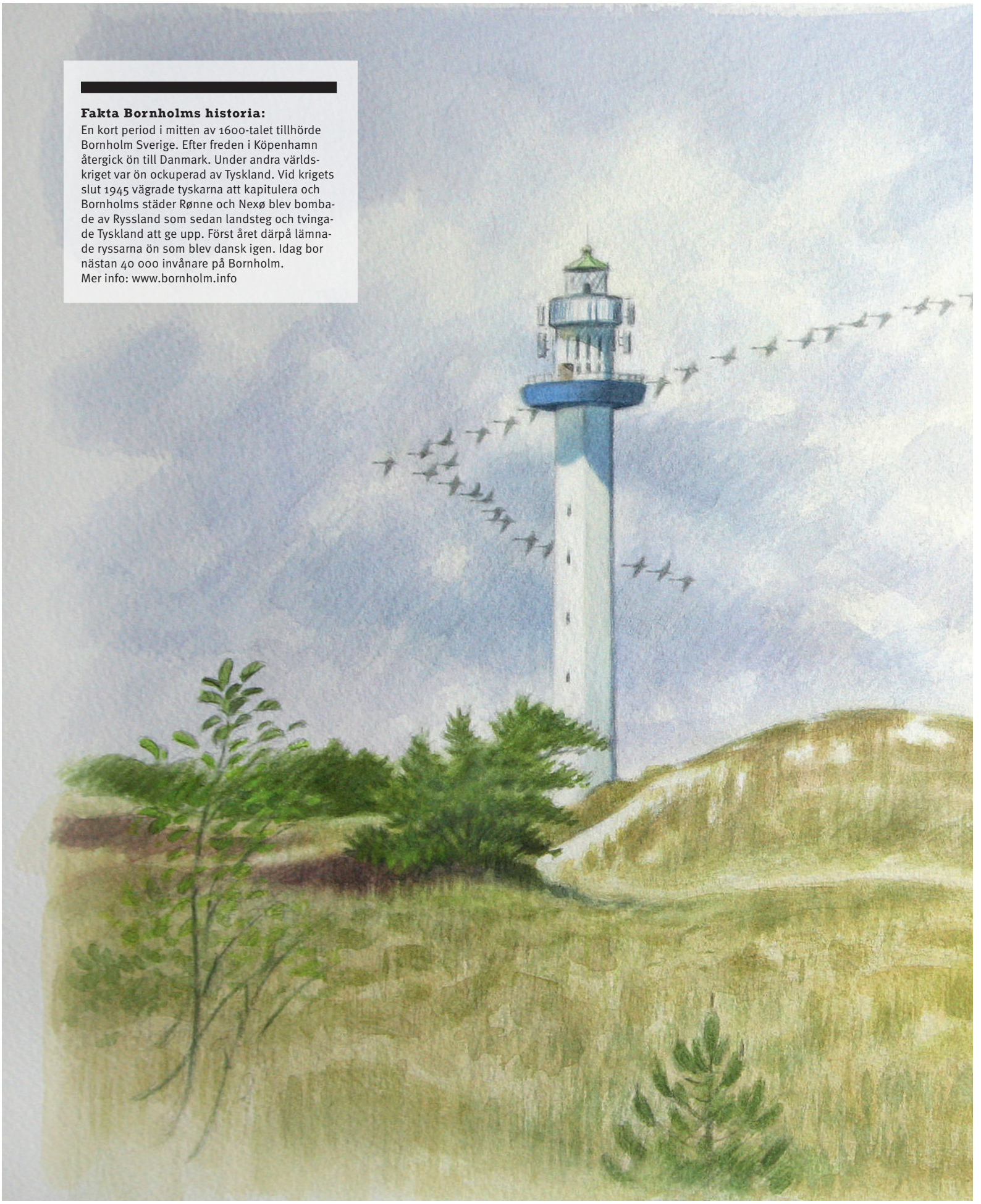

Fakta Bornholms historia:
En kort period i mitten av 1600-talet tillhörde Bornholm Sverige. Efter freden i Köpenhamn återgick ön till Danmark. Under andra världskriget var ön ockuperad av Tyskland. Vid krigets slut 1945 vägrade tyskarna att kapitulera och Bornholms städer Rønne och Nexø blev bombade av Ryssland som sedan landsteg och tvingade Tyskland att ge upp. Först året därpå lämnade ryssarna ön som blev dansk igen. Idag bor nästan 40 000 invånare på Bornholm.
Mer info: www.bornholm.info

Nordens högsta fyrtorn

Bornholm ligger bara en dryg 80 minuters båtresa från Ystad. En ö med färgstarka byar, borgruiner, rundkyrkor, rökerier och kritvita sandstränder. Bland sanddynerna vid Dueodde står en ståtlig fyr.

TEXT Hélène Lundgren ILLUSTRATION: Lars Holm

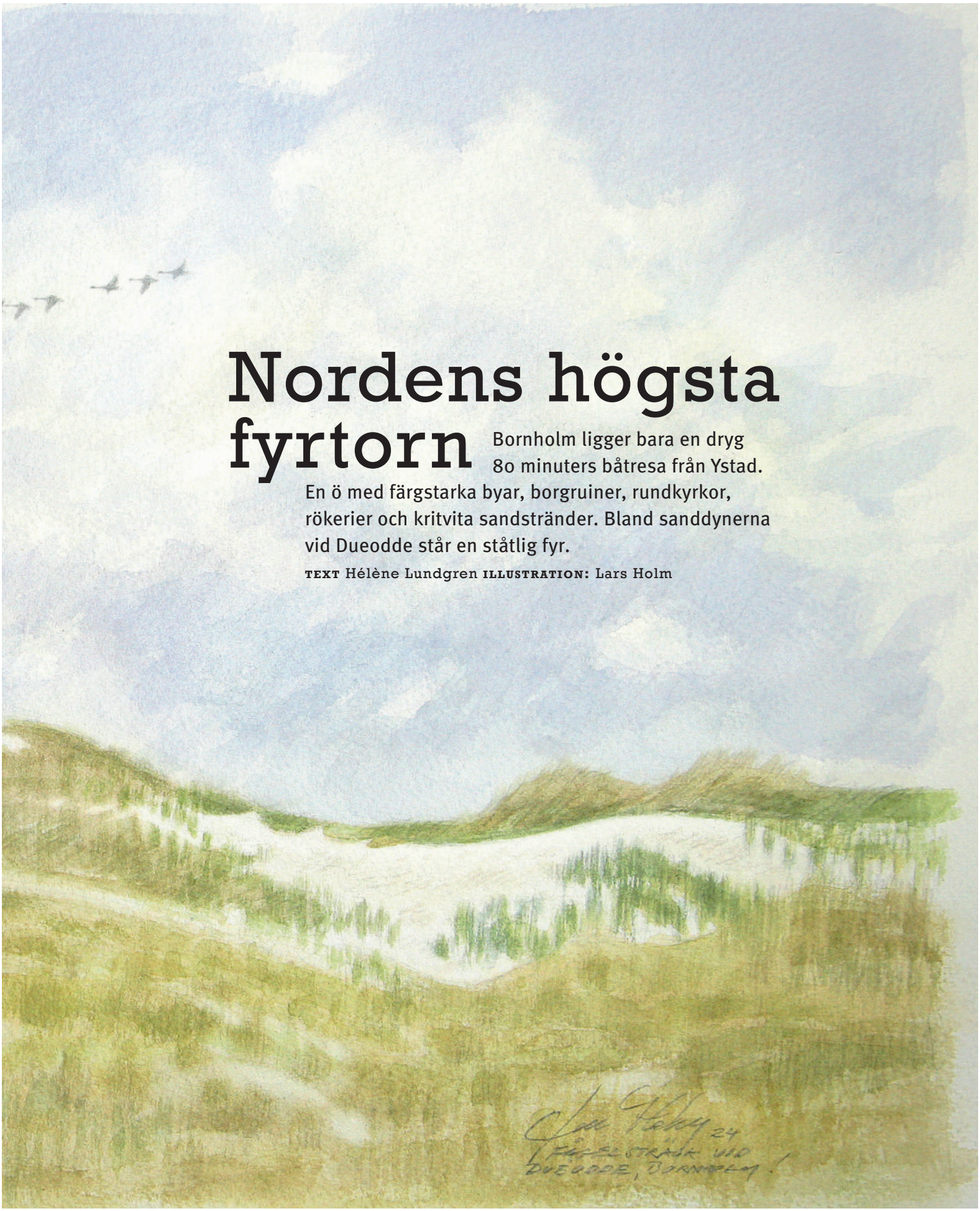

Dueodde fyrplats med de vita sanddynerna är ett populärt turistmål.

Bornholms berömda vita sandstrand, Dueodde är 15 km lång och har blivit utsedd till en av Europas bästa stränder. Här vid Bornholms sydligaste udde står också Nordens högsta fyrtorn som är 47 meter högt och fyren har en lysvidd på cirka 35 km. Tornet började byggas 1960 på ett fundament av 19 stadiga pelare i betong som är 14 meter höga, och det var själva fundamentet som tog längst tid att bygga.

Den sexkantiga fyren ligger mitt bland flygsand och vita sanddyner där ljungen växer i det kulliga landskapet. Vi klättrar de 220 trappstegen upp till toppen av fyren där utsikten är hänförande över sanddyner, tallskog, sandstrand, hav och hela horisonten. Fyren står en bra bit från havet och vi traskar upp och ner för sanddynerna för att ta oss ner till vattnet som just här är full av svart tång.

Kusten utanför Dueodde är mycket farlig med sandbankar som flyttar på sig hela tiden och steniga rev. Längs kusten ligger gott om sjunkna skepp och många människor har förolyckats här. Ögonvittnen har berättat att en vinter före 1878 låg det åtta strandade fartyg på stranden vid Dueodde. Därför behövde man verkligen bygga en fyr här.

– För lokala fiskare var det en inkomstkälla att hjälpa till att bärga lasten från de strandade fartygen. När fyren byggdes gick inte skeppen längre på grund och det var början till turismen, berättar Niels-Jørn Jensen, som bor vid den bornholmska fyren Hammeren.

Det fanns en tidigare fyr som byggdes här 1878. På grund av flygsanden byggde man en dubbelfyr på berggrund. Den ena fyren, Dueodde Nord var rund och 38 meter hög, medan det andra tornet Dueodde Syd var åttakantigt och sammanbyggd med fyrvaktarbostaden.

Topphemlig historia

Vid den gamla nedlagda norra fyren anlade det danska försvarets underrättelsetjänst en radio- och radaranläggning 1960. 1986 byggdes Bornholmstornet som ett 70 meter högt utkikstorn med 12 våningar och radar samt antenner på toppen. Idag är tornet och byggnaderna museum över »det kalla kriget« och man kan se topphemliga rum där underrättelsetjänsten samlade information. På museet kan man lära sig allt om Bornholms historia, Sovjetunionens ockupation samt bombningarna av Rønne och Nexø. Utanför står en gammal ugn där de hemliga dokumenten förstördes.

– Fyren byggdes för att säkra sjöfarten och i Danmark byggde man fyrarna i sten. Då det var risk för att fyren skulle välta vågade man inte bygga den i sanden. Vi hade ingen Heidenstam som kunde bygga stadiga stålkonstruktioner, säger Niels-Jørn.

I ett sommarstugeområde i närheten står en stor kanonställning i betong som tyskarna började bygga 1940. Tyskarna ville ha ett tungt kustbatteri med långdistansvapen här vid kusten, men bygget blev aldrig klart och stoppades 1941 när tyskarna attackerade Sovjetunionen. Idag breder vegetationen ut sig vid kanonen som går att besöka.

– Kanonerna skulle stoppa fartygstrafiken mellan Polen och Bornholm så att den ryska flottan inte kunde komma ut i Östersjön, men kanonerna blev aldrig färdigbyggda, berättar Niels-Jørn.

Inte så långt från fyren i Dueodde ligger den lilla fiskebyn Snogebæk. Nere i hamnen syns röken som stiger från några av Bornholms alla rökerier. Rökt sill är Bornholms nationalrätt. Vid rökerierna kan man köpa nyrökt fisk att ta med sig på en liten strandpicknick.

Bornholm har så många fina städer med röda och gula korsvirkeshus med svartmålade korslagda brädor. Svaneke är också en mysig liten stad som har blivit utnämnd till Danmarks vackraste stad, men jag skulle säga att alla små städer på Bornholm är vackra.

KURIOSA: Bornholm har en egen flagga som är röd med grönt kors istället för vitt.

»Kusten utanför Dueodde är mycket farlig med sandbankar som flyttar på sig hela tiden och steniga rev.«

Guldkannan Towa©

-vattenkanna & potta i ett!

Miljö- och designprisad produkt för ekologiskt kretslopp i vardagen.
Svensk idé, form och produktion.

Pris 900 kr.
Fri frakt inom Sverige.
info@guldkannan.se

VAD ÄR GULDVATTEN?

Guldvatten är ett gödselmedel, enkelt nog är det bara urin och vatten. Man blandar ut kiss med 5-10 delar vatten. Koncentrationen av guldvattnet är inte avgörande men det är viktigt att späda med vatten för att det inte ska bli för starkt för växterna. Guldvatten har använts i tusentals år och är det miljövänliga valet för dig som vill ge dina växter en skjuts.

Guldvatten är gratis och något alla har tillgång till. Det innehåller massor med näringsämnen som trädgården älskar. Kväve, fosfor och kalium. Dessutom är det antiseptiskt. Förr i tiden fanns inga kemikalier i plastburkar för att gödsla odlingarna med. Man släpade inte hem säckar med gödsel utan använde såklart det man hade och resultaten är överlägsna.

- Bra för miljö och klimat
- Upp till 7 ggr bättre skördar
- Svenskt patent & tillverkning

VARFÖR GULDKANNAN?

Guldkannan är praktisk och enkel att använda. Ergonomisk utformning gör Guldkannan lätt att bära och hälla ur. Guldkannan är hygienisk och bekväm att sitta på. Fem olika delar gör den lätt att frakta och att rengöra. Rymmer ca 10 liter guldvatten.

Lock ska det vara så att inte kvävet dunstar och en lång pip för att komma in bland växterna och ner i jorden. Det är där näringen skall vara och inte på blommor och blad eller i våra sjöar och hav. Handtaget fäller man ner innan man sätter sig och vips har vi en Guldkanna närproducerad och mäkta populär bland miljömedvetna odlare. En uppenbar symbol för kretslopp.

Handlar gör du på hemsidan eller hos någon av våra återförsäljare i Sverige, Norge och Finland.

www.guldkannan.se

VI ÄLSKAR SKÄRGÅR'N

skärgårdsradion

90,2
Stockholm

107,8
Roslagen

På grund vid Sandhamn

Konstnären Erik »Kulan« Wennberg har många minnen från olika delar av Stockholms skärgård. Som han förevigar i sin konst. Den här tavlan handlar om dramat som skedde vid Sandhamn då Tall Ships Race pågick.

Året var 2007 och mer än hundra pampiga skutor från hela världen tävlade mot varandra i den internationella regattan Tall Ships Race Baltic. Skeppen seglade över Östersjön mellan städerna Århus-Kotka-Stockholm-Szczecin. Från Danmark, till Finland, sen Sverige och slutligen Polen. Det var senaste tillfället då tävlingen la till Stockholm på sjökortet.

Kulan och hans fru Agneta passade på att titta på de vackra skeppen när de var söder om Sandhamn, nära det fruktade Almagrundet. Det italienska skeppet Palinuro följde efter ett holländskt fartyg och gick olyckligtvis på grund. Kulan ringde genast till Sjöräddningen och en lotsbåt från Sandhamn kom till undsättning, men det bedömdes att situationen krävde mer hjälp och Sjöfartsverkets stora fartyg m/s Stockholm kallades in för att dra loss skeppet. Det var bråttom för att hinna till start. Vilket lyckades, italienarna kom iväg i tid.

På bilden ser vi lotsbåten på Sandhamn i förgrunden som håller på att kastas loss och bakom en av Strömmabolagets Cinderellabåtar, ombord på vilken Kulans son Mikael arbetade som styrman när konstnären senast var på besök till Sandhamn för att äta lunch. Vi ser också vardagslivet på ön, en man som målar falurött på båthusets väggar, en fiskare som får napp och ett gäng i roddbåt som ror efter en seglande barkbåt. I bakgrunden syns Sandhamns karakteristiska gula lotsstation. Ön blev på 1800-talet känt för sin lotsverksamhet och sin tullstation. Idag ses Sandhamn nog mest som seglarnas himmelrike, från vilken Gotland Runt har sina starter och målgång med efterföljande fester. / Josefin Ekberg

Guiden

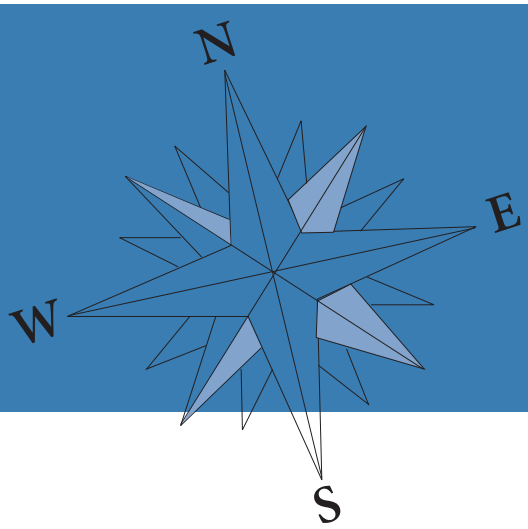

Till ön Tjärven på Ålands hav får man åka med egen båt och passa på när det är plattvatten och går bra att lägga till.

Din Skärgårdsguide

Hjälper dig att hitta krogar, vandrarhem, spa, sjötaxi och sjöräddning. Och mycket mycket mer...

Nytta o. nöje

Antikt/hantverk

FYRVERKET I MARINBODEN TROSA HAMNBODARNA
fyr@telia.com
070-576 01 26
facebook.com/marinboden

Antikt/Loppis

KULANS HANTVERKSHUS, BLIDÖ
070-517 12 53
www.kulanshus.se
ROSLAGSKRAFTERNA SECOND HAND
Sikvägen 5, Norrtälje
www.roslagskrafterna.se
VEGA ANTIKLADAN, NYNÄSV. 3 HANINGE
»En av Haninge kommuns kulturhistoriska byggnader«
072-519 19 63
Vega Antikladan på Facebook
@vega.antikladan på Instagram
www.kvarngarden.se

Badtunna/Bastu

DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
HAGA GÅRD &STALL, HERRÄNG
070-611 35 52
www.hagastall.se
SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com

Bageri

ADAS KAFÉ & BAGERI, ÖSTHAMMAR
0173-129 99
www.adaskafe.se
NILSSONS BAGERI, TROSA/NYKÖPING
0156-123 94 (Trosa),
0155-212 325 (Nyköping)
www.mekkakonditori.se
KAFÉ WILMA, ÖREGRUND
0173-300 31
www.kafewilma.se

Bastu/Jacuzzi

BERGS GÅRD, TROSA
0156-42 00 20
www.bergsgard.se
facebook.com/bergsgardtrosa
STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ, 08-541 385 30
www.lillsved.se/stfvandrarhem
SKÄRGÅRDSHOTELLET, NYNÄSHAMN
08-520 111 20
www.skargardshotellet.se

Bastuflotte

GRÄDDÖ SJÖLIV
076-793 76 17
www.graddosjoliv.se

Boende

Norra Uppland

HOTELL ADAS, ÖSTHAMMAR
0173-129 99
www.adaskafe.se
EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgården.se
HOTELL KLOCKARGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-300 65
www.klockargarden.nu
LÖVSTABRUKS VÄRDSHUS
0294-311 00
www.lovstabruksvardshus.se
NORRSKEDIKA HOTELL & CAFÉ
0173-150 55
www.norrskedikahotell.se
STRANDHOTELLET, ÖREGRUND
0173-316 00
www.strandhotellet.nu
SUNDSVEDENS TURISTANLÄGGNING, ÖSTHAMMAR
0173-702 40
www.sundsvedenturist.se
ÖRSKÄRS FYR
Boka@orskarsfyr.se
www.orskarsfyr.se

Norra skärgården

ARHOLMA NORD
0176-560 40
www.arholmanord.se
GRÄDDÖ SJÖLIV
076-793 76 17
www.graddosjoliv.se
KAPELLSKÄRS CAMPING & VANDRARHEM, RÅDMANSÖ
0176-442 33
www.kapellskarscamping.se
FURUSUNDS VÄRDSHUS, FURUSUND
0176-803 44
www.facebook.com/Furusund Värdshus
HAGA GÅRD & STALL, HERRÄNG
070-611 35 52
www.hagastall.se
LIDÖ VÄRDSHUS, LIDÖ
0176-404 99,
www.lidovardshus.com
MARHOLMEN, NORRTÄLJE
0771-16 17 00
www.marholmen.se
SVEN FREDRIKSSON BED & BREAKFAST, NORRTÄLJE
070-209 42 43
www.svenfredriksson.com
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com
ÅTELLET I NORRTÄLJE
0176-70 04 50
www.atellet.se

Mellersta skärgården

DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
FÅGELBROHUS, VÄRMDÖ
08-571 419 00
www.fagelbrohus.se
GRAND HOTEL SALTSJÖBADEN
08-506 170 00
www.grandsaltsjobaden.se
GRINDA WÄRDSHUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ
08-541 385 30
www.lillsved.se/stfvandrarhem
SANDHAMNS SEGLARHOTELL
08-574 504 00
www.sandhamn.com
SANDHAMNS VÄRDSHUS,
08-571 530 51
www.sandhamns-vardshus.se
SANDS HOTELL & BISTRO, SANDHAMN
08-571 530 20
www.sandshotell.se

SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se
STORA KALHOLMENS VANDRARHEM
070-337 82 45
www.storakalholmen.se
SVARTSÖ SKÄRGÅRDSHOTELL & VANDRARHEM, SVARTSÖ
08-542 474 00
www.svartsonorra.se
WAXHOLMS HOTELL, VAXHOLM
08-541 301 50
www.waxholmshotell.se
VILLA PARADIS B & B, VAXHOLM
0768-676 720
www.villaparadis.se
facebook.com/villaparadis
VAXHOLMS KASTELL
08-12 00 48 70
www.kastellet.com

Södra skärgården

BERGS GÅRD, TROSA
0156-42 00 20
www.bergsgard.se
facebook.com/bergsgardtrosa
FIRST CAMP NICKSTABADET, NYNÄSHAMN
08-520 127 80
www.firstcamp.se/nickstabadet-nynashamn
HÄRINGE SLOTT, VÄSTERHANINGE
08-504 204 40
www.haringeslott.se
KÖRUNDA GOLF & KONFERENSHOTELL, ÖSMO-NYNÄSHAMN
08-520 390 30
www.korunda.se
LANDSORTS VANDRARHEM,
0732-31 90 01
www.landsortsvandrarhem.se
LOTSTORNET & SVEDTILJAS, LANDSORT
070-219 90 90
www.g-mo.se
NYNÄS HAVSBAD, NYNÄSHAMN
08-502 604 00
www.nynashavsbad.se
ORNÖ SKÄRGÅRDSHOTELL, ORNÖ
08-501 560 04
073-650 04 11
www.ornoskargardshotell.se
NÅTTARÖ GÅRD & RESORT, NÅTTARÖ
08-520 400 30
www.nattaro.se
SKÄRGÅRDSHOTELLET, NYNÄSHAMN
08-520 111 20
www.skargardshotellet.se
TRE SMÅ RUM I TROSA
BED & BREAKFAST, TROSA
0156-121 51
www.tresmarumitrosa.se
facebook.com/tresmarumitrosa
TROSA STADSHOTELL, TROSA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
facebook.com/trosastadshotell
UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

VEGA STADSHOTELL, NYNÄSV. 8 HANINGE
»Ett charmant och prisvärt affärs/familjehotell«
08-777 22 91
www.vegastadshotell.se
SMÅDALARÖ GÅRD, DALARÖ
08-501 551 00
www.smadalarogard.se

Åland

GRANLUNDA GÅRD, JOMALA
+358 40 52 22 514,
+358 457 33 14 229
www.granlundagard.ax
KÄRINGSUND RESORT & CONFERENCE
+358 18 380 00
www.karingsund.ax

Boule

GRÄDDÖ SJÖLIV
076-793 76 17
www.graddosjoliv.se
SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se

Camping

FIRST CAMP NICKSTABADET, NYNÄSHAMN
08-520 127 80
www.firstcamp.se/nickstabadet-nynashamn
KAPELLSKÄRS CAMPING & VANDRARHEM, RÅDMANSÖ
0176-422 33
www.kapellskarscamping.se
UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Cykel

FORSMARKS WÄRDSHUS,
0173-501 00
www.forsmarkswardshus.se
GRINDA WÄRDSHUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ
08-541 385 30,
www.lillsved.se/stfvandrarhem
ORNÖ BÅTVARV
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanthandel.se
UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Event/charter/båttur

GALEJ PARTYBÅT, ÖREGRUND
070-626 21 31 www.galej.nu
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
LINJETTCHARTER, NORRTÄLJE
070-571 85 50
www.linjettcharter.se
POSITION VINDÖ, DJURHAMN
070-561 51 60
www.positionvindo.se
SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se
SUNDSVEDENS TURISTANLÄGGNING, ÖSTHAMMAR
0173-702 40
www.sundsvedenturist.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com
UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Fiske/sportfiske

STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ
08-541 385 30,
www.lillsved.se/stfvandrarhem
SUNDSVEDENS TURISTANLÄGGNING, ÖSTHAMMAR
0173-702 40
www.sundsvedenturist.se

Gokart

GOKART FÖR ALLA, MALSTA
0176-22 62 62
www.gokartforalla.se

Golf

KÖRUNDA GOLF & KONFERENSHOTELL, ÖSMO-NYNÄSHAMN
08-520 390 30
www.korunda.se

Grupp & Ledarskapsutveckling

ÄVENTYRENS Ö, ÅKERSBERGA
08-540 881 16
www.aventyrenso.se
facebook.com/aventyrenso

VILL DU OCKSÅ SYNAS HÄR?
För 600 kr per år är platsen din. Boka till: josefin@magasinskargard.se

Gym

SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se

Gårdsbutik

BERGS GÅRD, TROSA
0156-42 00 20
www.bergsgard.se
facebook.com/bergsgardtrosa
OSTMAKERIET, RINDÖ
070-726 60 59
www.ostmakeriet.se

Gästhamn

DALARÖ TURISTBYRÅ & GÄSTHAMN, DALARÖ
08-501 508 66,
www.dalaro.se
DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
GRINDA WÄRDSHUS
08-542 494 91
www.grinda.se
GRÄDDÖ MARINA, RÅDMANSÖ
0176-409 00
www.graddomarina.se
LIDÖ VÄRDSHUS
0176-404 99
www.lidovardshus.com
LINANÄS GÄSTHAMN, LJUSTERÖ
08-542 400 10
www.linanasgasthamn.se
NYNÄSHAMNS GÄSTHAMN
08-520 116 35
www.nynashamn.se/gasthamn
NÅTTARÖ GÄSTHAMN
073-094 98 12
www.nattaro.se
ORNÖ BÅTVARV
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanthandel.se
UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Hästhotell

Åland

GRANLUNDA GÅRD, JOMALA
+358 40 52 22 514
+358 457 33 14 229
www.granlundagard.ax

Kajak

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
LIDÖ HERRGÅRD, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.com
SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ,
08-541 385 30,
www.lillsved.se/stfvandrarhem

Kajak/SUP

GRINDA WÄRDSHUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se
KAJAK & UTELIV, RÅDMANSÖ
0176-403 15
www.kajak-uteliv.com

Konferens

Norra Uppland

LÖVSTABRUKS VÄRDSHUS
0294-311 00
www.lovstabruksvardshus.se
SUNDSVEDENS TURISTANLÄGGNING, ÖSTHAMMAR
0173-702 40
www.sundsvedenturist.se

Norra Skärgården

ARHOLMA NORD, ARHOLMA
0176-560 40
www.arholmanord.se
GRÄDDÖ SJÖLIV
076-793 76 17
www.graddosjoliv.se
FURUSUND VÄRDSHUS
0176-803 44
www.furusundvardshus.se
LIDÖ HERRGÅRD, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.com
RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD, GRÄDDÖ
0709-701 901
www.radmansobygdegard.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com

Mellersta Skärgården

DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
FÅGELBROHUS, VÄRMDÖ
08-571 419 00
www.fagelbrohus.se
GRAND HOTEL SALTSJÖBADEN
08-506 170 00
www.grandsaltsjobaden.se
GRINDA WÄRDSHUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
SANDHAMNS SEGLARHOTELL
08-574 504 00
www.sandhamn.com
SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ
08-541 385 30,
www.lillsved.se/stfvandrarhem
VAXHOLMS KASTELL, VAXHOLM
08-12 00 48 70
www.kastellet.com
ÄVENTYRENS Ö, ÅKERSBERGA
08-540 881 16
www.aventyrenso.se
facebook.com/aventyrenso

Södra Skärgården

BERGS GÅRD, TROSA
0156-42 00 20
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa
HÄRINGE SLOTT, VÄSTERHANINGE
08-504 204 40
www.haringeslott.se
LANDSORTS VANDRARHEM
0732-31 90 01
www.landsortsvandrarhem.se
LOTSTORNET & SVEDTILJAS, LANDSORT
070-219 90 90
www.g-mo.se
ORNÖ SKÄRGÅRDSHOTELL, ORNÖ
08-501 560 04, 073-650 04 11
www.ornoskargardshotell.se
SMÅDALARÖ GÅRD, DALARÖ
08-501 551 00
08-501 551 35 (boka bord)
www.smadalarogard.se
TROSA STADSHOTELL, TROSA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
facebook.com/trosastadshotell
UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Åland

GRANLUNDA GÅRD, JOMALA
+358 40 52 22 514,
+358 457 33 14 229
www.granlundagard.ax
KÄRINGSUND RESORT & CONFERENCE
+358 18 380 00
www.karingsund.ax

Kiosk/Servering/ Minilivs

UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Krogar/cafeer

Norra Uppland

ADAS KAFÉ & BAGERI, ÖSTHAMMAR
0173-129 99
www.adaskafe.se
EDS HANDELSTRÄDGÅRD, ÖSTHAMMAR
0736-46 59 25
www.edstradgard.se
KAFÉ WILMA, ÖREGRUND
0173-300 31
www.kafewilma.se
LÖVSTABRUKS VÄRDSHUS
0294-311 00
www.lovstabruksvardshus.se
NORRSKEDIKA HOTELL, NORRSKEDIKA
0173-150 55
www.norrskedikahotell.se
SJÖKROGEN ÖSTHAMMAR
0173-730 770
www.sjokrogenosthammar.com

Norra skärgården

ANKARET RESTAURANG & BISTRO, ÄLMSTA
0176-520 20
www.ankaret.net
ARHOLMA NORD, ARHOLMA
0176-560 40
www.arholmanord.se
CAFÉ TRUTEN, RÖDLÖGA
0176-871 01 (sommartid)
www.rodlogaboden.se
FURUSUNDS VÄRDSHUS, FURUSUND
0176-803 44
www.facebook.com/Furusund Värdshus
LIDÖ HERRGÅRD, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.se
MARHOLMEN, NORRTÄLJE
0771-16 17 00
www.marholmen.se
LOTSVILLAN PAD THAI, SIMPNÄS-BJÖRKÖ
0176-525 12 (sommartid)
www.sirpercys.se
PIZZERIA GRÄDDÖ, GRÄDDÖ
0176-400 11
VISCHAN PÅ KRÖNS, VÄDDÖ
0176-510 41
www.kronstradgard.se/tradgardscafe

VILL DU OCKSÅ SYNAS HÄR?
För 600 kr per år är platsen din. Boka till: josefin@magasinskargard.se

Mellersta skärgården

DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
GRAND HOTEL SALTSJÖBADEN
08-506 170 00
www.grandsaltsjobaden.se
GRINDA WÄRDSHUS
08-542 494 91
www.grinda.se
OSTMAKERIET, RINDÖ
070-726 60 59
www.ostmakeriet.se
RÖKERIET FJÄDERHOLMARNA
08-716 50 88
www.rokeriet-fjaderholmarna.se
SANDHAMNS SEGLARHOTELL
08-574 504 00
www.sandhamn.com
SANDHAMNS VÄRDSHUS
08-571 530 51
www.sandhamns-vardshus.se
SANDS HOTELL & BISTRO, SANDHAMN
08-571 530 20
www.sandshotell.se
SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se
SOLBRÄNNAN RESTAURANG & CAFÉ, ÖSTERSKÄR/ÅKERSBERGA
08-540 609 09
www.solbrännan.se
facebook.com/Solbrännan
STAVSNÄS SJÖKROG, STAVSNÄS
0760-08 15 16
www.stavsnassjokrog.se
SVARTSÖ KROG
08-542 472 55
www.svartsokrog.se
VAXHOLMS KASTELL, VAXHOLM
08-12 00 48 70
www.kastellet.com
ÖSTANÅ SJÖKROG, ÖSTANÅ FÄRJELÄGE
08-543 531 00
www.östanåsjökrog.se
FÅGELBROHUS, VÄRMDÖ
08-571 419 00
www.fagelbrohus.se
WAXHOLMS HOTELL, VAXHOLM
08-541 301 50
www.waxholmshotell.se

Södra skärgården

BERGS GÅRD, TROSA
0156-42 00 20
www.bergsgard.se
HÄRINGE SLOTT, VÄSTERHANINGE
08-504 204 40
www.haringeslott.se
LOTSTORNET & SVEDTILJAS, LANDSORT
070-219 90 90
www.g-mo.se

NILSSONS BAGERI, TROSA/NYKÖPING
0156-123 94 (Trosa),
0155-212 325(Nyköping)
www.mekkakonditori.se
NYNÄS HAVSBAD, NYNÄSHAMN
08-520 604 00
www.nynashavsbad.se
NÅTTARÖ GÅRD & RESORT, NÅTTARÖ
08-520 400 30
www.nattaro.se
ORNÖ BÅTVARV, ORNÖ
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SYSTRARNA BRÅDHE'S, NÄVEKVARN
070-611 11 03
www.systrarnabradhe.com
TRE SMÅ RUM I TROSA
BED & BREAKFAST, TROSA
0156-121 51
www.tresmarumitrosa.se
facebook.com/tresmarumitrosa
TROSA STADSHOTELL, TROSA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
facebook.com/trosastadshotell
UTÖ VÄRDSHUS, 08-504 203 00
www.utovardshus.se
VEGABAREN, NYNÄSV. 8 HANINGE
»Sveriges grönaste hamburgare. Valfria färska grönsaker. Över 100 maträtter.«
08-777 20 58
www.vegabaren.se
KÖRUNDA GOLF & KONFERENSHOTELL, ÖSMO-NYNÄSHAMN
08-520 390 30
www.korunda.se
SMÅDALARÖ GÅRD, DALARÖ
08-501 551 00
www.smadalarogard.se

Livsmedel

ARHOLMA HANDEL
0176-560 12
COOP INGMARSÖ
010-745 02 80
COOP LÅNGVIK, MÖJA
Coop Berg, Möja
010-745 02 80
FINNHAMNS SOMMARBUTIK
08-542 462 12
GRINDA LANTHANDEL
08-542 494 91
GÄLLNÖ HANDELSBOD
08-571 663 10
HUSARÖ LANTHANDEL
070-719 97 71
ICA BAROMETERN, VÄDDÖ
0176-930 04
www.ica.se/butiker/norra/norrtalje/ica-barometern
ICA GRÄDDÖ SKÄRGÅRDSHANDEL
0176-400 12
ICA HÖGMARSÖ
0176-830 40
ICA KASTBERGS, HÅLLNÄS
0294-220 05
www.ica.se/kastbergs
ICA TORGET, SKÄPLINGE
0294-102 55, www.ica.se
ICA VÄDDÖ KASSEN, ÄLMSTA
0176-778 80
KLINTSUNDET EKOLANTHANDEL, LJUSTERÖ
08-542 432 43
KYMENDÖ SERVICE
08-501 542 65
LINANÄS GÄSTHAMN, LJUSTERÖ
08-542 400 10
www.linanasgasthamn.se
LÅDNAMACKEN, LÅDNA
08-542 473 21
NORRA STAVSUDDA HANDEL
08-571 650 78
NÅTTARÖ HANDELSBOD
073-942 29 87
RUNMARÖ LANTHANDEL
08-571 527 00
RÅNÖ LIVS
08-501 571 22
RÖDLÖGABODEN, RÖDLÖGA
0176-870 60 (öppet sommartid)
www.rodlogaboden.se
SALTBODEN KÖK & PROVIANT, LANDSORT
08-520 340 14
SPILLERSBODA LANTHANDEL
0176-22 10 01
spillersbodalanthandel.se
SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanthandel.se
SYSTRARNA BRÅDHE'S, NÄVEKVARN
070-611 11 03
www.systrarnabradhe.com
TJOCKÖ BUTIK
0176-431 80
WESTERBERGS LIVS, SANDHAMN
08-571 530 19
UTÖ LIVS ICA NÄRA
08-501 570 05

Lägerverksamhet

ÄVENTYRET VÄSSARÖ
0173-371 19
www.aventyretvassaro.se

Marina/Varv

BERGSHAMRA VARV
0176-26 20 68
www.bergshamravarv.se
GRÄDDÖ MARINA, RÅDMANSÖ
0176-409 00
www.graddomarina.se
GRÄSKÖ BÅTVARV
0708-53 63 13
www.graskobatvarv.se
LAGERVIKS BÅTVARV, BLIDÖ
0176-820 04
www.lagerviks.se
ORNÖ BÅTVARV,
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SKÄRGÅRDSVARVET, GRÄDDÖ
0730-29 39 49
www.skargardsvarvet.se
SVINNINGE MARINA, ÅKERSERGA
08-540 631 55
www.svinningemarina.se

Minigolf

UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

MTB-arena

BERGS GÅRD, TROSA
0156-42 00 20
www.bergsgard.se

Museer

BATTERI ARHOLMA KUSTFÖRSVARS-MUSEUM, ARHOLMA
0176-560 40
www.batteriarholma.se
KLAVERENS HUS, LÖVSTABRUK
076-904 89 16
www.klaverenshus.se
KLUBB MARITIM, OXELÖSUND
073-815 74 52
klubbmaritim.weebly.com
KNUTMASSOMUSÉET KVARNEN, GIMO, 0173-867 95,
www.knutmasso.se
KULANS HANTVERKSHUS, BLIDÖ
070-517 12 53
www.kulanshus.se
MÖJA HEMBYGDSMUSEUM, MÖJA
0705-73 83 13
www.hembygd.se/stockholm/moja
NYNÄSHAMNS JÄRNVÄGSMUSEUM
08-754 24 34
www.njm.nu
ORNÖ MUSEUM, 070-796 18 18
www.ornomuseum.se
ROLAND SVENSSON MUSEET, MÖJA
070-553 973 23
www.moja.nu/roland-svensson-museet
SJÖFARTSMUSEET, ÄLMSTA
0176-502 59
www.sjofartsmuseet.se
SKÄRGÅRDSMUSEET, STAVSNÄS
info@skargardmuseet.org
www.skargardsmuseet.org
VAXHOLMS FÄSTNINGS MUSEUM
08-12 00 48 70
www.vaxholmsfastning.se
VAXHOLMS KASTELL, VAXHOLM
08-12 00 48 70
www.kastellet.com
VETERANTRAKTORKLUBBEN NORR-TELJE, FÄRSNA
www.veterantraktorklubben.nu
ÅLANDS FOTOGRAFISKA MUSEUM, BASTÖVÄGEN 7, PÅLSBÖLE
+358 (0)18 439 64,
alands.fotografiska.museum@aland.net
www.alandsfotografiska-museum.com

Partybåt

GALEJ ÖREGRUND
070-626 21 31
www.galej.nu

Ridning

Norra skärgården

HAGA GÅRD & STALL, HERRÄNG
070-611 35 52
www.hagastall.se

Åland

GRANLUNDA GÅRD, JOMALA
+358 40 52 22 514,
+358 457 33 14 229
www.granlundagard.ax

Seglingscharter

LINJETTCHARTER, ROSÄTTRA
070-571 85 50
www.linjettcharter.se

Sjöpolisen

SJÖPOLISEN I STOCKHOLMS LÄN
010-563 73 26
Tips till sjöpolisen 114 14
www.polisen.se
www.batsamverkan.se

Sjömack

GRINDA WÄRDSHUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grinda.se
RÖDLÖGABODEN, RÖDLÖGA
0176-870 60
www.rodlogaboden.se

VILL DU OCKSÅ SYNAS HÄR?
För 600 kr per år är platsen din. Boka till:
josefin@magasinskargard.se

Sjöräddningen

(vid allvarlig olycka ring 112)
Arkösund, 0705-80 81 24
Möja, 0705-80 81 22
Räfsnäs, 0705-80 81 18
Trosa, 0705-80 81 23
Stockholm, 0705-80 82 01
Öregrund, 0705-80 81 17

Sjötaxi/rederier

BLIDÖSUNDSBOLAGET
08-34 30 90
www.blidosundsbolaget.se
GALEJ ÖREGRUND
070-626 21 31
www.galej.nu
NORRA SKÄRGÅRDSTRAFIKEN, BLIDÖ
070-932 97 95
POSITION VINDÖ, DJURHAMN
070-561 51 60
www.positionvindo.se
ROSLAGENS SJÖTRAFIK, SANDHAMN
070-691 38 58
www.roslagenssjotrafik.se
SKÄRGÅRDSTJÄNSTER, YXLAN
070-537 90 19
www.taxibat.nu
SKÄRGÅRDSTRAFIK & CHARTER, STAVSNÄS
08-571 501 00
www.battaxi.se
UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se
WAXHOLMSBOLAGET
08-679 58 30 (turupplysning)
www.waxholmsbolaget.se

Skulpturer

STAFFAN STRAND, HARG
0730-817 313
www.strandsculptures.se

Spa/relax

DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
NYNÄS HAVSBAD, NYNÄSHAMN
08-502 604 00
www.nynashavsbad.se
TROSA STADSHOTELL, TROSA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
facebook.com/trosastadshotell

Stugor

Norra Uppland

ÖRSKÄRS FYR
0173-340 21
www.orskarsfyr.se

Norra Skärgården

HAGA GÅRD &STALL, HERRÄNG
070-611 35 52
www.hagastall.se
KAPELLSKÄRS CAMPING & VANDRARHEM RÅDMANSÖ
0176-442 33
www.kapellskarscamping.se
LIDÖ VÄRDSHUS, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.com

Mellersta Skärgården

GRINDA STUGBY, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
STOCKHOLMS SKÄRGÅRDSTUGOR
08-570 231 31
www.skargardsstugor.se
SVARTSÖ SJÖBODAR, SVARTSÖ
08-542 471 10
www.svartsosjobodar.se
VILLA PARADIS B & B, VAXHOLM
0768-676 720
www.villaparadis.se
facebook.com/villaparadis

Södra Skärgården

FIRST CAMP NICKSTABADET, NYNÄSHAMN
08-520 127 80
www.firstcamp.se/nickstabadet-nynashamn
LANDSORTS VANDRARHEM & STUGOR
073-231 90 01
www.landsortsvandrarhem.se
ORNÖ BÅTVARV,
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
UTÖ STUGA
070-251 01 21,
www.utostuga.se

Turistbyråer/info

DESTINATION DALARÖ
08-501 508 00
www.dalaro.se
DESTINATION VAXHOLM
www.destinationvaxholm.se
LÖVSTABRUKS TURISTINFORMATION
0295-202 20,
0295-214 06 (bokning)
www.vallonbruken.nu,
www.bokauppland.se
MÖJA TURISM
08-571 640 53
www.mojaturistinfo.se
NYKÖPINGS TURISTBYRÅ
0155-24 82 00
www.visitnykoping.se
NYNÄSHAMNS TURISTBYRÅ
08-520 737 00
www.visitnynashamn.se
OXELÖSUNDS TURISTBYRÅ
0155-383 50
www.visitoxelosund.se
TROSA TURISTCENTER
0156-522 22
www.trosa.com
VAXHOLMS TURISTBYRÅ
08-541 314 80
www.vaxholm.se
VISIT LANDSORT
www.visitlandsort.se
VISIT ROSLAGEN
0767-650 660
www.roslagen.se
VISIT VÄRMDÖ
08-570 346 09
www.varmdo.se
VÄDDÖBYGDENS TURISTINFORMATION
www.vaddobygden.se
ÅLANDS TURISTFÖRBUND
+358 (0)18 240 00
www.visitaland.com

Utomhus-SPA

SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se

Vattenskidor/ Wakeboard

VILLA PARADIS B & B, VAXHOLM
0768-676 720
www.villaparadis.se
facebook.com/villaparadis

Vinprovning

SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se

VILL DU OCKSÅ SYNAS HÄR?
För 600 kr per år är platsen din. Boka till:
josefin@magasinskargard.se

VINPROVNING ENOGASTRONOMISKA UPPLEVELSER
Systembolaget Sök dryck/ Gustavino, 070-798 24 48
www.gustavino.se

Yoga

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
SKÅVSJÖHOLM MÖTEN & KONFERENS, ÅKERSBERGA
08-540 267 00
www.skavsjoholm.se

Ölprovning/ bryggerivisning

NYNÄSHAMNS ÅNGBRYGGERI
08-520 212 13, 0737-19 07 09
www.angbryggeri.se

Övrigt

Apotek/ systemombud

ICA GRÄDDÖ SKÄRGÅRDSHANDEL
0176-400 12
RÖDLÖGABODEN, RÖDLÖGA
0176-870 60
www.rodlogaboden.se
SPILLERSBODA LANTHANDEL
0176-22 10 01
www.spillersbodalanthandel.se
SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanthandel.se

Arbetskläder

4WORK, NORRTÄLJE
www.4work.se

Arkitekt

KREAPLAN ARKITEKTKONTOR, STOCKHOLM
070-638 39 28
www.kreaplan.se

Bank

ROSLAGENS SPARBANK, NORRTÄLJE
0176-770 00
www.roslagenssparbank.se

Bergsprängning

NJ MARK, NORRTÄLJE
070-602 32 42

Betong

EPS CEMENT, VALLENTUNA
08-449 15 35
www.epscement.com

Bondgård

BERGS GÅRD, TROSA
0156-42 00 20
www.bergsgard.se
facebook.com/bergsgardtrosa

Brunnsborrning

SKÅNSJÖ FRAKT, NÄMDÖ
070-750 90 90
www.skansjofrakt.se

Bryggeri

NYNÄHAMNS ÅNGBRYGGERI
08-520 212 13
www.nyab.se

Bryggor

REUTERSKIÖLD SNICKERI
076-850 12 55
www.reuterskioldsnickeri.se

Bränneri

NORRTÄLJE BRÄNNERI, LOHÄRAD
0176-22 71 30
www.norrtaljebranneri.se

Butik-belysning, systemombud m.m.

PAPPERSSTUGAN, ÄLMSTA
0176-523 69
www.pappersstugan.com

Butik-produkter för vård av hus och båt

BÅT & BYGGNADSVÅRD I ROSLAGEN, VRETA
072-585 18 43
www.bbviroslagen.se

Bygg/snickeri

BLIDÖ BYGG & SJÖTRANSPORTER
070-932 97 95
tommy.bygg@telia.com
FROMS BYGG, NORRTÄLJE
070-770 03 08
www.fromsbygg.se
GRÄDDÖ BYGG & SNICKERI, RÅDMANSÖ
070-723 41 20
www.graddobygg.se
FALK ENTR, ÖSTHAMMAR
0173-500 25
www.falkentreprenad.com
MATTSSON & THOLÉN, NORRTÄLJE
0176-282 590
www.mtbygger.se
NIKLAS GUSAVSSON BYGG, YXLAN
0768-81 61 77
www.ngbygg.se
NORRTÄLJE SNICKERI
0709-480 326
PA BYGG & INREDNING, ÖSTHAMMAR
073-023 57 64
www.pabygginredning.se
REUTERSKIÖLD SNICKERI
076-850 12 55
www.reuterskioldsnickeri.se
SÄLLSTRÖM BYGG, BERGSHAMRA
0708-26 13 34
www.sallstrombygg.se
TOTTE GRÖNWALL SNICKERI, FURUSUND
0709-40 82 38

Byggnadskonstruktion

POSITION VINDÖ, DJURHAMN
070-561 51 60
www.positionvindo.se

Båtförsäljning/ Båttillbehör

ÄLMSTA ALUMINIUMBÅTAR AB – VÄDDÖ BÅTCENTER AB
0176-503 44
kontakt@vaddobatcenter.se
www.vaddobatcenter.se
Vard 10-17, lör 10-14
GRÄDDÖBÅTAR/SKÄRGÅRDSVARVET
0730-29 39 49
www.graddobat.se

Båtbyggeri

ERIKSSONS BYGGERI & BÅTBYGGARSKOLA, INGMARSÖ,
0733-52 20 04
www.trabatar.net

Båtmotorer

Försäljning & Service – Johnson, Evinrude E-tec G2, Tohatsu, Honda m fl
ÄLMSTA ALUMINIUMBÅTAR AB – VÄDDÖ BÅTCENTER AB
0176-503 44
kontakt@vaddobatcenter.se
www.vaddobatcenter.se
Vard 10-17, lör 10-14

Båttillbehör

GRÄDDÖ MARINA, RÅDMANSÖ
0176-409 00
www.graddomarina.se

VILL DU OCKSÅ SYNAS HÄR?
För 600 kr per år är platsen din. Boka till: josefin@magasinskargard.se

Båtservice

Vinterförvaring o service, båtar o utombordare, bottenfärger o tillbehör.
ÄLMSTA ALUMINIUMBÅTAR AB – VÄDDÖ BÅTCENTER AB
0176-503 44
kontakt@vaddobatcenter.se
www.vaddobatcenter.se
Vard 10-17, lör 10-14

Bärgning/Bogsering

SKÄRGÅRDSTJÄNSTER, YXLAN
070-537 90 19
www.skargardstjanst.eu

Catering

SIR PERCYS CATERING, SIMPNÄS
0176-525 12, 070-175 91 88
www.sirpercyscatering.se
SJÖKROGEN ÖSTHAMMAR
0173-730 770
www.sjokrogenosthammar.com
SYSTRARNA BRÅDHE'S, NÄVEKVARN
070-611 11 03
www.systrarnabradhe.com

Däck

SVENNES DÄCK, HÅLLNÄS
0294-220 37
GUMMICENTRALEN, NORRTÄLJE
0176-103 71
www.gummicentralen.org

Ekokött

BERGS GÅRD, TROSA
0156-42 00 20
www.bergsgard.se
facebook.com/bergsgardtrosa

Elbilar

EPTON CLUBCAR, VALLENTUNA
08-10 82 83, info@epton.se
clubcar.se

Elnät/fiber

NORRTÄLJE ENERGI
0176-718 00
www.norrtaljeenergi.se

Elservice/installation

GRÄDDÖ ELINSTALLATIONER
0709-556 636, www.graddoel.se

Entreprenad

ANDERS ENTREPRENAD, BLIDÖ
0709-203 089
www.andersentreprenad.se
GRÄSKÖ ARKIPELAGSERVICE
0708-45 58 63
arkipelagservice@telia.com
JIDSTRANDS ENTREPRENAD, BLIDÖ
070-562 33 88

Festlokal/bygdegård

BERGS GÅRD, TROSA
0156-42 00 20
www.bergsgard.se
facebook.com/bergsgardtrosa
RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD, GRÄDDÖ
0709-701 901
www.radmansobygdegard.se
NORRTÄLJE BRÄNNERI, LOHÄRAD
0176-22 71 30
www.norrtaljebranneri.se

Frisör

GRÄDDÖSALONGEN
0176-401 41
ingela.wickman@hotmail.com

Färg/Golv

FÄRGFÖRRÅDET, VÄRMDÖ
070-745 80 18
fargforradet@outlook.com
NORDSJÖ IDE & DESIGN, ÖSTHAMMAR
0173-212 35, 070-787 87 68
www.roslagensgolv.se
STRÖMBERGS RÖDFÄRGSMÅLNING, ÖSTHAMMAR
070-592 15 31, 0730,238 221

Färjerederi

ECKERÖ LINJEN
+358 18 28 000
www.eckerolinjen.ax

Fönsterrenovering

BÅT & BYGGNADSVÅRD I ROSLAGEN, VRETA
072-585 18 43
www.bbviroslagen.se

Ginprovning

NORRTÄLJE BRÄNNERI, LOHÄRAD
0176-22 71 30
www.norrtaljebranneri.se

Grill/kiosk

LJUSTERÖFÄRJANS KROG & GRILLKIOSK
08-542 422 31
www.facebook.com /ljusteröfärjans krog&grill

Grus/jord

JIDSTRANDS ENTREPRENAD, BLIDÖ
070-562 33 88
REDERIAB SKÄRGÅRDSGRUS, GÄLLNÖBY
www.skargardsgrus.se
070-571 95 80

Inredare/Stylist

INDOOR STYLING & DESIGN, NORRTÄLJE
0708-118 656

Inredning/Hantverk

BETONGTORPET, SKEBOBRUK
www.betongtorpet.se
HANTVERKETS HUS, LÖVSTABRUK
www.hantverketshus.se
KULANS BOD & GALLERI, BLIDÖ
070-517 12 53
www.kulan.org
LENA LINDERHOLM, KASTELLET-VAXHOLM
www.linderholm.se
LILLA PARADISET, TROSA
0156-137 53
www.lillaparadiset.com
SJÖPRICKEN KERAMIKVERKSTAD, LANDSORT
08-520 341 05, 073-231 90 01
www.landsort.com

Kakel/badrum

ÅKERLUNDS GRUND & BETONGFÖRÄDLING
070-795 48 51

Kamin/spis

ELDABUTIKEN, NORRTÄLJE
0176-142 00
www.soderlindsvedspisar.se

Kläder

PEP'N CHILLI, ÖREGRUND + SKÄRPLINGE
0173-300 63 Öregrund
0294-100 80 Skärplinge
www.pepnchilli.se

Konst/smide

KULANS HANTVERKSHUS, BLIDÖ
070-517 12 53
www.kulanshus.se

Livräddningsbräda

MAYDAY-HANSA-BOARD
0278-123 50, 070-314 41 00
www.mayday-hansa-board.com

Markiser/persienner

JANSSONS MARKISER, NORRTÄLJE
0176-177 95
www.janssonsmarkiser.com

Måleri

TREVIS MÅLERI, RÅDMANSÖ
070-403 31 03
www.trevismaleri.se

Naturum

NATURUM STENDÖRREN, TROSA/NYKÖPING
0155-26 31 80
www.naturumstendorren.se

Plastproduktion

WETA PLAST, INGMARSÖ
08-542 460 30
www.wetaplast.se

Postombud

SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanthandel.se

Sanering/gräv

GÄVLEBORGS SJÖSANERING
070-607 61 42
www.sjosanering.se

Schakt

GRÄSKÖ ARKIPELAGSERVICE
070-845 56 63
GRÄSÖ SCHAKT
070-594 55 64
www.grasoschakt-osthammar.se

Sjötransporter/frakt

GRÄSKÖ ARKIPELAGSERVICE, BLIDÖ
0708-45 58 63
SKÅNSJÖ FRAKT, NÄMDÖ
070-750 90 90
www.skansjofrakt.se
SKÄRGÅRDSTJÄNSTER, YXLAN
070-537 90 19
www.skargardstjanst.eu

Skräddarsydda paket

SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com
UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Smycken

CLAUDIA P
www.claudiap.se
EDBLAD
www.edblad.com
GULDSMEDERNA, NORRTÄLJE
0176-156 56
www.guldsmederna.se

Städ

SKÄRGÅRDENS STÄD & ALLSERVICE, DALARÖ
070-433 03 47
www.skargardensstad.se

Stängsel

DELKA, ÖSTHAMMAR
0173-230 77
www.delka.se

Såg/snickeri

BOLIST BERGSHAMRA SÅG
0176-26 02 10
www.c24bygg.se
NORRTÄLJE SNICKERI AB
0709-480 326
norrtaljesnickeri@live.se
BOLIST REFSNÄS SÅG GRÄDDÖ
0176-402 65,
www.bolistradmanso.se
SPILLERSBODA SÅG
010-222 90 60
www.c24bygg.se

Taxi/buss

FRÖTUNA TAXI & BUSS, RÅDMANSÖ
0176-26 90 65
www.frotunataxiobuss.se

Trädgård

EDS TRÄDGÅRD, ÖSTHAMMAR
0173-108 99
www.edstradgard.se
IRISRO TRÄDGÅRD, BERGSHAMRA
076-701 84 94
www.irisro.se
GULDKANNAN
www.guldkannan.se
TAKSOPEN
www.taksopen.se

Utbildning/kurser

BÅT & BYGGNADSVÅRD I ROSLAGEN, VRETA
072-585 18 43
www.bbviroslagen.se
ERIKSSONS BYGGERI & BÅTBYGGARSKOLA, INGMARSÖ
08-542 461 36
VÄDDÖ FOLKHÖGSKOLA
0176-528 00
www.vaddo.fhsk.se

Ved

VÄDDÖ VED
070-340 32 29

Zumbadans

MOVE CATARINA, RÅDMANSÖ
www.movecatarina.se

Viner

GUSTAVINO
www.gustavino.se

Ägg

ROSLAGSÄGG, ÖSTHAMMAR
0173-133 69
www.roslagsagg.se

VILL DU OCKSÅ SYNAS HÄR?
För 600 kr per år är platsen din. Boka till: josefin@magasinskargard.se

Vill du med ligga här?
Och synas i skärgårdens vackraste magasin.

magasinSKÄRGÅRD.
sinne/smak/sevärdheter

Nästa nummer kommer 11 juni 2024.
Intresserad? Kontakta Josefin Ekberg på
0709-701 901 eller josefin@magasinskargard.se

Svenska Fyrsällskapet

Svenska Fyrsällskapet, en ideell förening, vill vårda och bevara Sveriges fyrar, sjömärken och fyrhistoria.

Ditt stöd behövs så att Sveriges fyrar får en lysande framtid!

Bli medlem i Svenska Fyrsällskapet www.fyr.org

Vi är en ideell förening som räddar liv till sjöss. Verksamheten drivs helt utan bidrag från staten, så stöd oss på pg 900 500-0 eller på www.ssrs.se

SJÖRÄDDNINGS SÄLLSKAPET

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från byta däck och muddra till måla fasaden och inreda hemmet.«

BYGG&MÅLERI
FALK ENTREPRENAD AB
0173 - 500 25, 070 - 640 68 78
www.falkentreprenad.com

ROSLAGS-ÄGG
www.roslagsagg.se

STRÖMBERGS RÖDFÄRGSMÅLNING
Även annan tak- och fasadmålning utomhus
070-592 15 31

GSAB
Gävleborgs Sjösanering AB
070-607 61 42
Utför muddringar
info@sjosanering.se

Presenter & Handgjorda Betongfigurer
betongtorpet.
www.betongtorpet.se

PA Bygg & Inredning
073-023 57 64
www.pabygginredning.se

ROSLAGENS GOLV
Nordsjö Idé&Design
Roslagens Golv
Fabriksvägen 13, Östhammar
Tel: 0173-212 35
www.nordsjoidedesign.se

VitaminSea
Segla med oss i Kroatien
sailing-vitaminsea.com
Tomas & Gabriella

SVENNES DÄCKSERVICE
MÅN-FRE 07.00-17.00 LÖR 09.00-13.00
Hållnäs Tel. 0294-220 37

Service och försäljning
MERCURY TOHATSU
SUZUKI
BERGSHAMRA VARV
www.bergshamravarv.se

GÄLLER DET Träbåtar?
DÅ GÄLLER DET OCKSÅ OSS!
Nyhet! Båttvätt!
Båtbyggarskola
Fullständig varvsrörelse
ERIKSSONS BÅTBYGGERI & BÅTBYGGARSKOLA AB
Box15, 130 25 INGMARSÖ
0733-522004 trabatar.net

From's Bygg
ERIK: 0709-488 369
www.fromsbygg.se

4WORK
YRKESKLÄDER
JÄRFÄLLA NORRTÄLJE SOLLENTUNA SÄTRA
www.4work.se

Kulans unika trutar
www.kulanshus.se

GRÄDDÖ BYGG & SNICKERI AB
TOTALENTREPRENÖR
Mattias 070–723 41 20
Anders 070–723 41 21
www.graddobygg.se

GRÄDDÖ ELINSTALLATIONER AB
0709-556 636
www.graddoel.se

LAGERVIKS BÅTVARV BLIDÖ
0176-820 04
www.lagerviks.se

GRÄSKÖ ARKIPELAG SERVICE
ENTREPRENAD I SKÄRGÅRDEN
0708 - 455 863

GRÄSKÖ BÅTVARV
Vinterförvaring, service och försäljning
MERCURY
070-853 63 13 • info@graskobatvarv.se

JIDSTRANDS ENTREPRENAD AB
GRUS - SAND - JORD - KRANLYFT
LEVERANS I STORSÄCK
CONTAINER - MASKINTRANSPORTER
070-562 33 88 Jidde

GRÄDDÖ MARINA
www.graddomarina.se
0176-409 00
MERCURY VOLVO PENTA SUZUKI

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från serva båten och bygga brygga till spränga berg och borra brunn.«

Från tanke till färdigt hus
MATTSSON & THOLÉN BYGGER AB
mtbygger.se 0176-282 590

NORRTÄLJE SNICKERI AB
Platsbygger kök, bokhyllor, bardiskar, garderober...
0709-480 326
norrtaljesnickeri@live.se

NJ-Mark
Bergsprängning
Entreprenad-borrning för värme, brunnar, bryggor
070–602 32 42

Yxlan
NICLAS GUSTAVSSON
BYGG & SNICKERI AB
076-881 61 77 • niclas@ngbygg.se

Entreprenad Maskinservice AB
0709-20 30 89 BLIDÖ
info@andersentreprenad.se

Färgförrådet
Färg till hemmet inne och ute
Fagerdalaväg 9F Värmdö
Lasse 070-745 80 18
fargforradet@outlook.com

Låt oss visa skärgården! Vi finns i den.
Reguljär direktbåt Sandhamn – Stavsnäs
Båttaxi ≥ 190 p
Skärgårdsturer
Åretrunt-charter
Mat & Dryck
ROSLAGENS SJÖTRAFIK AB
"Tärnan" & "Gudungen" • 070-691 38 58
www.roslagenssjotrafik.se

Position Vindö
Byggnadskonstruktion Sjötaxi Båtcharter
070-561 51 61
www.positionvindo.se

IRISRO TRÄDGÅRD AB
Professionell skötsel
Rådgivning Design
kontoret@irisro.se www.irisro.se
076-701 84 94

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från att boka stuga och restaurang till städning och sjötaxi.«

SÄLLSTRÖMS
Snickeri & Bygg AB
0708-26 13 34
www.sallstrombygg.se

ANNO 1811
FURUSUND
VÄRDSHUS
0176-803 44
www.furusundvardshus.se

Skärgårdens Städ & Allservice AB
070-433 03 47
info@skargardensstad.se

Totte Grönwall Snickeri
0709 408 238

FÄRSNA ÄR MER ÄN TRAKTORER
Veteran TraktorKlubben NORRTELJE
Färsna Gård Norrtälje
veterantraktorklubben.nu

Väddö Ved
"värmer bra"
All sorts ved!
070-340 32 29

ÅKERLUNDS GRUND & BETONGFÖRÄDLING AB
070-795 48 51

Kust- och skärgårdsseglingar
CONSTANTIA 1908
Stiftelsen Sotnaskutan
www.constantia.se

SKÄRGÅRDSGRUS
M/S Solskär
LEVERERAR GRUS/BADSAND
UTLÄGGES
08-570 331 95, 070-571 95 80

Välkomna! Vi har uthyrning året om!
STOCKHOLM Skärgårdsstugor
www.skargardsstugor.se 08-570 231 31

VÄRMDÖ SKÄRGÅRDSTRANSPORTER AB
www.varmdoskargardstransporter.se
Transporterar allt från grus till hus.
Även entreprenadmaskinsarbeten.
08-570 331 95

Vi kör i vått och torrt!
SKÄRGÅRDS
TJÄNSTER
YXLAN AB
070-537 90 19 skargardstjanst.eu

Specialister på bryggor
REUTERSKIÖLD snickeri.
076-850 12 55
www.reuterskioldsnickeri.se

Sopa taket fritt från barr, löv bullig mossa och snö!
Undvik att ramla från taket.
Ta hand om ditt tak
Vi har verktygen
TAKSOPEN.SE

UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från byta däck och muddra till måla fasaden och inreda hemmet.«

BYGG&MÅLERI
FALK ENTREPRENAD AB
0173 - 500 25, 070 - 640 68 78
www.falkentreprenad.com

ROSLAGS-ÄGG
www.roslagsagg.se

STRÖMBERGS RÖDFÄRGSMÅLNING
Även annan tak- och fasadmålning utomhus
070-592 15 31

GSAB
Gävleborgs Sjösanering AB
070-607 61 42
Utför muddringar
info@sjosanering.se

Presenter & Handgjorda Betongfigurer
betongtorpet.
www.betongtorpet.se

PA Bygg & Inredning
073-023 57 64
www.pabygginredning.se

ROSLAGENS GOLV
Nordsjö Idé&Design
Roslagens Golv
Fabriksvägen 13, Östhammar
Tel: 0173-212 35
www.nordsjoidedesign.se

VitaminSea
Segla med oss i Kroatien
sailing-vitaminsea.com
Tomas & Gabriella

SVENNES DÄCKSERVICE
MÅN-FRE 07.00-17.00 LÖR 09.00-13.00
Hållnäs Tel. 0294-220 37

Service och försäljning
MERCURY TOHATSU
SUZUKI
BERGSHAMRA VARV
www.bergshamravarv.se

GÄLLER DET Träbåtar?
DÅ GÄLLER DET OCKSÅ OSS!
Nyhet! Båttvätt!
Båtbyggarskola
Fullständig varvsrörelse
ERIKSSONS BÅTBYGGERI & BÅTBYGGARSKOLA AB
Box15, 130 25 INGMARSÖ
0733-522004 trabatar.net

From's Bygg
ERIK: 0709-488 369
www.fromsbygg.se

4WORK
YRKESKLÄDER
JÄRFÄLLA NORRTÄLJE SOLLENTUNA SÄTRA
www.4work.se

Kulans unika trutar
www.kulanshus.se

GRÄDDÖ BYGG & SNICKERI AB
TOTALENTREPRENÖR
Mattias 070–723 41 20
Anders 070–723 41 21
www.graddobygg.se

GRÄDDÖ ELINSTALLATIONER AB
0709-556 636
www.graddoel.se

LAGERVIKS BÅTVARV BLIDÖ
0176-820 04
www.lagerviks.se

GRÄSKÖ ARKIPELAG SERVICE
ENTREPRENAD I SKÄRGÅRDEN
0708 - 455 863

GRÄSKÖ BÅTVARV
Vinterförvaring, service och försäljning
MERCURY
070-853 63 13 • info@graskobatvarv.se

JIDSTRANDS ENTREPRENAD AB
GRUS - SAND - JORD - KRANLYFT
LEVERANS I STORSÄCK
CONTAINER - MASKINTRANSPORTER
070-562 33 88 Jidde

GRÄDDÖ MARINA
www.graddomarina.se
0176-409 00
MERCURY VOLVO PENTA SUZUKI

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från serva båten och bygga brygga till spränga berg och borra brunn.«

Från tanke till färdigt hus
MATTSSON & THOLÉN BYGGER AB
mtbygger.se 0176-282 590

NORRTÄLJE SNICKERI AB
Platsbygger kök, bokhyllor, bardiskar, garderober...
0709-480 326
norrtaljesnickeri@live.se

NJ-Mark
Bergsprängning
Entreprenad-borrning för värme, brunnar, bryggor
070–602 32 42

Yxlan
NICLAS GUSTAVSSON
BYGG & SNICKERI AB
076-881 61 77 • niclas@ngbygg.se

Entreprenad Maskinservice AB
0709-20 30 89 BLIDÖ
info@andersentreprenad.se

Färgförrådet
Färg till hemmet inne och ute
Fagerdalaväg 9F Värmdö
Lasse 070-745 80 18
fargforradet@outlook.com

Låt oss visa skärgården! Vi finns i den.
Reguljär direktbåt Sandhamn – Stavsnäs
Båttaxi ≥ 190 p
Skärgårdsturer
Åretrunt-charter
Mat & Dryck
ROSLAGENS SJÖTRAFIK AB
”Tärnan” & ”Gudungen” • 070-691 38 58
www.roslagenssjotrafik.se

Position Vindö
Byggnadskonstruktion Sjötaxi Båtcharter
070-561 51 60
www.positionvindo.se

IRISRO TRÄDGÅRD AB
Professionell skötsel
Rådgivning Design
kontoret@irisro.se
www.irisro.se
076-701 84 94

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från att boka stuga och restaurang till städning och sjötaxi.«

SÄLLSTRÖMS
Snickeri & Bygg AB
0708-26 13 34
www.sallstrombygg.se

ANNO 1811
FURUSUND
VÄRDSHUS
0176-803 44
www.furusundvardshus.se

Skärgårdens Städ & Allservice AB
070-433 03 47
info@skargardensstad.se

Totte Grönwall Snickeri
0709 408 238

FÄRSNA ÄR MER ÄN TRAKTORER
Veteran TraktorKlubben NORRTELJE
Färsna Gård Norrtälje
veterantraktorklubben.nu

Väddö Ved
"värmer bra"
All sorts ved!
070-340 32 29

ÅKERLUNDS GRUND & BETONGFÖRÄDLING AB
070-795 48 51

Kust- och skärgårdsseglingar
CONSTANTIA 1908
Stiftelsen Sotnaskutan
www.constantia.se

SKÄRGÅRDSGRUS
M/S Solskär
LEVERERAR GRUS/BADSAND
UTLÄGGES
08-570 331 95, 070-571 95 80

Välkomna! Vi har uthyrning året om!
STOCKHOLM Skärgårdsstugor
www.skargardsstugor.se 08-570 231 31

VÄRMDÖ SKÄRGÅRDSTRANSPORTER AB
www.varmdoskargardstransporter.se
Transporterar allt från grus till hus.
Även entreprenadmaskinsarbeten.
08-570 331 95

Vi kör i vått och torrt!
SKÄRGÅRDS
TJÄNSTER
YXLAN AB
070-537 90 19 skargardstjanst.eu

Specialister på bryggor
REUTERSKIÖLD snickeri.
076-850 12 55
www.reuterskioldsnickeri.se

Sopa taket fritt från barr, löv bullig mossa och snö!
Undvik att ramla från taket.
Ta hand om ditt tak
Vi har verktygen
TAKSOPEN.SE

UTÖ VÄRDSHUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Vad heter båten?

Vi har valt att kalla den här sidan för Akterspegeln eftersom den ligger så här långt bak i tidningen. Aktern är ju också baken på en båt, där skutans eller fartygets namn hittas. Genom skriftliga källor vet vi att båtar och skepp har namngivits redan från omkring 2600 f kr. Under 1800-talet började rederierna namnge sina fartyg utifrån särskilda mönster vilket lever kvar än idag. Viking Lines kryssningsfartyg bär namn som Cinderella, Mariella, Amorella, alla namn slutar på -ella. De flesta båtar har kvinnliga namn och tilltalas som »hon«. Segelbåten Linjett döps ofta till namn med sju bokstäver som börjar och slutar på bokstaven A, Azurina, Asteria, Augusta och Amorösa är några exempel. Dopet sker högtidligt med att en skumpaflaska krossas mot skrovet. Varning – det lär betyda otur att döpa om en båt. Då kanske man går på grund.

Känner du igen fartygen på bilderna nedan. Para ihop dem med deras namn. Skicka in ditt svar och ha chans att vinna silverpläterade manschettknappar med ankare från Claudia Jewelry. Värde 275 kr. Vi drar tre vinnare.

/ ROINE KARLSSON

1) Sunnan 2) Helmi 3) Blidösund 4) Shamrock 5) Sofia Linnea 6) Götheborg 7) Tre Kronor

Skicka in ditt svar till info@magasinskargard.se eller posta till Magasin Skärgård, Gräddö Varvsväg 12, 760 15 Gräddö. Skriv namn, adress, ålder, yrke och gärna intressen, så vi får lära känna våra läsare. Stort TACK om du berättar var du hittade ditt magasin. Och ge oss gärna lite feedback. Tack på förhand och lycka till!

Vi har dragit vinnare från vinternumrets tävling »Vad kallades öborna?«
Det var lite svårare en vanligt verkar det som. Så extra stort GRATTIS till er som klarade tävlingen. Vi gratulerar Christian Wernersson nybliven sådfisk på Ingmarsö, Margaretha Hansson före detta textillärare som hittade sitt magasin på Mekka konditori i Nyköping och grattis Rune Sölvberg i Upplands Väsby, han fann sitt ex hos Åtellet i Norrtälje. Vi skickar fina marina smycken och nya vårnumret till er.

Rätt svar vinternumrets Akterspegel: 1-G Ingmarsö sådfiskar 2-E Ornö baggar 3-F Hjälmö gäss 4-B Svartsö grisar 5-I Äpplarö tuppar 6-D Nämdö rävar 7-A Karklö får 8-H Trångholmen ankor 9-C Gällnö råttor

Privatpersoner

Välj ett paket och rädda båten!

Vi kan med glädje konstatera att vi, tack vare frikostiga bidrag från Norrtälje kommun, näringslivet och privatpersoner lyckats samla in **7,4 miljoner!!!**
Men som ni vet är det en bit kvar till de 12 miljoner som renoveringen kostar. Så därför fortsätter vi med fortsatt energi att samla in pengar för att få projektet i hamn.
Vi i Stiftelsen och Vänföreningen tycker att om man ger något ska man få något. Därför har vi tagit fram några sponsorpaket som vi hoppas ska intressera dig. Både med sitt innehåll men även med vad du kan bidra med. Vill du enbart skänka en summa, stor eller liten, går det bra att swisha eller göra en insättning på vårt bankgiro. Tycker du att något av paketen är av intresse kontaktar du vanforeningen@ssnorrtelje.se eller stiftelsen@ssnorrtelje.se.

Anders Andersson

Rädda båten!

Swisha här!

Inget bidrag är för litet och inget bidrag är för stort

Paket 1 000 kr
- T-shirt med tryck
- Bakrutedekal + kampanjlogga (dekal)
- Medlemskap i Vänföreningen 2024

Paket 2 500 kr
- Pikétröja med tryck
- Bakrutedekal + kampanjlogga (dekal)
- Medlemskap i Vänföreningen 2024
- Namnskylt (120 x 40 mm) på en samlingstavla vid kajen

Paket 5 000 kr
- Pikétröja med tryck
- Bakrutedekal + kampanjlogga (dekal)
- Medlemskap i Vänföreningen 2024
- Namnskylt (120 x 40 mm) på en samlingstavla vid kajen
- Tavla (40x50 cm) med motiv av S/S Norrtelje

Paket 10 000 kr
- Pikétröja med tryck
- Bakrutedekal + kampanjlogga (dekal)
- Medlemskap i Vänföreningen 2024
- Namnskylt (120 x 40 mm) på en samlingstavla vid kajen
- Tavla (40x50 cm) med motiv av S/S Norrtelje
- Skrovbit från S/S Norrtelje monterad på en träsockel

Bankgiro:
5229-2968

123-548 12 39

EPS Cement®

Pumpat & klart
-direkt på arbetsplatsen

- Leverans på arbetsplatsen
- Snabb utläggning
- Upp till 120 m pumpslang
- Inga returlass
- Renare arbetsplats
- 12 h beläggningstid
- Nivåutjämnande
- 10-12 m3/timme
- Minimalt spill
- Dammfritt
- Fackmässigt
- Isolerande & brandsäkert

Kontakta oss idag!

EPSCement AB | info@epscement.com | 08-449 15 35 | Skyttevägen 17, Vallentuna